

LÆLII TORELLI V. C. AC I. C.
celeberrimi de cæde Radagasi
Getarum Regis.

*BARBARVS infesto Radagasi Medicis istu
Dum ruit, etiam spes concidit annis, ait.
Florentem at minor hanc, arripe vitem excindere Romam
Gloria erat, dextra quam cecit se tua.*

ERRATA SIC EMENDATO.

Pag.	Vof.		Lege.
9	18	prostratus	prostratus
125	7	Arcades	Arcades
164	4	concludant	concludens
214	4	immortalis	immortalis
250	10	berile	berili
257	8	appellem	appellem
370	10	Quia?	Quid?

PETRI ANGELII
BARGAEI
SYRIADOS
LIBRI SEX.
PRIORES.

SVPERIORVM PERMISSV.

ROMÆ,
Ex Typographia Francisci Zannetti.
M. D. LXXXV.

LÆLII TORELLII V. C. AC I. C.
celeberrimi de cæde Radagasi
Getarum Regis.

*BARBARVS infesto Radagasus Medicis ictu
Dum ruit, & iam spes concidit omnis, ait.
Florentem at minor hanc, atque urbem excindere Romã
Gloria erat, dextra quàm cecidisse tua.*

ERRATA SIC EMENDATO.

Pag.	Vers.		Lege.
9	18	postratus	prostratus
125	7	Arcadas	Arcades
164	4	concludant	concludens
214	4	immortalitatis	immortalis
250	16	berile	berili
257	8	apellem	appellem
370	16	Quia?	Quid?

PETRI ANGELII
BARGAEI
SYRIADOS
LIBRI SEX.
PRIORES.

SVPERIORVM PERMISSV.

ROMÆ,
Ex Typographia Francisci Zannetti.
M. D. LXXXV.

SANCTISSIMO

AC BEATISSIMO D. N. D.

XYSTO V. PONT. MAX.

Petrus Angelius Bargaus.

NON omnino inconsultè, ac temere, ut mihi quidem uidetur, Xyste V. Pont. Max. complures mirari solent; quòd, cum toties Christiani principes Turcarum tyrannidem euertere conati sint, aut insignes ipsi clades acceperint, aut vnā aliquam victoriam consecuti, leuiter potius sauciato, quàm grauius afflicto hoste discesserint; eiq; non solum occasionem ad se reficiendum, uiresq; confirmandas præbuerint, sed animos etiam ad imperij fines latius quotidie propagandos addiderint. Cur enim id uel prudentes etiam homines, & rerum usu in primis exercitatos magnopere non commoueat? & in summam admirationem non conijciat? Nam si copiarum robur, & multitudinem; si militum disciplinam, & uirtutem; si ducum, & imperatorum præstantiam consideremus; si causam cum causa conferamus; nihil plane reperiemus, in quo nos illis superiores esse non debeamus. Constant illorum exercitus partim ex Græcis, Macedonibus, Illyricis, Scythis, qui sæuissimæ tyrannidis diuturnitate oppressi, animorum præstantiam, si qua olim in illis fuit, prorsus abiecerunt: partim etiam ex Asiaticis, gentibus ad otium, & seruitutem natis. Nostri ex Italis, Hispanis, Gallis, Germanis, Pannonijs, Sarmatis, nationibus sine ulla controuersia fortissimis, & rei bellicæ peritissimis. Valent illi equitatu: nostri equitatu, & peditatu: nulla ferè

apud illos arma, quibus corpora reguntur: omnes apud nostros acies, omnes turme loricis, galeis, thoracibus, ocreis in primis munitæ, atq; instructæ, quibus telorum ictus facillimè repellant. quare numquam antea vsu venit, vt Asiatici exercitus ex Europa victores discesserint. contrà, si veterum memoriam repetamus, & Alexandros, Syllas, Lucullos, Pompeios, Cæsares, Ventidios commemorare velimus, innumerabiles penè triumphos ex Asia in Europam reportatos esse, & eam gentem nostris semper paruisse intelligemus; imperasse numquam. Immò, ut Græcorum, & Latinorum annales, atq; historias omittamus, & ad tempora hæc nostra propius accedamus, nonne paulo ante hæc ætatem Georgius Castriota, qui Scanderbegus est appellatus, ingentes Turcarum copias parua admodum manu sæpissimè fudit, fugauitque? itaq; nationem illam attriuit, & profligauit, ut parum omnino abfuerit, quin ex Europa funditus eiecerit? Hæc igitur qui secum interdum cogitant, iure illi quidem, ac meritò mirantur, eò rem deductam esse; ut, quos non multò ante veluti mancipia quædam despiciebamus, eos nunc quasi quosdam inuictos hostes magnopere formidemus; & quod magis dolendum sit, contrahendi inter Christianos reges fœderis, & constituendæ aduersus immanissimas belluas societatis rationem ullam excogitare nequeamus. Cuius sanè rei causam vulgò homines cum quærunt, principum Christianorum discordiam esse statuunt, qua sit effectum, ut illi cum Africam, atq; Asiam occupauerint, tum bonam, magnamq; Europe partem in ditione, potestatemq; redegerint. Ego, Xyste V. Pater beatissimi ne, præterquam quòd id ab omnibus uerè dici fateor, illud præterea addo, difficillimū scilicet fore, vt bellum in Turcas quibusuis condicionibus, ac fœderibus à Christianis susceptum felicem exitum nanciscatur; nisi ipsi prius se emendarint, vitæq; innocentia Deo gratos reddiderint, ac non imperij propagandi causa, sed amplificandæ Christianæ pietatis gratia, huiusmodi bellum & suscipi, & geri oportere constituerint. Nam si ita fiat, discordiarum

om-

omnium quasi radices ipsæ, & semina tollantur necesse est, & Deus etiam ipse, causam sincero animo agi à nostris cum videbit, pios conatus adiuuabit. Etenim, cæterorum principes qui sunt, in Christi Dei hostibus bello persequendis non terrena quædam, atq; humilia, sed cælestia omnia, ac sublimia versare animo, ac spectare in primis debent; sic, ut honestum, & pium, quod est, ex instituto antecedit, vtile ex euentu, atq; occasione consequatur. Id quod quantopere a regibus, atque exercituum ductoribus obseruari oporteat, ut mentem nimirum in Deum coniciant, omnemq; abijciant priuatæ utilitatis cogitationem, quoties cum hostibus configunt, suo ipse exemplo nobis Moses apertissimè ostendit. cuius videlicet copiarum in eo prælio, quod ab illo cum Amaleco commissum est, tum demum hostem in fugam uertebat, cum ipse manus in cælum protendebat; fugabantur rursus, ac passim cedebantur, cum easdem ad terram demittebat. Habendus enim ante oculos Deus est ab ijs, qui eius causam se agere profitentur; ac ne paulum quidem cogitationes ab eo amouendæ, neque ad regnandi cupiditatem, pietatis, ac religionis simulatione, traducendæ, id enim cum fit, illud etiam fiat necesse est, ut, qui se fœdere astrinxerunt, non iam communi, sed suæ quique priuatim utilitati inferuiant; & contempta pietatis causa, in uitam societatem deserant, & dissoluant. atque hoc cum incredibili Reip. Christianæ damno, & ignominia sæpe ante hoc tempus accidisse non ignoramus. Quòd si in id modò incumbatur, vt sublata Mehemetti superstitione, atque impietate, fides Christiana non solum in eum locum restituatur, ex quo per vim deiecta est, sed etiam latius propagetur, & in externarum gentium mentibus radices agat, dubitari non potest, quin sint omnia felicissimè, atque ex sententia nobis euentura. Hoc autem quàm verum sit, argumento esse potest clades illa insignis, qua Pius V. Pont. Max. Turcas affecit immoderatè iam, atque audacissime exultantes; cum deuicta ac demersa ad Echinadas insulas innumerabili eorum classe, quæ

tur

rum quidem ceruicibus imminebat nostris; ac certissimum exitium, foedissimamque seruitutem Italiae minabatur, re ipsa vir sanctissimus declarauit, victoriam esse a Deo pijs precibus potissimum impetrandam. Erant enim nostri & triremium numero inferiores, & metu penè tot antea accipris cladibus sic exanimati, ac sibi prorsus diffidebant; ut ad internecionem, & perniciem plerique omnes proficisci se arbitrentur. & tamen, cum primum ad manus uentum est, quasi diuino quodam classico excitati, magna hostes occisione deleuerunt, ut dubitari non possit, quin ea victoria sanctissimi Pontificis precibus debeatur. Sed cum hoc docere Christianos principes debet, in bello aduersus Turcas Christi Dei causam agi tantummodo oportere, non item suam; tum verò idem apertissimè demonstrauit exercitus ille in expeditione ductus auctore Urbano II. Pont. Max. & à Gallis potissimum, atque Italis ad liberandam à Sarcenorum, Turcarumque seruitute Hierosolymam collectus. cum quidem, non de augenda singulorum principum potentia, nouisque regnis conquirendis, sed de Palaestina, Syriaque in pristinum statum, libertatemque restituenda, & ad Christum Deum reuocanda actum est. ut mirum non sit, si postea intra tres annos nostrorum virtute bellum illud cōfectum fuerit: quod plerique sanctum à summa pietate, & sanctimonia, qua susceptum, ac gestum est; plerique etià heroicum ab animorum, & rerum actarum magnitudine appellauerunt. Tale enim, tantumque fuit, ut nullum omnino aliud fuisse constet, quod cum eo comparari debeat; & ex quo clarius intelligi possit, nihil à Christianis principibus non sperandum, si modò ipsi non suam (quod iam saepe dicimus) sed Christi causam agendam suscipiant. Atque hoc me, Beatissime Pater, cum superioribus annis Ferdinandus Medicus, herus meus, quem honoris, & obseruantiae gratia nomino, in illustri clarissimorum, ac doctissimorum virorum frequentia, qui ad eum salutandum ex instituto quasi quodam quotidie conueniunt, & ab illo tum admodum hilarè, tum valdè copiosè accepti inter epulas, ut fit, de grauissimis rebus

bus vel ad agendum, vel ad contemplandum pertinentibus colloquuntur, cum me, inquam, semel, atque iterum hoc affirmantem, ac de tota re subtilius disputantem audiuisset, proque ea animi magnitudine, & in Christianam Remp. pietate, qua praeditus est, incredibili, principum, ac populorum omnium animos ad praecclare aliquid audendum, molendumque accendi magnopere cuperet, etiam atque etiam hortatus est, ut, quod olim de huiusmodi bello Syriaco poema inchoaueram, absoluere pergerem: quod futurum non desperaret, cum vulgò ab hominibus legeretur, quanta erga Deum pietate, quantaque inter se concordia principes illi ad liberandam Hierosolymam conspirassent, quin nostrorum mentes ad aliquod huiusmodi praecclarum facinus aggredendum, Christoque uni inseruiendum inflamarentur. Magnas enim, vel mirabiles potius vires habet poesis ad impellendas mentes ad honestè, fortiterque agendum. Nam cum principes describat tales, quales eos esse oportet, excitatur paulatim in omnibus ad eandem gloriam, idemque decus consequendum animus. quare praestantissimum illum Imperatorem, & gloriae cupiditate penè flagrantem Alexandrum Macedonem cognomento Magnum Homeri lectione mirabiliter delectatum fuisse scimus: & Lacedaemonios ad pugnam intrepidè cum hoste committendam Tyrtæi poetae carminibus excitari consueuisse legimus. Nec mirum sanè, quando à natura omnes ferè animantes ita factae sunt, ut cantu, & musica in primis capiantur. qua quidem in re, ut omittam cunctarum gentium, & nationum consensum, gratiae certè cum à Mose, ac Dauide, caeterisque sanctissimis viris, qui diuino spiritu afflati futura praedicebant, & ab ipsa sanctissima Virgine IESU Seruatoris nostri matre apud Elisabetha Deo optimo maximo canendo actae, laudesque musicis numeris comprehensae, tum hymnus à turba Christum ipsum cum acclamatione prosequente dictus, ostendunt, poeticam non solum hominibus, sed ipsi etiam Deo gratissimam esse, modò ea non ad inanem quamdam, & Christiano homine planè indignam voluptatem, sed ad virtutem, & pietatem

tatem tota comparetur. Atque ego sanè iam inde à princi-
 pio diligenter operam dedi, id vt vnū præcipuè in hoc poe-
 mate meo perpetuum esset. caui enim accuratè, ne quid in
 eo legeretur, quod ad vnus Christi Dei gloriam non refer-
 retur. Id autem quàm feliciter sim cōsecutus, alij existima-
 bunt. Ego certè illud, quicquid est, Sanctitatis tuæ iudiciū
 subire, & eiusdem nomine quasi munitum duabus potissi-
 mum de causis exire in vulgus volui: primū, ut Henricus
 Francorū & Polonorum Rex Christianissimus, & ad quem
 vnū hoc ipsum opus magnopere pertinet, non modo tam
 pij, tamq; præclari facti commemoratione, sed auctoritatis
 etiā tuæ pondere vel in primis cōmotos, se suosq; omnes
 ad auitam laudē excitari planè intelligat. quando eius in-
 uictissimæ nationis arma, & virtutem Turcæ incredibiliter
 pertimescunt; ipsamq; vnā ad illud imperium euertendū
 natam esse cum ipsi per se credunt, tum veterum suorum
 oraculis, ac prædictionibus admonentur: quæ quotiescum-
 que aut recordantur, aut in eam mentionem incidunt, lu-
 gubri lamentatione & fletu imperij calamitatem & ruinā
 sui non aliter deplorant & conqueruntur, ac si in re præsen-
 ti versarentur: deinde vt tu quoque, Beatissime Pater, ad
 grāde aliquod inceptum inuitari te, atque adeò currentē
 impelli sentires. Nemo enim est, qui cū primū admirabili
 illo Cardinaliū omnium consensu ad Pontificatū euectus
 es, felicissima omnia Christianis rebus ominatus non sit.
 quando à tua tanta virtute, constantia, pietate nihil nō ma-
 gnū sperari oportere, cuncti arbitrantur, & statuunt. Quod
 autē meum est, Pater Beatiss. præterquàm quòd Deū humil-
 limè, atq; assiduè precari non desinā, vt & Sanctitatem tuā
 diutissimè seruet incolumem, & eas vires tibi suppeditet,
 quibus ipsius hostes omnes profligati, aut meliorem mentē
 induāt, aut funditus deleantur; quantū etiam ingenio, atq;
 industria consequi potero, dabo operā, atq; enitar, nulla vt
 ætas de summis, ac diuinis laudibus tuis vmq̃quam contice-
 scat. Vale.

AD HENRICVM III. GALLIAE ET POLONIAE

Regem Christianissimum,

Petrus Angelus Bargæus.

*I VACAT egregias laudes au-
 dire tuorum,
 Claraque facta patrum: si pau-
 lum ingentia regni
 Pondera, quæ magnis onerāt tua
 pectora curis,*

*Ponere humi, facilesque potes dare versibus aures:
 Accipe perpetuus nostro quæ nuper ab ore
 In Gallos expressit amor, Rex maxime regum,
 Vel pietas ingens potius, dulcisque cupido
 Clarandi facinus: quo nullum maius in orbe
 Terrarum audiuit quisquam, bella horrida postquam
 Cæpere, et victo peperere ex hoste triumphos.*

Nam-

Namque, ut non desint, meritò quæ maxima dicas,
 Quæque animo mirere tuo, cum facta Quiritum,
 Pelleiue ducis Graiùm celeberrima chartis,
 Aut portenta legis, quæ confinxere poeta:
 Multa tamen, si non risu dignissima, certè
 Talia, quæ fieri numquam potuisse rearis,
 Inuenies, quid enim credas, dum magnus Homerus
 Flumine cum Xantho luètantem scribit Achillem?
 Aut Veneris seua violatam cuspide dextram?
 Equè acie accepto cedentem vulnere Martem?
 Cyclopiue oculum terebrantem stipite Vlysssem?
 Sequè sub extremo dum colligit ariete tectus
 Velleribus densis, dias in luminis oras
 Subducentem antro? & sociorum cæde trementem,
 Vitantemq; manus diri pastoris, & iram?
 Aut inter fluctus, ventorum interque procellas,
 Nauigio amisso, pendentem è vertice saxis
 Ereptumque alta caprifico ex ore Charybdis?
 Vel cum monstra canit rerum speciosa nouarum,
 Scyllamque, & Circei, Lastrigonas, Antiphatemque:
 Inque feras versos socios, canibusque marinis
 Absumptos, Ithacus quos secum auexerat heros?
 Mira, quidem, facili sed tantùm credita vulgo:
 Non illis, quorum munit sapientià pectus,
 Et rerum multarum animus percullit usu.
 Ilium enim lento tandem cecidisse duello
 Euersum, atque armis direptum, ignique crematum
 Argolico, in cineres, atramque abijisse fauillam,
 Quid mirum? non longè aberant Lacedæmone Troium

Per-

Pergama, Ledaæque Helenes inuisus adulter
 E patrio Graiùm spectabat littore littus.
 Cumque his suppeteret cunctarum copia rerum,
 Se tamen in decimum victoria distulit annum.
 Quòd si quis Pelia durissima iussa tyranni
 Obijciat, iuuenesque ausos irrumpere Pontum
 Cyaneas inter cautes, dum fluctibus actæ
 Altera in alterius frontem concurrit, & imas
 Suscitat in cælum pelago exultante procellas:
 Incolumis tamen unde audax euaserit Argo,
 Alitis emissæ celerem setata volatum,
 Ignotasque vias, ignotaque littora cursu
 Emensa, Ætæ fuerit populata penates,
 Et secum in luco suspensum auexerit aurum,
 Cumque auro forma insignem, atque ætate puellam,
 Perdomitis primùm tauris, quibus ora, pedesque
 Ære reniderent, qui que atros naribus ignes
 Spirarent: turbaque satis è dentibus orta,
 Quæ sibi conscierit per mutua vulnera mortem:
 Ingenium ipse equidem docti mirabor, & artem
 Scriptoris: qui pertenuem rem, perque pusillam
 Tantopere inuentis ornauerit vndique monstris.

Namque hæc si quis erit qui secum expendere pergat,
 Non modò reppererit veterum mendacia vatium
 Esse, sed efficitas per vana poemata nugas
 Vela latrocinij, furtis obtendere noctem,
 Flagitijs nebulas offundere turpibus atras.
 Cum quæcumque animi gerimus virtute, manusque,
 Cuncta reformident vani fragmenta poeta:

** 2

Ne

Ne fortè occumbant mox vna oppressa ruina,
Dum cupiunt vero longè maiora videri.
Vt facie virgo ingenua, cui concolor ostro
Succus, & Alpina mistus niue, vitat & horret
Pigmenta, & fucos, natium abolere colorem
Qui possint, cultu illa suo contenta decenti.

Adde, superuacuis quòd si qua ornatibus vti
Cogitur, hæc formam deformem abscondat, oportet:
Queis deinde amissis dulces mouet orba cachinnos.
Ceu, cum fortè sibi grandes dempsere cothurnos,
Subfedissee humiles vulgo ridemus Iberas
Quas modò credidimus quasi quasdam à stirpe gigantum
Procero magnas incedere corporis auctu,
Cum sint ancille similes, que paruula vestem
Ponè regit, ne tracta solum per compita verrat.

Ergo nec Graij, nec nostri habuere Latini
Dignum argumentum, quod mirarentur, & vnum
Sincerae tamquam simulacrum ostendere possent
Virtutis, nisi figmentis, & anilibus omnia
Fabellis nuper variarent scripta repertis,
Et vani in vanas conferrent somnia chartas.

Tu ne igitur res heroum, & benefacta canentem
Ornatu spoliis omni? nihil ipse relinquis,
Vnde argumentum diti se vellere Serum
Induat? & multis quasi picta coloribus fris
In se oculos hominum passim conuertat, & ora?

Immo ego, que veteres scripsere poemata docti,
Non vnumquam laudata satis fateor que, volo que
Famquam propositum cunctis exemplar haberi

Scri-

Scribendi rectè: vel tu verba ipsa, vel artem
Inspicias, certos que velis ediscere mores.
Sed si detrahis eadem se nuda videri
Fabellis, nugis que suis patientur, ament que;
Illa equidem vix apta legi, vix digna putabo,
Que quisquam miretur, & auribus audiat equis.

At bellum, confisa suis quod viribus olim
Intulit Abdaridum populis, Asiam que nefando,
Ipsam Asiam, caesis hominum tot millibus, vna
Seruitio exemit fortissima Gallia, quisnam
Pro rerum euentu satis admirabitur vnumquam?

Primum etenim exuperas Alpes, Scythiam que niualè,
Flumina que, & varios non vno nomine tractus
Europa, gentes que adiens feritate tremendas,
Extremi ad fines se contulit Helleponti.
Mox Asia in media Turcas aggressa feroces,
Annorum que trium spatio, tot castra, tot arces,
Oppida tot munita loco, tot fortia cepit
Regna manu, quot vix olim cepere Quirites
Post ter septeni quinquennia condita lustris.
Et gens illa tamen sumptis metuenda pharetris,
Et vitis consueta nouas imponere leges,
Oppressos stabili populos ditone tenebat.

Atque hæc ipsa quidè iam magna est gloria, magnus
Gentis honos: procul à patria regione profectam
Eiecisse suis diros è sedibus hostes.

Verum alios fecisse eadem non legimus? esto.

Quid? quòd non vllis odijs, non exijt vlla
Acta lue, non pulsa metu, bellis ve coacta

Ex.

*Externis, noua tecta sibi quaesuit, agrosque?
 Quid? quod Christicolum pro libertate reliquit
 Fœcundos patriæ campos, cœlumque salubre?
 Regnatasque suis etiam tum legibus vrbes?
 O pietatem animi memorandam, ò nobile factum,
 O decus, ò nullis felix legionibus ausum,
 Præter eas, quas ipsa volens tum Gallia misit
 Ex se delectas, bellumque capeffere iussit,
 Quo neque nos maius, neque postera perleget ætas.
 Salue magna Ducum mater, salue inçlyta tellus
 Virtutis veræ cultrix: tibi debita tanta
 (Tu modò leta faue) persoluere præmia palmæ
 Ingredior, tenebrisque tuos heroas ab atris
 Eruere, & seclis memores mandare futuris.
 Illa aderit pubes, felix genus; illa carenti
 Non figmenta quidem, non & mendacia, quæ nos
 Vel legisse semel pudeat, pigeatque; sed vltro
 Suggestet ex sese vera ornamenta, dabitque
 Ipsa aliquid semper, quod tu mirere, probesque,
 Et latere tuos tantis heroibus ortos
 Illustres proceres, quorum pulcherrimus ordo
 Immortale decus laudum putat esse suarum
 Imperio parere tuo, Rex maxime regum.*

AD SERENISSIMAM ET CHRISTIANISSIMAM

CATHARINAM MEDICEM

Henrici III. Gallia & Polonia Regis Christi-
 anissimi matrem.

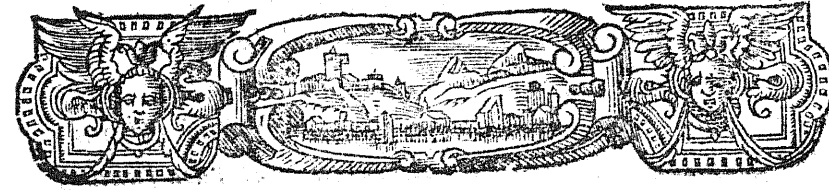

Petrus Angelius Bargæus.

*ET Tuscorum proles certissima Regum,
 Et claro è Morinũ sanguine nata Ducũ,
 Quam quondam æthereas in luminis edi-
 dit oras
 LAVRVS, ab Hetruscis nobile germen auis:
 Ut, Regum mater, regeres fœcunda potentum,
 Quos placida populos Sequana lambit aqua;
 Et duris animum in rebus restata referres
 Inuidtum, & puram cum pietate fidem:
 Hic MEDICES Regina, tuos, decora alta, parentes,
 Ac possessa illis Attica regna leges:
 Tum quaesita piè mirabere Solis ad ortum
 Imperia, & forti bella peracta manu:
 Bella, quibus paria vlla vsquam non viderit ætas,
 Siue ea præterijt, siue futura venit:
 Ut qui te hinc atque hinc heroum à stirpe profectam
 Norit, & heroas mox peperisse novos,
 Idem optet parere tibi regna omnia, & omni
 Spectari terræ nil nisi in orbe tuum.*

AD

PETRI ANGELII
BARGAEI

SYRIADOS
LIBER I.

*ESPERIAS acies, magnosq; ac-
cepta Tonanti
Arma cano, quorum Solymis virtu-
te reclusis
Christicolæ occiduis potuere in finibus
orti,*

*Visere deposita dubiæ formidine vitæ
Bethlema, & Isacidis promissa parentibus arua.*

*Tu verò, cuius claro de lumine lumen
Exoritur nobis, tacitosque exsuscitat ignes,
Unde altam afflati mentem caelestibus auris*

a j Desè-

Deserimus populos, & habentes nubila terras,
 Verus amor patris, natiq̄ue eterna voluptas
 Spiritus, hinc atque hinc pariter qui profluit, & qui
 Cuncta mouens te tota hominum in praeordia fundis,
 Mortaliq̄ doces ore immortalia fari,
 Sancte faue: praestoque adis ingentibus ausis.
 Ac me, delectis dum sumpta heroibus arma
 Dicere, & Ausonias conor vulgare per oras,
 Da, reges memorantem, altas euoluere causas
 Bellorum, & tanti narrare exordia motus:
 Da, quoscumque animis diuturna silentia nostris
 Exemere viros, reuocare ad lumina vitae:
 Nec tenebris, atraq̄; ullos caligine reptos
 Fre sinas, quos vna sui fidissima merces
 Sustulit ad caelum virtus, vastosque coegit
 Traicere Jonij fluctus, perque inuia Thracum
 Vnanimes grauibus capus obiectare periclis:
 Cum miseris Asiae gentes, pressamq̄; nefando
 Eripere iugo dextris victricibus urbem
 Hanc, vbi sancta suis olim vestigia plantis
 Impressit, vitaeque dedit praeccepta futura
 Illa Dei soboles, certa dux ille salutis
 Mundi opifex, nostroque vno pro crimine passus
 Ludibria, & poenas, letumque informe, sepulchro
 Exciuit sese, & manifesta in luce refulgens
 Victor ad aetherei sedes remeavit Olympi.

Presserat insolitis nigri regnator Auerni
 Supplicis omnes, latum quicumque per orbem
 Terrarum CHRISTI cultum, nomenq̄; professi

Suspi-

Suspicerent veros verae pietatis honores.
 Et nusquam deerant ficto de crimine poena
 In miseros, nusquam Diuum bene cedere sueta
 Religio nostras properabat relinquere terras,
 Europam, ditemque Asiam, Libyamque patentem:
 Praecipue populos, quoscumque Aegyptus, & vna
 Lata Palaestinis regio pascebat in aruis.
 Illic dedecorum macula, & genus omne probrorum,
 Contemptusque acres, ignominiosaq̄; passim
 Dicta sequi, nec verberibus, nec cadibus ullis
 Parcere, sed sanctae scuire in corpora gentis.
 Quin etiam templa ipsa manu subuersa nefanda,
 Effusisque aris calices, atque hostia foede
 Proculcata solo, raptusque in vincula sacerdos,
 Dum se calicolum Regi purissimus offert,
 Attollitque oculos, & sanctum numen adorat.
 Quingentae aetates, quingentae ex ordine brumae
 Transferant, nullusq̄; aderat finisve, modusve
 Christicolum aduersis iam tot per secula rebus:
 Cum pater omnipotens Solymorum ad moenia vertit
 Ultiores oculos, tacitoque haec pectore fatur.

En iterum infando populos Aegyptia tellus
 Seruitio, duraq̄; premit iam compede nostros?
 Impiaque assuetis deturbat honoribus aras?
 Non ita, namque etsi debent mihi plurima poenas
 Ingentes seris nocitura nepotibus olim
 Flagitia, & certa subito sine vindice fraudes:
 Extinxisse tamen populi scelerata rebellis
 Regna iuuet: folioque alto pepulisse tyrannos,

a ij

Qui

Qui modo longinquos sese profitentur Erembos
Liquisse, & Scythia campos fugisse malignos.

Hæc genitor, celeremque ad se vocat inde ministrum
Aligerum è cætu, sanctam qui protinus Urbem,
Quiq; Palestinos populos, Syriamq; tuetur.

Vade age, care vigil, quò iam pulcherrima rerum
Urbs Iudæa suas altis in collibus arces
Ostentat mole ingenti, & testudine templi
Marmorea augustum Nati complexa sepulchrum.
Huc præstantem animis, & magnum ingentibus ausis,
Et miro impulsam veræ pietatis amore
Aduenisse virum Celtarum a finibus usque
Scimus, & inceptis, animus quæ destinat, aptum.
Illi vita insons, illi suadela, leposque,
Et dictis vis acris inest: nec sanguine cretus
Obscuro, solum montis secessit in antrum,
Cum primum obduxit teneras lanugine malas,
Verum vix liberior cultum pietatis obiret,
Et mihi sinceris animi libaret honores.
Is nunc & macie confectus, & obsita pannis
Membra ferens, supplex oculos ad sidera tollit:
Vtque velim finem miseris imponere rebus,
Ac tot supplicijs Solymos prohibere fideles,
Per mortem testatus, & incunabula nostri,
Perq; resurgentis factum memorabile Nati,
Cum fletu, precibusq; petit, luat impius ergo,
Seu sit Arabs, seu Persa fugax, mihi sanguine pœnas
Tantum scelerum. Tu, quò succedere possint
Ocyus, & mentem hanc nostram rata iussa sequantur,

I celer

I celer, atque illum tacitis hortatibus imple.
Dic abeat quàmprimùm Italas delatus ad oras,
Nostraq; Pontifici referat mandata: piorum
Concilium cogat, regesque impellat amicos,
Gallosque, Ausoniosq; duces, fortesq; Britannos,
Suscipere unanimes, tantumq; capeffere bellum.
Ipse ego nusquam abero. Dictis his Aliger altæ
Militiæ, ventis & fulminis ocyor aura,
Flicet immensum rapidis secatur æthera pennis.
Iamque inter nubes terras delatus ad imas
Aspicit innumeris viridantia littora palmis,
Sirbonisq; lacum fluitante bitumine, & ora
Oppida Sammarie geminas despectat famnes.
Mox & humi propior, quàm se Galilæa propinqua
Finibus insertat Syriæ, superimminet ales
Cernuus, atque undas amnis veneratur amœnas
Iordanis, sterilemque agrum, duraque salebra
Horrentem tractum, rigamq; perennibus arcem
Fontibus, ingressus peregrinum heroa salutat.

O animos olim regum impulsure feroces
In bellum, & flammæ pro libertate meorum,
Ipse preces, fletusq; tuos Pater audit æquis
Auribus, & populo præsens succurret egeno.
Tu modo, cum primum stellas aurora fugarit,
Surge celer, rectaque Jopes ad littora gressus
Tende: vbi iam dudum ventos expectat euntes
Navis in Italiam merces vestura Sabæas.
Nec prius in Belgas, & patria regna reuertes,
Quàm positam Aruernis Elauer propè flumen in oris

Urbem

Urbem a deas, sanctumq; Patrem, qui praesidet orbi,
Hortantem populos ad bellum videris, huius
Laturos tanti mercedem, & premia facti.

Hac ait, atque illum procumbere in ora volentem
Suppliciter, fletusque humiles, lachrymasq; cientem
Deseruit, tenuesque abiit resolutus in auras.
At pius insolita letatus imagine rerum
Surgit, & aeterni veneratus numinis aram,
Has secum tacito fundit de pectore voces.

Summe Pater, cuius sedes stellantia caeli
Claustra premit, sic nulla usquam gens incolat orbem,
Quae laudes, nomenq; tuum non tollat ad astra,
Et meritos confessa vni tibi reddat honores:
Cuius & in medio solus non pectore regnes,
Et fieri videas quicquid vis ipse, iubesque,
Non secus ac pura cum iam mortalia mentes
Exuerunt, labemque omnem exemere, luemque.

Da, Pater omnipotens, summo mandata referre
Pontifici, regumque animos accendere bello:
Adde & opes, adde & vires, quibus impius hostis
Pareat, aut multo vitam cum sanguine fundat.
Sic memorans, humiles properat Symeonis ad ades:
Isacide Symeonis, erat qui maximus vnus
Christicolum princeps patrum, custosq; sacrorum
Iura ministrabat populo, patriasq; benignis
Hospitalis assuetus opes effundere, cunctos
Ipse domi Solymam peregre accipiebat euntes.
Ergo illum festinus adit, letumq; salutat
Letus, & ingentes voluens sub pectore curas:

Scis

Scis Symeon, scis ipse, inquit, quibus ante querelis
Res fratrum afflictas, & tantae fleuimus Urbis
Excidia, & magni polluta altaria templi:
Sume animos, tetigere Deum tua vota, precesque.
Ipse mihi, dum genua graui titubantia somno
Fortè labant, medioq; tholi sub fornice victa
Procumbunt, clarus manifesta in luce refulsit
Nuntius aeterni referens mandata Parentis:
Atque haec palmiferae cedentem ab littore Idumae
Ausonio patri narrare incendia iussit,
Cogat ut innumeros, armetque in praelia reges.
Tum Symeon: Eadem ista mihi modò visa loquentis
Effigies, somnus lassos dum serpit in artus,
Aligeri effigies lachrymantem, & multa timentem
Affari, & fletum placidis compescere dictis.
Ergo age rumpe moras, & te, quò prospera rerum
Tantarum series vocat, atque aeterna voluntas,
Siste volens: Deus ipse bonis bonus annuit orsis.

Hac illi inter se vario sermone ferebant:
Ac templum ingressi puro ter flumine frontem
Aspersere suam: sanctis ter fulsit ab aris
Flamma repens, templumque insueta luce repleuit.
At Petrus (namque ipse Petri pius aduena noto
Nomine dictus erat) precibus, sacrisq; peractis,
Caelestiq; cibo mentem, potuq; refectus,
Alta Palaestinae Turcis regnat a tyrannis
Maenia deseruit, portumque, Iopemque petiuit.
Nec mora mutati spatia in contraria venti
Aspirant flantes Eoi ab limine Solis

fn

*In puppim. facilis salsas volat illa per vndas,
 Atque Ægyptiaci latè maris æquora sulcat.
 Iamque procul videt, & Cretam scelerata secutam
 Arma Iouis: summa qui pulso è sede parente
 Mortali, est ausus Diuum sibi poscere honores.
 Exin Sammonij rupes, atque ardua montis
 Saxa legit: dextraq; Cason, celsamq; relinquit
 Carpathon, & salebris duram Pholegandron acutis,
 Mox Diam, Melonque. illic gens Attica quondam
 Extinxit miseros tenera cum prole parentes.
 Nec non & rigidas Cranaes inamabilis oras
 Præterit: illicitos vbi primum infamis adulter
 Tyndaridi dedit amplexus, castumq; cubile
 Polluit iniuste pariturum incendia Troia.
 Inde autem Maleæ scopulos, vndasq; sequaces
 Exuperans, placido cursu Messenia radit
 Littora, & Ænussas Euro impellente relinquit.
 Illam etiam scopulosa Ithace mirata volantem est:
 Mirata Ionios celerem percurrere fluctus,
 Quæ modò deuictos testantur Echinades hostes
 Thracas, & vndisono submersas equore classes
 Hesperia scelerum pœnas soluisse merentes.
 Et vos Leucata nimbofa cacumina montis,
 Fulminibusque altam percussa Ceraunia frontem,
 Protinus ingressam Adriacas vidistis in vndas
 Peucetios petere, & tuto se condere portu.
 Qualis vbi aerij summo de vertice saxi
 Ilicet aurarum strepitu commota columba
 Auolat, & magni præpes secat aetheris oras,*

Et

*Et tandem patria letam se turre recondit.
 Sic illa, indomitum postquam tranauerat æquor,
 Littus adit vitrix, claræque allabitur vrbi:
 Quam quondam (ceu prisca ferunt monimenta priorū)
 Dædalides, omnemque agrum, quæ Daunia tellus
 Culta patet proprio ducens è nomine nomen
 Fecit Iapygiam: seri sed deinde nepotes
 Dixerunt Barium: primi vnde insignia regni
 Sceptraque, purpureosque habitus, sacrumque tiamam,
 Sumere tum reges Siculique, Itali que solebant.
 Ergo ipsi optata tandem potiuntur arena,
 Voraque solliciti persoluunt debita nautæ
 Nicoleo, cui templum altis sublime columnis,
 Marmoreumque, ingensque, calet fumantibus aris
 Et circum Arabijs permiscet odoribus auras.
 In medio sacram testudo intercipit vnam
 Aurea, quæ Diui cineres, atque ossa sepulti
 Complexa, ambrosium summo de marmore fundit
 (Mira quidem, sed certa fides) iniussa liquorem.
 Huc pius ingrediens heros sanctissima primum,
 Aurea pyxis vbi niueum complectitur orbem
 Cælestis crusti, mysteria pronus adorat.
 Mox humilis, supplexque altam contendit ad aram:
 Ac pressa genibus terra sic voce precatur.
 Diue, Myram Lyciæ cui sex ex vrbibus vnam
 Innumeris illustrem atavis, populoque frequentem
 Insueta patres olim dant sorte regendam:
 Qui puer, & nutricis egens lactantis ab ipsis
 Vberibus, quoties lux quarta, & sexta refulsit,*

b j

Auer-

Auertens faciem seras ieiunus in horas
 Sensisti gelidæ venisse crepuscula noctis:
 Mox & opes patrias miseris largitus egenis
 Sancta Palestina visis loca: & Undique nauem
 Iactatam ventis, agitatum & fluctibus atris
 Ipse Deo supplex optato in littore sistis
 Incolumem, seuique expertus vincla tyranni,
 Post tristes casus, post dura incommoda tandem
 Discedis, curasque hominum, terrasque relinquens
 In caelum sublimis abis, vnde arduus orbem
 Despicias, & tantos tecum miserare labores:
 Sis bonus, o, nostrisque faue, sanctissime, ceptis.

Dixerat, & caelo supplex immota tenebat
 Lumina, largifluo spargens sibi flumine pectus:
 Sustuleratque ambas, quasi raptus ad aethera, palmas:
 Cum senior, cui prima sacri custodia templi,
 Curaque perpetuis adolere altaria flammis,
 Supplicis aspectu subito commotus, & ore:
 Dic nobis, dic hospes, ait, nomenque, genusque,
 Quisquis es: & mensas hodie dignare paratas.
 Namque diem solemnem agimus, quo maximus heros
 Hinc abiit clara caeli in statione locatus.

Sic memorans, dextra apprensam in sacraria ducit,
 Atque auro è solido solidas ostendit acerras,
 Et pateras, calicesque graues, purosque lebetes,
 Vasa ministerijs, cultuque accommoda templi:
 Ille autem admirans placido est sic ore loquutus.

Non equidem sine mente Dei, sine numinis aura
 Adueni has primum terras, & Iapygia urbem,

Quam

Quam victor populorum heros Patareius vnâ
 Protegit, & fidus praeses, custosque sacrorum
 Ipse suis patrocinijs tutatur egentem.
 Jam Solyma manifesta salus, iam Persidis atra
 Cæde Palaestinis tepescent flumina campis.

Deserat fari senior, cum talia Alethes
 Miratus magno scitandi ardescit amore,
 Quæ sit tanta salus, quæ cæde tepentia crescant
 Flumina, quos ducat victrix Europa triumphos.
 Subijcit hæc igitur cupienti habitator eremi.

Non ullus (mibi crede) furor, non ulla futuri
 Vana superstitio percellit imagine mentem:
 Verum animo tanti praesens fiducia Diui
 Addita, & Ausoniae felix aduentus ad oras,
 Quas ego concepi spes imo in pectore cunctas
 Integrat, & cepto suadet dare vela labori.
 Namque Palaestinas nuper nouus aduena terras
 Dum peragro, & Solyma vestigia cuncta videre
 Pressa Deo iuuat, atque ipsi aduigilare Sepulchro,
 Et modo Carmeli montes, modo visere Idumæ
 Palmiferam, & sacros Iordane ex amne liquores
 Sumere, tum si qua est regio testis, memorque
 Mortis, & exactæ per tot miracula vite,
 Aut lacus, aut rupes, aditum perumpere, & ad se
 Ire iubet: vidi euerfas, proh dedecus, aras,
 Templaque, cornipedum praesepia facta ferorum.
 Sed me dicentem iam deserat auricomus Sol,
 Si fœdas ignominias, si dura piorum
 Exitia, & seuos casus memorare libebit.

b ij

Exar-

Exarsere ignes animo: subit ira ruentem
 Vlciſci pietatem armis: ſcelera inde nefanda
 Deturbare procul, noſtrisque afferre ſalutem,
 Immanis quos ipſa premunt regna impia gentis.
 Ergo ego primores Solymæ iuuenesque, ſenesque
 Alloquor, & miſeris quæ ſit ſententia poſco.
 Aſt ollis (neque enim certæ ſe dedere morti
 Iam dubitent, tempus ſiquando id poſtulet, & res)
 Omnibus idem animus populos è ſede ſuperbos
 Deijcere imperij, ſeuosque expellere reges,
 Aut vltro cunctos vni dare colla ſecuri.
 Hæc eadem Syriꝝ, quos flumine magnus Orontes
 Alluit, Antiochi veteri cognomine dicti,
 Hæc Cilices, Lycijque volunt: hæc Olbia, cuius
 Aſcanius placido perfundit mœnia fluctu:
 Nec qui Byzanti populo dominatur, & vnus
 Obtinet imperium quæ ſe fera Thracia pandit,
 Quæque adeo Pelopis tellus circumdatur vndis
 Auxilium iam ferre neget, ſed viribus impar
 Non audet lapſis Aſiæ ſuccurrere rebus,
 Expeſtatque tacens dum ſe Germania bella
 Excitet, aut Italum virtus miſerata ruinas
 Imperij, labesque graues, aut Gallia fortes,
 Gallia magnanimùm mater generoſa virorum,
 Cogat in arma duces, belloque ea regna laceſſat.
 Ac mihi verſanti tantam ſub pectore molem,
 Nuntius in ſomnis alto delapſus olympo
 Conſtitit ante oculos, & cœpta capeſſere iuſſit.
 Quare ego nunc primùm veſtras appulſus ad oraſ

Auſoniæ

Auſoniæ ingredior reges aditurus, & ipſum
 Chriſticolum patrem, ſeptem qui collibus vrbiſ
 Preſidet, atque hominum mentes, ſenſusque potentum
 Impellens ſtimulante Deo regit vnus, agitque.
 Deſerat, cum longæuus ſic inſit Aletheſ.
 Magna quidē, magna, ò hoſpes, neque temporis huius
 Cœpta paras, & ni me animi ſententia fallit,
 Nulla ope mortali, nullo ſuperanda labore.
 Namque inter ſeſe diuiſa potentia regum
 Infregit ſolidas bellorum ad munia vires
 Iam dudum, imperijque fatalos ſpoliauit habenis.
 Si tamen hæc audere poteſ, ſi fixa voluntas
 Iſta tibi, precibusque tuis Deus applicat aures,
 Accipe quæ primùm ſtudio ſuſcepta fideque
 Perficias: neque enim, tanti quem gloria facti
 Certa manet, nobis hæc intentata relinquant.
 Exitus omen erit. nam res opis indiga, & vno
 Vindice digna Deo cœptis bene geſta fauebit,
 Et ſpem non dubiam dubijs modo mentibus addet.
 Hanc partem Italia, belloque, & pace potentem,
 Imperio poſtquam patrio ceſſere Quirites
 Thracibus, & Tiberis dominatum amiſit auitum,
 Externi tenuere duces, nos ante ſuperbo
 Seruitio oppreſſi, iuſſisque, miniſque Getarum
 Paruimus: nos ſæpe Arabum ſumus impia paſſi
 Imperia, & victi pœnas expendimus Afris.
 Poſtremo dum compoſitis iam rebus auaras
 Graiorumque manus, & mores ferre proteruos
 Cogimur, atque animo placidas aſſueſcimus artes,

Extremis

Extremis orbis gentes in finibus orta,
 Inde ubi vicinam spectant Electrudes Arcton
 Insula Oceano in magno, venere Chadeni,
 Bastarnaque truces, & fortia pectora Cimbrī,
 Quos patrie, veterumque etas ignara locorum,
 Nec tamen ignota terrarum à parte profectos
 Nostra hæc Normannos inuento nomine dixit.
 Quippe ea gens Septem gelido subiecta trioni
 Liquerat & campos, & inhospita saxa Chalusi:
 Ac post euerfas ipsis cum mœnibus vrbes
 Gallorum, & miseris passim viduata colonis
 Rura, ferox nostris regionibus intulit arma,
 Nacta ducem magna virtute, & fortibus ausis
 Tancredum præstantē, opibusque, & sanguine clarum,
 Et forma insignem, & numerosa prole beatum.
 Namque illi fines, alienaque regna colenti
 Bissenos natos fœcunda creauerat Uxor,
 Edoctosque sitim in syluis perferre famemque
 Sæpe graues cœli tolerare coegerat æstus,
 Sæpe etiam pedibus rigidas calcare pruinas,
 Immanes dum luce feras, dum nocte sequuntur.
 Ceu sus innumeros limo durata nepotes
 Quæ post terga trahit, valles ingressa profundas
 Decussæ ingentes glandis populatur aceruos,
 Et procul inde vrsos fugat, & genus acre luporum:
 Solaque fœcundæ saltus, & pascua syluæ
 Insidet, atque epulis pinguescere pergit opimis.
 Ipse etiam genitor natis comitantibus, omnes
 Expulit obsessis Insuorum è finibus hostes,

Et

Et vitreo quacumque vado Ticinus, & ingens
 Eridanus, quacumque vagus secat Ollius arua,
 Abduaque, & tenuis gelido cum flumine Rhenus,
 In leges iurare suas deuicta coegit:
 Imposuitque iugum populis à littoris ora
 Adriaci ad fines Samnitum, & ab æmne Phiterno,
 Quæ fuit in longum regio ditissima, adusque
 Hydrunti, & mollis cultissima rura Tarenti.
 Nec satis hæc Siculos Afris extrema luentes
 Supplicia, hinc vrbes, illinc populantibus agros
 Defendit, peditesque omnes deleuit, equosque.
 Post etiam cæde ingenti congressus iniquas
 Prostrauit turmas, & funere mersit acerbo
 Innumeros. at tu dictis Argiue maneres,
 Pactaque victrici deferres præmia genti.

Mox veteris custos moris, legumque seuerus
 Gessisti vindex regnum Roberte paternum:
 Acri animo, claraque ingens virtute, tuaque
 Ante alios omnes pietate insignis, & armis.
 Brundisium tibi se terra oppugnata, marique
 Deditit vrbs, Graijs longè discedere iussis:
 Et tua Trinacriæ venere in iura, fidemque.
 Ac nisi mors tantis obfisteret inuida cœptis,
 Victrices superata manus iam Thracia, iamque
 Barbara seruitium quæ gens minitatur acerbum
 Europæ (sic spes fuerat) sensisset & arma.
 Quorum adeo veriti virtutem animosus Acarnan,
 Et latrocinij, raptuque exercita pubes
 Ætola, imperium dextre subiere potentis

Vltro

Vltro omnes, vltro inuicti sunt regia passi
Iussa ducis. verum postquam discordia fratrum
Impulit inter se miseros concurrere ciues,
Desciuere omnes, & nos liquere rebelles.
Nam soboles natu maior Boemundus auita,
Et patria in primis nulli virtute secundus,
Haud equo patiens animo, quod frater ademptas
Ferret opes, regni que vnus poteretur habenis,
Italiam repetens victor dimisit Achiuos.

Ac nunc germani seuo premit oppida bello:
Depopulatur agros: alta que in mœnia Melphes
Arietat, excidium que vrbi, populis que minatur.

Hos motus, ni forte parum Deus obftet amicus,
Comprimere, atque iras primum sedare necesse est:
Quando hic militiae veteris graue robur, opes que
Ingentes, nec non classes, naualia, portus,
Vnde ad palmiferam facilis traiectus Idumem.
Vix hæc fatus erat cui maturus Alethes,
Cum sese ad templum victor Boemundus agebat,
Vota soluturus Diuo, quæ fecerat ante,
Nicoleo, vt caperet sine cede, & sanguine Melphem.
Ergo aderat circum ducibus stipatus amicis,
Et corde, & vultu querens à numine pacem,
Suppositum genibus pressit puluinar, & ambas
Ad cœlum palmas humili cum voce tetendit.

O, qui coniectos Byzanti in vincla tribunos,
Damnatosque neci per fraudem, & crimen iniquum,
Seruasti incolumes, meritas tibi maxime grates
En agimus, leti que tuis aduoluimur aris.

At tu,

At tu, sancte pater, si, quod te poscimus, æquum est,
Si iustum gerimus bellum cum fratre, piū que,
Da positis odijs certo nos fœdere iungi
Concordes, sumptis que ambos discedere ab armis.

Hæc ille vt secum tacito sic ore precatus,
Surgit, & ex ebano nigranti, albo que elephant o,
Quam mira Assyrius fabricauerat arte Phraates,
Et cocco, & denso famulus constrauerat auro,
Augusta sese sublimem in sede locauit.

Mox alij circum proceres capita ardua nudi
Stabant, inceptis que sacris intenta tenebant
Ora, sacerdoti linguis que, animis que fauentes:
Heroem que omnes Lyciæ, Pataræ que potentem.
Orabant humiles, ducis vt sine labe iuuentam,
Et vitam in longos facilis produceret annos:
Germanos que ira inter se, bello que diremptos
Concordes stabili fratres sociaret amore.

Mox autem precibus que pijs, sacris que peractis,
Occurrit venienti vltro longæuus Alethes.
Inclyte rex Robertiades, tibi gratulor (inquit)
Victori: atque istam, peperit quam viuida virtus,
Letitiam rebus nusquam variantibus oro
Perpetuam, vt dulci placitam cum pace quietem
Natus, in externos vires, atque arma tyrannos
Conuertas, Graium que oras, & littora Thracum
Imperio adicias, & barbara regna laceffas.

Quod virtus tua promittit: quod gloria gentis
Postulat, vnde genus iuuenis fortissime ducis.
Quod que ad eod fuit inuicti cura vna parentis

c j Consi-

Conficere, & regni longè producere fines
 Ausonij: populisque feris imponere leges;
 Juraque nobilium reparare amissa Quiritum.
 Nam memini, cum Tarpeia de rupe rebelles
 Deiecit ciues victor, castisque manipulis
 Henricum, faulrix cui tum Germania fasces
 Detulerat, procul vrbe fugam celerare coegit,
 Eximere oppressum longa obsidione, metuque
 Pontificem, sanctaeque in scepra reponere sedis:
 Cuius ab auspicijs bello multo ante gerendo
 Impositus, munusque obiens insignis honoris,
 Bis Venetos, bis secum ausos concurrere Graios
 Contuderat, geminasque imo sub gurgite classes
 Merferat, atque acie victor dimiserat Orco
 Millia multa virum: iamque affectabat ad oras
 Byzanti festinus iter, iam Thracia vastis
 Concipiens animis inuadere regna parabat.
 Ipse ego, quem secum casus deduxit in omnes
 Sacra ministrantem festis peragenda diebus,
 Mirabar sublimem animum, mirabar & vnà
 Ad decus intentum, stimulosque cupidinis acres
 Egregia, & magnos curarum in pectore fluctus
 Voluentem, quorum impulsu iam concitus ibat
 Supra omnes, regnisque Asiae, Libyaeque ruinam
 Mollitas tacita capiebat gaudia mente.

Tum Robertiades lachrymis Boemundus obortis,
 Haec, ait, haec nobis, quae nunc, pater optime, narras
 Nota nimis, semperque animo genitoris imago
 Fixa haeret iusta in Thraces capere arma moentis,

Atque

Atque Asiae campos bello vastare iubentis.
 Nec semel ante oculos in somnis constitit ipse,
 Qualis erat, facieque minax, vultuque seuerus,
 Oppida cum prostravit humi Taulantia, & arces,
 Altaque Dyrrachij subuertit mœnia victor:
 Aut cum Cassopes moriens propè littus, acerbæ
 Cassopes littus, cunctarum infame sepulchrum
 Virtutum, extincto quæ tum periere parente,
 Mœrentem dictis consolabatur amicis.
 Nate, tui effigies, & spes fidissima patris,
 Nate fatalis, nate externis exercite bellis,
 Tantorumque adeò socius, testisque laborum,
 Quos ego suscepi, quos nunc ego relinquere cogor
 Effusos (sic certa Deo, stabilisque voluntas)
 Ipse vides, alacres quàm te comitentur euntem
 Ferro accinctæ acies, quàmque vndique circumstant
 Agmina multa virum, & nostri studiosa iuuentus
 Nominis, obscuræ iampridem inimica quietis.
 Hæc tibi pacatis, qui nunc obstare videntur,
 Hostibus, ingentem summis heroibus addet,
 Imponetque sacrum capiti gauisa tiaram:
 Quem modo longinqua Deus in regione paratum
 Seruat, & impensè per mille pericula rerum,
 Perque adeò varios casus, durosque labores
 Questum, si vera olim mihi numine plenus,
 Afflatusque Deo cecinit longæuus Ionas,
 Spectabunt læti prouecta ætate nepotes.
 Hæc pater ingenti natorum accensus amore,
 Ne regni causa fatali discordia fratres

c ij

Diuide-

Diuderet, viresque absumeret inuida nostras.
 Quamquam, o, sed noxæ, quarum persolvere penas
 Cogimur, innumeræ mentemque, animumque benignum
 Auertere Dei: qui nos amittere passus
 Propterea tot regna armis quaesita, manuque
 Inuicti genitoris, auitæ & robora gentis.
 Verùm hæc, sancte senex, vni cui cura piandi
 Flagitia, & summi placandi numinis iram
 Credita, si precibus non dedignabere castis
 Exorare Deum, nostri, vt rerumque misertus
 Extinguat clemens tanta hæc incendia regni
 Ausonii, & cæpti discordia semina belli:
 Idem etiam fortasse viam monstrabit, & altum
 Sternet iter, sceptræ euertens Orientis, opesque.

Vix hæc desierat fari, cum magnus Alethes
 Subijcit: O ingens patris decus, ò noua gentis
 Gloria, quæ nam in te regum fortissime primum
 Laudarim? pietatem animi, roburque iuuentæ?
 An belli audaces, an pacis amabilis artes?
 Omnia quæ pariter seclis venientibus etas
 Suspiciens, pariter magnum super æthera tollit,
 Et tibi diuinos fame instaurabit honores.
 Non temere, astuteve aliquid fortissimus heros
 Ipse tuus genitor, quod veri effæta senectus
 Acta metu solidas animi languescere vires
 Senserit, extrema est titubans in morte loquutus.
 Namque eadem ætatis sub limina prima ruentis,
 Cum belli arderet studijs, persæpe canebat
 Ista mihi de te puero, non Appula tellus,

Non

Non & Iapygiæ, quæ Daunia finibus hæret,
 Iam capere hunc possit, cum primum adoleuerit, & se
 Nouerit haud vsquam patriæ virtutis egentem.
 Et nunc, si veri quicquam mens augurat, ingens
 Tantarum nobis rerum est oblata facultas.
 Namque hic adueniens Solymorum nuper ab oris,
 Iudæa ex media ciet alta ad premia reges
 Ausonios, totamque Asiam promittere prædam
 Non dubitat populorum vno vos ore vocantum
 In regna, & dominos cupientum expellere Turcas.

Hæc memorans, ardorem animis iniecit, vt vltro
 Christicolum cuperet narrantem audire labores.
 Nec mirum: namque ipse Deus, qui pectora regum
 Vnus obit, sensumque mouens alternat, & vrget,
 Iam dudum mentem diuino afflauerat æstu,
 Insueroque imas accenderat igne medullas.
 Ergo ait, O vtinam summi regnator olympi
 Hæc inter reges componat fœdera, & acres
 Excitet Europe populos, quos conscia virtus
 Ipsa sui stimulet tam iusta in bella, feroxque
 Sponte sua pubes raptis sese induat armis.
 Ipse ego, quem præsens germani iniuria versat
 Immeritum, proprijsque palàm deturbat ab agris
 Heredem, & summo secum contendere iure
 Cogit, vt armatis in mutua vulnera dextris
 Fraternos Italo fœdemus sanguine campos,
 Victas dedo manus victor, regnisque paternis,
 Si modo quod memoras, hospes venerande, sequatur
 Fœdus amicitie, iam nunc discedere certum est.

Sic

Sin autem secus ac volumus, res cesserit, & nos
 Exitus ingenti de spe frustrabitur omnes,
 Tum tu Pontificem Romæ exorare memento,
 Litibus imponat nostris finemque, modumque,
 Suscipiens cono dignam se iudice causam.
 Quoque id commodius, nisi forte indebita posco,
 Conficias, certos nostra hac ex vrbe legemus
 Quàm primum, tecum quos dimittamus amicos,
 Componi orantes constanti fœdere pacem.
 Interea (neque enim tantis conatibus instes,
 Illorumque expers hominum, ignarusque locorum,
 Qui que adeo teneant Asia vel regna, vel vrbes
 Vndique presidij, & multo milite victas)
 Dic age, nec cupidis nota tibi nomina gentis,
 Cuius ad hæc tenuis fama loca peruenit aura,
 Auribus inuideas, qui que arma capeffere contra,
 Qui conferre manus, qui bello audere ferantur.
 Hæc Robertiades Boemundus, at inclytus hospes
 Ex alto repetens diri primordia regni:
 Expulerat Parthos armis vittricibus, inquit,
 Imperij fines adoriri Heraclius ausos,
 Auxilio populorum usus, quos incola terre
 Arabia felix proprio de nomine dictos
 Ipsa suo quondam Romana in prelia misit.
 Militie sed enim postquam, morumque periti
 Bellandi cunctas didicere artesque, dolosque,
 Ingenti que aestu, atque insueto frigore corpus
 Durarunt, hostesque sua virtute subactos,
 Dissectosque duces, desolatosque maniplos

Videre,

Videre, & mæstas vertere in terga phalanges,
 Desciuere fide, seque adiungere volentes
 Imperijs Arabum, tum primum in bella secuti
 Ab daridem: quo non alter versutior vquam
 Extitit, aut varias populis intexere fraudes,
 Deceptasve semel compellere ad impia mentes,
 Euerforem Asia, portentum immane, luemque
 Excitam barathro, qui verum è pectore cultum,
 Inque Deum pietatem omnem subvertere doctus,
 Et miseros imis animos damnare tenebris,
 Dum simulat sese venienti numine totum
 Afflari, mentemque Deo, sensusque teneri:
 Illicet ingenti turbæ rudis auctus opum vi
 Aegyptum aggreditur, Syriamque in iura, fidemque
 Cogit, & euerfos Persas belloque, fameque,
 Occupat, ac miseris ritus describit habendos
 Sacrorum, & faciles infanda ad crimina leges.
 Inde igitur firmis legionibus vndique septus
 Iudeam inuadit, Solymosque oppugnat, & vrbis
 Mœnia, deiectis passim custodibus, atrox
 Aequat humi, populosque pios obtruncat, & ædes
 Templaque, quæ CHRISTO trãfacta dicauerat ætas,
 Excindit, sacratque sibi, pro dedecus, aras:
 Infandas aras illic, vbi nuper IESVS
 Vera Dei soboles, summi que exemplar amoris,
 Ad cælum monstrarat iter, sublatus iniquis
 Iudicij, dureque cruci data victima, primi
 Morte sua luerat peccatum immane parentis,
 Infernasque domos victor recluserat: illic

Eun-

Fundamenta iacit diri teterrima ritus.
 Vlla nec immemores etiam dum cura nepotes
 (Heu labem sceleris numquam vlla in gente relictam)
 Tangit, & in populos vindex agit ira rebelles.
 Sextentos iam capta annos infamibus aris
 Seruit adhuc Solyma, & culta in conualle Damascus.
 Nec pudet egeledi Daphnen ad littus Orontis,
 Quae populos CHRISTI de nomine prima vocavit
 Ausa suos, nec non Babilon, Sidona, Tyronque
 Oppressa ceruice iugum perferre, suaque
 Desperare omnes de libertate: nec vllam
 Partem Asiae, magna quae non ditione prematur
 Turcarum, atque Arabum. Quando gens illa nefanda
 Acta fame quondam Scythiae deserta reliquit,
 Et vite ingrato quaerens alimenta labore
 Ipsa suas operas Persis famulata locabat.
 Sed simul ac iuuenum cœtu florere, virumque
 Cœpit, & instructas potuit secernere turmas,
 In dominos ausa est proprios conuertere dextras,
 Atque acie fuis patrias imponere leges.
 Sic Medos, sic Armenios, Cilicesque feroces,
 Et Lycios, Lydosque manu superauit, & audax
 Intulit arma Arabis. nec erat tum viribus aequis:
 Congressi tamen in pugnam, seque inter adorti
 Discessere pares, fœdusque his legibus ictum:
 Esset ut his idem, atque illis Deus, impius idem
 Cultus, & Abdarides vnum modo numen vtrisque.
 Ac veluti par acre canum, cum valle latentes
 Impulsi quaerunt odijs immanibus apros,

Sape

Sape illi inter se rixam committere sucti,
 Ambo animis paribus, paribusque etatibus ambo,
 Undantes cohibent irarum in pectore fluctus,
 Donec ad expositæ direpto in tergore prede
 Peruenere dapes. subitas ibi protinus acti
 In furias, pedibusque pedes, atque oribus ora
 Impliciti dubiæ ruperunt fœdera pacis,
 Alter in alterius fauces, iugulumque ruentes
 Mutua vulnificis laniarunt dentibus artus.
 Atque hic ipse Asiae status est: hæc denique rerum
 Cunctarum facies, dux inuictissime, quando
 Iam dudum imbellis sua iura amisit Alexis
 Graius, & imperij vix ipsum à finibus arcet
 Irrumpentem hostem flumen Tanaisque, palusque
 Maotis, Pontusque ingens, & Bosphorus, & quæ
 Influit Aegeas dimissa Propontis in vndas.
 Quem tamen Europæ si pars coniureret, opemque
 Afferat & regno seu a quo tyrannide pressis,
 Praecipitemque, atque precul fugere inde videbit
 Ad montes Scythicos, atque incunabula patrum,
 Rursus & in caecis Arabum remeare cauernas.
 Nam quis tam timidus, quem desperare coactis
 Non pudeat tantis populorum viribus ipso
 Defensore Deo? cuius si certa voluntas
 Christicolum rebus non aduersata fauebit,
 Ipse ego mille acies peditum, mille agmina solus
 Contemnam, acriasque suis cum molibus arces.
 Dixérat, atque animo voluentem talia regem,
 Ararum, & populi custos compellat Aletes:

d j Opti-

Ipse tuo hunc cœtum, & castæ conuiuia mense.
 His dictis sedere omnes, dapibusque paratis
 Iniecere manus, lætiq̄ue medentia siccis
 Faucibus hauserunt generosi sobria vini
 Pocula, festiuo tempus sermone trahentes.
 Interea cithara præstans Minturnus eburna,
 Minturnus, quem Fibreno cum flumine Liris,
 Dum fugit exosus nemora inter opaca profanæ
 Antiquos ritus, & sacra horrenda Maricæ,
 Miserat instructum numeris, atque arte magistra,
 Inuicti cantat laudes, & maxima Mosis
 Facta ducis, tacitosque ortus, ut conditus alueo
 Pertenui, in summo primùm fluitauerit amne:
 Ut puerum virgo sæuo prognata tyranno
 Regia seruatam matri mandarit alendum:
 Utque domi acceptum, postquam primoribus annis
 Accessere dies, ceu natum amplexa, fouensque
 Ingenti cura, studioque eduxerit omni.
 Addit & Og ygium cum ferro obtruncat, & alta
 Littore Niliaco contactum occultat arena:
 Cum fugiens odium sæui Pharaonis, & iram
 Tutus ad Arabios se contulit aduena fines:
 Et magno genitas septem Raguele puellas
 Tutatur præsens, sumptisque ulciscitur armis
 Solus, & infestos fugat ipso à fonte latrones.
 Inde autem, iussuque Dei, monituque reuersus
 Ægypto in media sumpta miracula virga
 Edit, & Isacidas miserè seruire coactos
 Eximit imperio dominorum, atque amne relicto

Arsi-

Arsinoe oppositam ad ripam deducit ouantes.
 Intentansque manu non enarrabile rami
 Robur, Erythræas undas discludit ab undis:
 Littoreque aduerso potitur, quem ponè sequentes
 Currusque, & turmas equitum, peditumque cohortes
 Demergunt fluctus, coeuntiaque æquora in vnum.
 Hæc vates, citharamque vnà cum voce represit.

PETRI

PETRI ANGELII

B A R G A E I

SYRIADOS LIBER II.

VREUS interea medium superā-
uerat orbem

Phæbus, & *Oceani* properans ver-
gebat ad *vndas*,

Cum sic ad regem senior conuersus
Alethes:

Quod felix, faustumque tibi, *Boemunde*, tuisque,
Europæque, *Asiæque* omni, *Libyæque* patienti,
Iam dudum aspiciamus tanti primordia belli,
Vt volumus: resque ipsa suo se pondere librat:
Et precibus nostris placidas *Rex* magnus *olympi*
Aduertens aures, iam nunc fore monstrat, *vt* olim
Ipsè tibi manifesta volens hæc omina firmet,

Tan-

Tantumque operum præclara incepta secundet.

Ergo age (quandoquidem melior pars acta diei

Admonet haud longè terris instare tenebras

Noctis, & *Hesperio* properare a littore somnum,

Nec cæna dum tempus adest) in tecta vocari

Nostra iube lectos, quos mens tua destinat vnà

Ire viros, almam cum primùm crastina lucem

Aurora extulerit, vegetosque è mollibus artus

Ingressurus iter stratis erexerit hospes.

Tum *Robertiades* vultuque, & pectore letus:

Ista, inquit, mihi, sancte senex, tam grata voluntas,

Quàm quæ olim votis rerum prosperrima nostris

Eueniunt, faustisque preces successibus equant.

Namque ego dum tantam tacitus mecum ipse reuoluo

Hanc curam, & partes vrbs conuertor in omnes,

Te solum statuo, molem qui muneris huius

Ingentem subeas, qui nostra fidelis ad aures

Pontificis mandata feras, ac protinus vni

Pollicearè fidem, dextramque ad iusta paratam

Arma: modò hæc reliqui veniant in fœdera reges

Gallorum, quos ille adiit digressus ab vrbe

Nuper, vt *Abdariem* cunctos accendat in hostem.

Quoque id commodius confectum ex ordine reddat,

Concilium in medijs nunc primùm indicit habendum

Aruernis: regesque illuc, populosque vocari

Imperat, & magni proponit præmia facti

Ipsè mihi præsens præsentis ingentia, fratrem

Dum pacat, mentemque vnã conatur vtrique

Addere, & æternæ calcaria subdere laudis:

Omnia-

Omniaque incassum. nam nos discordia demens
 Impulit infecta tristem dimittere pace.
 Nunc autem, quando hæc certo sine numine Divum
 Conferi nequeunt, & iam via lata patefcit
 Hostis ad excidium Schyfici, Solymæque salutem,
 Ite animæ illustres, quas hic coniunxit in unum
 Æterni patris vis, atque immota voluntas.
 Ite illuc celeres, postquam lux tertia Solem
 Extulerit terris, & me fore dicite iussis
 Parentem, atque ultro subeuntem pondera rerum
 In partem, & cunctas ad tanta incæpta paratum
 Fundere opes, nostri nervos, & viscera regni.
 Hæc ille: & noctis cum iam pars prima sub undas
 Oceani stellas secum deuexa tulisset,
 Cenati seræ se composuere quieti.
 At non & Petrus, non & longæuus Alethes
 Per membra, atque artus dulcem fudere soporem
 Ante, piæ quàm mente preces, & voce tulissent,
 Æternum numen concepta in vota vocantes.
 Interea roseis Aurora inuicta quadrigis
 Fluctibus ex alti surgit maris, & sua cælo
 Astra fugans, retegat montes, camposque patentés
 Primaque sollicitis hominum corda anxia curis
 Excitat ad varios terræque, marisque labores.
 Illi igitur, postquam venientem à limine regem
 Voce salutarunt humili, lætumque precati,
 Felicemque diem, prior est ita fatus Alethes:
 Quod mandas, fierique iubes, rex optime regum,
 En adsum subiturus iter, nec me ægra senectus

Effe-

Effætæve queant incepto auertere vires:
 Conatum modò respiciat dominator olympi
 Hunc nostrum; & rerum euentu fortunet euntem.
 Interea (nisi fortè aliter videatur) ad aram
 Nicoleo sacrum fieri de more iubendum est:
 Quò communis amor, natiq̄ue, patrisque supremi
 Spiritus, à nobis in vota, precesque vocetur,
 Allaturus opem linguæ, cum facta potestas
 Dicendi fuerit, tua cum mandata referre
 Pontifici heroum medijs in millibus vnus
 Cogar inops animi, longoque infractus ab æuo.
 Ille mihi persæpe aliàs præsensque, volensque
 Affuit oranti, dulcesque ex ore loquelas
 Extudit, & voces, fboris queis seua tyranni
 Pectora pacamus, populoque auertimus iras
 Immanes, vllis opus insuperabile verbis.
 Usque ad eò magnum est diuina afflarier aura.
 Hæc ait. & regem præeuntem ad templa secutus,
 Primum ambas de more manus lauit, induit ambas
 Purpureis plantas soleis: obnubit amictu
 Candenti caput, & latos circumtegit armos,
 Inque crucem filo pectus super impedit actò:
 Cui Pelusiaci talos currentis ad imos,
 Inque sinus læxè byssi spatiantis honorem
 Addit, & adducta cohibens premit omnia vitta.
 Tum vero è collo tactum prius ore, labrisque
 Demittit venerans limbum, quem sedula textrix
 Ternarum spatys crucium distinxerat æquis.
 Postremò horrentem multo superinduit auro,

e j

Et

Et diti Serum contextam è vellere vestem.
 Mox niueum tegmen, gemino cui vertice duplex
 Surgit apex, gemmisque procul radiantibus ardet,
 Protinus imponit capiti, quo tenia subter
 Demissa hinc, atque hinc pendet breuis. inde precatus
 Aeternum numen, labentem desuper auram,
 Sanctam auram, communem aurã Natique, Patrisque,
 Toto animo, tota fundit pia murmura mente
 Cernuus, & verbis, precibusque potentibus ipsum,
 Ipsum vnnum presso ore Deum, cui pontus, & ether,
 Cui parent elementa, vocat: venit ille vocatus
 Cœleste in crustum, & donum (admirabile) Noë.
 Inde autem postquam precibus, sacrisque litatis
 Casta sacerdotum series præcessit euntem,
 Succedunt proceres, mox turba incondita vulgus,
 Longæque senes, nec non longo agmine matres
 Omnia succensis illustrant compita flammis:
 Densa diem, Solemque suum funalia vincunt.
 Ille Deum, genitumque Deo, sanctamque parentem
 Voce vocat, cœloque animas, mentesque receptas,
 Ordine quamque suo: vocem chorus omnis eandem
 Unà iterans implorat opem, qua labibus olim
 Placatus nostris, oculos mortalibus æquos
 Aduertat miseris alti regnator olympi.
 Hæc postquam repetita, die sancteque, pieque
 Altera, & alterius festo lux agmine vidit,
 Rege salutato senior discessit Alethes,
 Nobilium in primis iuuenum comitante corona.
 Quaque adeunt, certis implent rumoribus vrbes,
 Oppidaque Italia: bellum exitiale parari

In

In Turcas, Arabasque feros, diuinitus abtã
 Aduenisse diem, pœnas cum penderet hostis
 Sacrorum, ararumque Dei, cum libera collum
 Exueret Solyme, flueret iam maior Orontes,
 Ac cœlo grates ageret Nicea, Tyrusque.
 Daunius hæc primum, quã panditur Appula tellus,
 Audit, & pelago quæ brachia porrigit Ancon,
 Diues opum, diues pictai vestis, & auri.
 Nec non & bellum Rubicon indicere suetus
 Hostibus imperij, sed nunc ciuilis amator
 Dissidij & patrio qui sanguine fœdus abundet.
 Quin pater Eridanus populi quem mille fluentem
 A dextra, leuaque colunt, qui dissecat arua
 Insubrum, superumque rapax defertur in æquor,
 Talibus impulsus monitis commouit ad arma
 Ipse suos, miroque animos calefecit amore
 Bellandi, atque Asiæ campos, Syriæque videndi.
 Mox & Inalpini fama inflammantur eadem,
 Allobrogesque olim rebus gens leta nouandis
 Illa quidem, sed nunc regum studiosa suorum.
 Ergo vbi iam Graias horrendi verticis Alpes,
 Duraque piscosi superarunt saxa Lemani,
 Quæque Araris, Rhodanusque vnã sua flumina iungunt,
 Accelerant gressus; Nannetumque arua petentem,
 Et cursu ingenti certantem, atque amne Garumnæ
 Transmittunt Ligerim, & celebri clarissima fama
 Mœnia, quæ gelidis Elauer præterfluit vndis,
 Adueniunt, rigidi subeuntes ardua montis.
 Huc Vaticanæ genitor qui præsidet arci,

e ij

Terra-

Terrarumque omnem moderatur legibus orbem,
 Accierat reges, populisque aeterna ferentes
 Fura sacerdotes, quicumque ad munia Belgas
 Sancta vocant, quicumque viam, quae tendit ad astra,
 Ostendunt medys inter vaga flumina Celtis.
 Huc ubi Iapygia venisse ex vrbe profectos
 Audit ad sese summus Pater, ilicet omnes
 Imperat hospitio recipi, paucosque moratus
 Inde dies, dum se longo recreare labore
 Possent, & memori mandata reuoluere mente.
 Mox autem rerum custodem in tecta senatum
 Aduocat, atque vna seniore accersit Alethem.
 Conuenere patres, lectissima corda, suaque
 Vnanimes clara sublimem in sede locatum
 Pontificem densa circum sedere corona.
 Affuit & procerum virtus, & maxima vulgi
 Vndique conuenit vis inconsulta, procaequae.
 Ac veluti ingenti vitiosae ex ilicis alueo,
 Corticibusque cauis densae simul vndique nubes
 Egrediuntur apum, volitantque ad florea Tempe,
 Rura cateruatim nusquam tamen vna petentes
 Sed varios vario populantes agmine saltus.
 Haud aliter quicumque urbem, quicumque colebant
 Aruernorum agrum, diuersa è parte ruebant
 In tecta, & sacri palatia celsa senatus.
 Protinus ingenti strepitu completa remugit
 Regia: & insueto genuit sub pondere tellus,
 Puluereamque altum prorupit in aera nubem,
 Dum teritur pedibus venientum, & pressa fatiscit:

Quorum

Quorum alios properè ingressos spatiosa recepit
 Aula, alij sub porticibus consistere iussi
 Vestibulum ante ipsum, creber nam rumor ad aures
 Iam dudum acciderat cunctorum, ab Iapyge rege
 Mitti oratores, longinquaque bella parari.
 Ergo ubi confessu in medio data copia fandi,
 Atque alij tacuere omnes, sic insit Alethes:
 O Pater, ò custos populorum, ò maxime, cuius
 Discedens terris, qui nunc tenet ardua caeli
 Astra Deus, certae voluit committere cura
 Cunctorum, quicumque aura vescuntur inani
 Christicolae, rituque pio assuevere, salutem:
 Venimus extremis Daunorum à finibus vsque,
 Emensi Italiae campos, caeloque minantes,
 Et glacie rigidas, niuibusque perennibus Alpes:
 Venimus huc celeres, iussit ceu maximus armis,
 Maximus imperio, & pietate insignis, & vni
 Ipse libens tibi qui sese, & sua regna, suosque
 Subiicit, & fasces vltro, saeuasque secures
 Roberti proles magni Boemundus auitas:
 Quas Siculi, quas Ausoniae pars maxima, quasque
 Illyrii, Graiique omnes venerantur, & horrent.
 Ille dare in primis sua nos haec oscula iussit,
 Quae damus, & sanctis aduoluimur vsque volentes.
 His pedibus, coramque genu sanctissime flexo
 Numen adoramus praesens, quo limina caeli
 Clausa pijs aperis, & aperta nocentibus obdis
 Certus, iterque hominum nullo reparabile nisi
 Obstruis aeternum, fontesque ad tartara trudas

Impia,

Et tamen haud magnum fuerit vicisse superbos,
 Elatosque animis populos, ubi vincere sueta
 Assuetas vinci nulla formidine gentes,
 Illa olim redeat nostra in praecordia virtus.
 Namque Itali si forte duces, acresque Britanni,
 Et Galli coeant vna sociata arma ferentes,
 Sequae adeo in priuas acies, priuosque manipulos
 Singillatim omnes populi discernere pergant,
 Abdaridas quoties in pugnam, atque arma vocarint,
 Praestabunt numero; quamuis certamine in ipso
 Priuae acies priuos adeant peditesque, equitesque.
 Ergo age sancte Pater, quoniam, quod poscere votis
 Tota videbatur iam pridem Europa, quierunt
 Mota odijs inter populos civilibus arma,
 Et se cessurum fratri Boemundus auitis
 Finibus imperij spondet, regnisque paternis,
 Scilicet & circum florenti milite septum
 Aggressurum armis Asiae, si iusseris, oras:
 Vel quemcumque pio statuas praepone bello,
 Illius auspicijs in praelia semper iturum:
 Aggredere ingenti dignum pietate, quod nulla
 Non abolere dies, memori que euellere mente
 Possit opus; non ulla animis delere vetustas:
 Vel si se toto permisceat equore tellus,
 Et rapidis summus conflagret ab ignibus aether,
 Absumens aui monumenta aeterna prioris:
 Aggredere o pater, atque Asiae miserere, tuum quae
 Auxilium implorans, ad te post funera mille,
 Mille hominum caedes, & versas funditus arces

Con-

Confugit, & supplex oculis te respicit vnum;
 Vnum orat Solymae plebes miseranda, quod hosti
 Seruiat Abdaridae, quod iniqua facere iussa
 Cogatur: sed quae nil ferre aduersus vnamquam
 Posse putet, quam quod dominis seruire profanis
 Illam urbem videat, cuius nulla orbita, nulla
 Sint loca, quae CHRISTVS pedibus non presserit, & quae
 Non habeant nostrae vestigia fixa salutis.
 Haec Boemundus, & haec Syrijs qui nuper ab oris
 Nuntiat adueniens grauiam, & miseranda relatu
 Cuncta quidem, sed longe ipso teterrima visu:
 Ac se praesentem praesens vnum omnia saepe
 Perpeffum, & flagris caesum seruilibus artus
 Testatur, dum sancta pius loca visit, & arae
 Adfistens humilis diuinum numen adorat,
 Hic vester, vestra in patria iam natus, & altus,
 Ciuis, & a puero sancta vetus incola eremi.

Haec postquam fari desit grandaeuus Aethes,
 Cunctorum assensus procerum, vulgi que secutum est
 Murmur, ut Alpinis cum flabra increfcere syluis
 Incipiunt, pulsumque aura nemus omne remugit.
 Utque etiam Zephyrus tumidum cum verberat aequor,
 Exagitatque ruens fluctus stridentibus alis,
 Scinduntur spumae, & scopuli sparguntur acuti.
 Atque aliquis prope se stantes affatus amicos:
 O vtinam vera ut nobis oracula fudit
 Iste senex, ita Pontifici videantur, & omnis
 Protinus Abdaridas Europa armetur in hostes.

Haec ille, ast alter: Subeat modo pectora talis

f j

Cura

Cura patrum, me me in partem misisse pericli,
Communiq̄ue operam iuuet impendisse labori.

Sustulit inde oculos summus pater, altaq̄ue rursus
Maiestate manus seruare silentia iussit:
Oraque propexa ad pectus canentia barba,
Et multis longae rugis inarata senectae
Vertit ad affusam vulgi, procerumq̄ue coronam;
Atque haec sedata maestus sic voce locutus:

Non his, ò procerum lectissima pectora, quae nunc
Audiſtis, resonant primis conquestibus aures
Nunc primùm fletus quoniam lachrymasq̄ue dederunt
Saepe aliàs oculi, & luctu mens victa resedit
Ipsa suo, dum maesta nihil superesse videret,
Auxilium vnde aliquod miseris afferret, opemq̄ue:
Tanta olim populos discordia, tantus ubique
Seditionis amor reges in bella vocarat:
Quorum armis, quorum in primis virtute decebat
Defendi imperij fines: procul vndique pelli
Abdaridas: Solymae ius libertatis ademptum
Resitui: soluique metu surgentis ab ortu
Scilicet, inque caput nostrum sine more ruentis
Turbinis, horrida postquam cecidere ruina
Omnia, quae medijs disternat vnda profundi,
Oppida, & Europa longè discludit ab alta.
Sic tibi, summe Deus, scelerum certissime vindex,
Cunctorumq̄ue operum iudex aequissime, visum.
Nunc autem quoniam, quod nec conatibus vnquam,
Nec votis cessit nostris, quod oportuit, vllis,
Vnanimes vincit felix concordia fratres,

Ausonij

Ausonij quorum late dominatus in oris,
Gratia magna tibi regum Deus armipotens,
Mentibus infundis caecis qui lumen, agisque,
Et cohibes, quandoque libet, populosq̄ue, ducesq̄ue.
Magna quidem sese rerum, atque inopina facultas
Offert, ò dubij fidiſsima robora belli,
O gens armorum studijs exercita Gallis
Qua cupidè arrepta, quis non intelligit vnus
Cessurum tanti decus indelebile facti:
Cum praesens Gallos, cum sera fatebitur aetas
Eiecisse Asia è media, corda impia, Turcas:
Cumque vrbs sancta Dei Solyme, cum diues Idume
Iuris facta sui dicet, se fortibus ausis
Deberi vestris vestra virtute redemptam?
Gallorum proavi dextris victricibus vsi,
Et nullum memores animis praestantibus vsquam
Posse iter occludi, quamquam insuperabile, quamquam
Rupibus obseptum vastis, atque vndique tutum
Defensore suo tamen hi magnamq̄ue, bonamq̄ue
Italiae partem quondam tenuere, colonis
Eiectis, qui tunc illic habuere; marisque
Ionij superum permensi classibus equor,
Substructam Delphis mendacis Apollinis aedem,
Aedem auro, & gemmis nitidam, sectoque elephanto
Conspicuum, & positis opulenta sacraria donis,
Vertere in praedam: & populos vno agmine adorti
In media potuere Asia componere sedes,
Indereque aeternum victis de nomine nomen.
Et quota Gallorum pars tum fuit illa iuuentus?

f ij Nec

Nec numero certè vobiscum æquanda, nec armis:
 Nec pariter belli dubijs exercita rebus,
 Sed vaga, & imperijs ductorum incommoda pubes.
 Adde quòd auspicijs falsorum impulsa Deorum,
 Finibus egressa è patrijs aliena subegit
 Regna tamen, domuitque viros feritate tremendos.
 Vos, quibus ante alias summa est præstantia gentes,
 Sive animos, sive egregias spectabimus artes
 Militie, & firmas robusto in corpore vires;
 Vos, victor quibus ipse Deus, Deus ipse præibit
 CHRISTVS ouans, circumque atra formidine cinctus
 Fulguraque, & rapidas vibrabit ab æthere flammæ
 Hostilem in turmam, inque acies, inimicaque castra;
 Vos cultu gens una pio gratissima cælo,
 Natam in seruitium gentem, atque infensa Tonanti
 Mancipia, è Scythicis nuper digressa cauernis,
 Non modò regna metu vestra vt soluat ab atro
 Omnibus instantis tam dira à gente periclis:
 Vestra sed vt virtus miseranda ergastula frangat
 Christicolis Asiæ, Libyæque patentis alumnis,
 Inuassisse pio dubitabitis impia bello?
 At non ille tuus semper memorabilis heros,
 Ille tuus quondam, fortissima Gallia, ductor
 Martellus, numero quamuis, & viribus impar,
 Abdemarum Libyæ victorem in regna ruentem
 Vestra, & Aquitani latè fœcunda tenentem
 Arua soli, & circum magnis legionibus auctum,
 Occurrens medijs dubitauit sistere campis,
 Celtarumque aditu populos prohibere rebelles.

Ille

Ille igitur multo tepescit sanguine campos,
 Atque cadaueribus Ligerim compleuit inultis:
 Et terram innumeris cæforum intexit aceruis,
 Nullus vt ad diros remearit nuntius Afros
 Excidio ex tanto: sola res didita fama
 Abdaridum, qui longè aberant, tum perculit aures.
 Nec nos decipiat, nostris quòd longius absunt
 Finibus, & cædes alio miscentur in orbe:
 Præstò aderunt, ferroque omnes, atque ære corusci,
 Ut turi strages, quas accepere suorum.
 Omnis enim iratis facilis via. quicquid & illic
 Nunc perit, Europæ toti perit. impia si non
 Gens extincta cadat, pia gens cadat omnis oportet.
 Namque vt nulla lupis pax est, & mitibus agnis:
 Sic & amicitie ratio, sic iusque, fidesque
 Nulla potest inter natos Erebi que, Dei que
 Esse vniquam: vigeant atris infecta necesse est
 Corda odijs, quamquam interdum concordia discors
 Distinet assultus illorum, & comprimit iras,
 Donec ad insidias rursus, cademque resecti
 Fallaces animos, periuraque fœdera vertant.
 Ergo agite, ò iuuenes, tantorum sanguis auorum,
 Certa ducum soboles, rerum spes vna labantum,
 Hoc vos tam iustum vobis deposcite bellum.
 Ite, aperite viam ferro: vos fortia fortes
 Facta decent; ignaua alijs sint otia cordi,
 Quorum præclara tangit præcordia laudis
 Nullus amor, nullo ad magnas spes suscitatur æstu
 Gloria, nulla domi maiorum inflamat imago.

Ipse

Ipse sua vos voce vocat Deus: ipse parauit
 Iam dudum vobis Asiam victoribus omnem,
 Quam mox imperio deuinctam, & lege regatis.
 Quamquam aliter si tota cadat res (omen abesto
 Triste procul, potiusque Arabas se vertat in hostes)
 Expectare tamen caelestia premia vestri
 Conatus, vestrum cui non optabile? cui non
 Et turpe, & miserum reditura parcere vita?
 Nec spatium angustum breuis, & mutabilis hora,
 Aeterna, ac certa praepone velle iuuenta,
 Et circumscripto nullis à finibus auo?

Vix ea fatus erat, procerum cum cœtus orantem
 Sustulit exultans clamorem ad sidera, qualem
 Nubibus abruptis dare saepe tonitrua fuerunt,
 Poscentes bellum, seque in diuturna vetantes
 Tempora perplexis differri ambagibus, idque
 Unum omnes ore exclamant, vnum ore frequentant:

Vult Deus hoc fieri bellum, iubet arma moueri
 Hæc Deus, & specubus resonans respondet ab imis
 Vox eadem: quin ipsæ etiam cecidere volantes
 Tecta domosque super sublimi ex aere lapsæ.

Non fecus ac Boreæ cum iam frigentibus auris
 Impulit autumnus steriles à vertice sylvas;
 Arentes labuntur humi, ramosque relinquunt
 Aerios, passimque fluunt ex arbore frondes:
 Aut cum maturas decussit ab ilice glandes
 Horridus, ac suibus dat pabula leta subulcus.
 Intremuere Alpes, fluuiusque exterritus vnda
 Substitit: atque amnem Ligeris, cursumque repressit

Ilicet,

Ilicet, & Rhodanum Volcæ stupuere morantem,
 Et sese extremo reuocantem ab littore Rhenum.
 Jamque adeò clamor cum consedisset, & omnis
 Conuentus procerum, vulgusque, & turba sileret,
 Percussus subito sanctus Pater omine mentem:
 Extudit hanc vocem vestro Deus (inquit) ab ore,
 Extudit ò proceres, crebroque iterauit eandem
 Ille Deus, qui se vobis comitemque, ducemque
 Exhibet, atque animos stimulis accendit acutis.
 Subiicit ille faces, quibus inflammatus ad arma
 Tam pia sollicita pertentet pectora cura
 Quisue sua, reddatque parem se fortibus ausis.
 Vos igitur posthac, quoties in bella, necesque
 Ventum erit, afflati quam nunc quasi numine vocem
 Pectore fudistis, memores repetatis, & una
 Illa eat incœpto ceu cognita tessera bello.
 At tu, clare senex, cuius gratissima nostris
 Mandata inuicti regis vox auribus affert,
 In patriam cum te referes, refer ordine quicquid
 Egimus, atque illi grates age nomine nostro
 Ingentes: hortare tenax persiſtat, idemque
 Urgeat incœptum cunctis memorabile seclis;
 Seque suæ egregios causa pietatis honores
 Speret adepturum capta admirabilis urbe.
 Nunc autem tanto tantorum ex agmine patrum
 Ecquis erit, nostro qui nomine primus amicas
 Consectari acies poscat sibi? & addere sese
 Audeat, his animo nusquam, nec viribus impar?
 Vix hæc fatus erat, gemini cum sede relicta

Surre-

Surrexere viri, latum quos tonsus in orbem
 Sacrati capitis vertex, quos linea vestis
 Circumiens humeros operit candore niuali:
 Hi sibi commissos fidei, curæque perenni
 Insigni populos animi probitate regebant,
 Rite ministerio sacrorum, & munere functi
 Pontificis, cunctos ceu pignora cara fouebant,
 Addemarus Biturix, & Narbonensis Hilelmus:
 Ambo ætate pares, pariterque ad iussa parati,
 Cæptaque ad optatum cupidi perducere finem;
 Ambo alacres vitam, presens si postulet usus,
 Funderè, & à claris ambo maioribus orti;
 Sed qui diuitias, & nobilitatis honores
 Promeritis hominum longè postponere suessent:
 Vna utrisque eadem virtus, pietasque ferebat
 Ingentes animos, famamque, & amabile nomen:
 Illi inter Celtas, & proxima rura Cadurcis;
 Huic inter populos, Isaræ qui fluminis undam
 Suscepturam aliud celebri mox nomen ab amne,
 Quique tuos sparsis incerta Druentia ripis,
 Dū Rhodanū ingrederis, tumidumq; excurris in equor,
 Epotant latices, atque arua feracia versant.
 Surrexere igitur quamprimū è sedibus ambo,
 Atque humiles adiere Patrem: tum poplite flexo
 Ad terram, pedibus dederunt sancta oscula sanctis:
 Post autem Addemarus supplex sic voce profatus:
 Haud equidem, tanto quòd nos dignemur honore,
 Sancte pater, viresve pares satis esse putemus
 Tanto oneri, & tantæ nostros supponere moli

In-

Insuetos humeros, vltro nos, nostraque primi
 Christicolū audemus communi offerre saluti.
 Sed quoniam iniussi mandatum linquere munus
 Esse nefas scimus, ne, cum custodia longè
 Acris abest, pleno lupus insidietur ouili,
 Atque animas ouium raptarum in tartara secum
 Ducat ouans, ideo nosmet modò sistimus ipsi
 Sanctos ante pedes: soluique à lege rogamus.
 Ibimus vnanimè quòd tu, Sanctissime, cumque
 Iusseris, & ducibus parebimus vsque volentes:
 Ibimus, atque armis, opibusque, & sanguine nostro
 Priuati socios, & tanta iuuabimus orsa.
 Nec nos militia nobis deposcimus vllum
 Munus, & in nostros ius exercere tribules.
 Unum illud concede Pater, capiamus vt arma,
 Inque hostem aduersum seruata lege ruamus.
 Hoc sat erit. præeant alij, nos castra sequemur;
 Et primi ante acies, pugnam cum miles inibit,
 Corpora, quæcumque hac fuerint, sistemus vterque;
 Morte obita vt nostris animos addamus, humumque
 Sanguine perfusam CHRISTO sacrasse feramur.
 Hæc pius Addemarus: nec multum deinde moratus
 Pauca quidem, sed plena Deo, subiecit Hilelmus.
 Quidquid erit, seu vita mihi comitabitur vsque,
 Siue illam in medijs continget ponere campis,
 Cuncta animo stat ferre alacri, tu pectoris huius,
 Sancte Pater, maculas, quoniam potes, elue cunctas.
 Dixerat: ille autem lachrymantia lumina cælo
 Sustulit, & duplices palmas cum voce tetendit.

g j CHRI-

CHRISTE Deus, qui corda hominum succendis, & vris
 Igne nouo, miroque noua pietatis amore,
 Ardorem hunc animis reliquorum immitte, tuosque
 Da, Pater omnipotens, letos ex hoste triumphos
 Ducere, & in patriam victricia signa referre.
 Vos autem illustres animae, vos ite, vicemque
 Vos explete meam: dictis & pondus inesto,
 Seu bona, siue etiam dira, atque infanda precentur
 In meritos, iubeantque aris procul esse profanos
 Christicolum, & fontes communi abfistere cœtu:
 Ius tamen Ademarum legati, & nomen hebetor,
 In partemque oneris tanti succedat Hilelmus,
 Tempus vbi, & rerum presens sic exigat vsus.

Hæc Pater. ast illi suscepto munere lati
 Discessere ambo, solitaque in sede quierunt.
 His actis animum diuina impulsus ab aura
 Ante alios, florensque annis iuuenilibus Hugon,
 Hugon Sylvarum latebras consuetus iniquas
 Quærere, & informes vrsos prosternere, aprosque:
 Regia progenies; sed qui nec bella, nec hostes
 Noffet adhuc, laudisque auidus tamen vnus esset,
 Et nota virtute duces complexus amaret:
 Eximit è numero sese tum primus, & vltro
 Pontificis præsto parentem hortatibus offert.
 Ad quem tum senior Pater est his vocibus vsus:
 Maacte noua virtute, nouum sic fortibus ausis
 Ad superos aperitur iter. te nobile quondam,
 Aeternumque decus memori clarabit in euos
 Grataque te solum reliquis tribuentibus omni

Heroum

Heroum è numero, qui factum illustre sequentur,
 Posteritas verò Magnum cognomine dicet:
 Sic volumus, sic nostra libens Deus omina firmet.

Tum verò proceres delecti accedere, & vnà
 Militiæ certatim omnes dare nomina sacra.
 Quorum se longè princeps Gofredus agebat
 Tullingus, cunctos humeris, & vertice toto
 Exuperans, forma insignis, mediæque iuuentæ
 Ora intonsa ferens, & maiestate verenda,
 Iucundus populis, nec formidabilis vlli,
 Militiam castè veterum de more colebat:
 Quin & flagitijs dignas imponere pœnas
 Suetus, inoffensas seruabat pectoris iras.
 Illum olim Eustachio peperit formosa marito
 Ida ducum, regumque parens: genitoribus Ida
 Clara suis, ritusque pijs sanctissima cultrix,
 Præscia venturi vates. Ast acer in armis
 Eustachius, Morinos fuerat qui maximus inter,
 Et Gessoriaci rerum flectebat habenas,
 Iucundo spolians ipsum se nomine patris,
 Misit in imperium, Leucis quo libera solus
 Iura daret, pacisque vnus, bellique gerendi
 Arbiter, vt primùm liquisset auunculus auras
 Ætherias. Ergo is regni moderator adepti,
 Artibus & clarus pacis, sed clarior armis,
 Et ducibus circum, & præstanti milite septus,
 Pontificis placida sic voce est fatus ad aures:

Summe Pater, cuius nutus, & verba iubentis
 Qui vultu, qui secum animo contempserit audax,

g ij

Ille

Ille hominum dignus qui cœtu exclusus ad hostes,
 Vrbe, domo, patrioq̄ue solo vagus, exul, inopsq̄ue,
 Atque exors erret vitæ communis, & expes.
 Sed si militiæ quis detrectare laborem
 Huius amet, pressasq̄ue iugo crudeliter vrbes,
 Seu Libya, seu sint Asia, sanctumq̄ue Sepulchrum,
 Noster vbi plagis iacuit confossus iniquis
 Seruator Deus, aeterna via sola salutis,
 Eripere è manibus Turcarum negligat, ille
 Ille, Pater, manes diris defixus ad imos,
 Atque ad nigrantum sedes, loca senta, meretur
 Sentiat vt trudi vel se viuensq̄ue, vidensq̄ue.
 Nemo igitur, nisi fallor, erit tam turpiter ortus,
 Nemo animo tam demisso contemptus, inersq̄ue,
 Tamq̄ue sui socors (vterò modò terra cadentem
 Gallia materno cupidis exceperit vlnis)
 Abneget vt solus se tantum accingere ad ausum.
 Ipse equidem, de me quicquid promittere possum,
 Prestò adsum, vitæ, quacumque est, prodigus huius:
 Atque hoc in bellum regna effusus, opesq̄ue.

Hæc vbi dicta dedit Leucorum maximus heros,
 Pauca refert Pater Urbanus: Quas dicere grates,
 Quas ve referre parem tibi, dux fortissime? quando
 Nil reperire queam, quod non prestantibus impar
 Sit meritis, quæ te illustrem super æthera tollunt.
 Ipse Deus, Deus ipse dabit, mihi crede, laborum
 Præmia magna tibi, Solymæ cum ceperis arces,
 Signaq̄ue submittens sancto victricia templo,
 Feceris in media nudis vestigia plantis

Vrbe,

Vrbe, & adorandam supplex extruxeris aram.
 Interea capiti tegmen, cui fausta precati
 Rite sumus verbis solemniter more peractis,
 Impositum subeat meriti diadematis instar:
 Et lateri hic noster lauo tibi pendeat ensis,
 Qui fuget hostiles subito terrore phalanges.
 Hæc memorans, læta letus dedit oscula fronti,
 Et stimulis auctum magni dimisit amoris.

Huic se, Tectosagas inter qui maximus ibat
 Imperio, adiunxit comitem, cui viuida bello
 Dexterâ, consilijsq̄ue habitus fidissimus auctor:
 Omnia maturè properabat, & omnia certum
 Ad finem voti compos perducere suerat,
 Quæ peragenda forent: quando nec doctior alter,
 Seu librare metum, stimulos siue acribus acres
 Addere, & armatas acies, atque agmina certis
 Instruere ordinibus, nec quisquam impellere turmas
 Promptior in cædes, inimicaq̄ue castra, manusq̄ue
 Conserere, & pugne loca commoda nosse futuras
 Seu valles, collesve humiles, campive iacentes
 Instent, seu saltus surgentis in ardua montis.
 Illi Atacem quicumque amnem, quicumque rapaces
 Illiberimq̄ue, Obrimq̄ue bibunt, quicumque palustres
 Agrorum tractus habitant, vbi sepe latentes
 Fuscina, dum limo innocui vescuntur, & vnda,
 Perfossa defigit humo (mirabile) pisces.
 Illi, etiam munitæ arces, quas Cemmeneus alto
 Vertice habet, bellis gens assuetissima, parent:
 Parent & celebris cultissima rura Tolosa,

Quam

Quam gelidus pulchro præterfluit amne Garumna.
 Huic galeam cono insignem, cristisque comantem
 Dat Pater, & pectus thorace inducit abeno;
 Verbaque pauca viro non rerum improvidus addit:
 I, bone quò virtus tua te vocat, i, pede fausto;
 Utque soles, patriam factis decorare memento.

Inde animis, opibusque ingens, & prouidus aslu
 Ingenij, manibus promptus, facundus & ore
 Insequitur Stephanus nulli virtute secundus;
 Si sit opus tacitas hosti componere fraudes,
 Occultosve dolos celeri præuertere cursu,
 Instantemque fugâ socijs auertere cladem.
 Carnutum pubes, Senonumque effrena iuuentus,
 Lata virum mediæ versantem in limine vitæ
 Insequitur, quando consueta faceffere tanti
 Fussa ducis, permulta manu certamina belli
 Contulit; atque omnis prorsus discriminis experts
 Sæpe domum vacuo redijt tutissima campo.
 Illum igitur Pater Urbanus donauit euntem
 Insigni clypeo, duplex cui circuit oras
 Vndique, & in sese rediens subit æreus orbis,
 Quaque superficies latè patet, euomit umbo
 Inducto ex adamante ignes, monstratque natantem
 Delphinum, medio qui capter in æquore prædas,
 Retibus inclusas prædas, inclusus & ipse;
 E quibus vt primùm libuit se carcere rupto
 Liberet, & tutas referat se tutus in vndas:
 Atque his ornatum verbis discedere iussit.

Quas artes olim belloque, & pace decoras,

Dux

Dux animo pariter, dextraque inuictæ potenti,
 Exercere soles, tecum sint vsque; nec vlla
 Immemorem capiant sociorum obliuia, sed te
 Excitet, & virtus dubijs in rebus, & acre
 Consilium, quæ iuncta vnà tuta omnia reddant.

Post autem venere duces, duo fulmina belli
 Roberti; non illi, iisdem qui patribus orti,
 Sed genus, & proauos diuersa à stirpe trahentes,
 Non secus ac gemini fratres sese inter amarent;
 Inque hostem pariter ruerent, gressumque referrent.
 Idem vtrique animus, cædisque insana cupido.
 Alter ab Iceno natus patre; regia cuius
 Sponte sua extremi faciebant iussa Britanni,
 Et Thule, & rigido glacialis Hybernia cælo,
 Oceano disiuncta procul: tamen ipse Caletum
 Littora seruabat custos, populosque regebat
 Assuetos gladio pugnam committere, & arcu.
 Alter Rholonis proles fortissima Cimbri,
 Imperio qui Lexouios frenaret, & armis,
 Aulercosque, & Nannetes: cui protinus vni
 Pareret gens, Oceanum quæ spectat, & Arcton;
 Gens assueta leues in gyrum flectere habenas
 Assultantis equi, & celerem conuerrere cursum,
 Inque hunc, inque illum tela intorquere, facesque.
 Latum illi pectus, impexaque barba, genæque
 Horrentes, rigidis adopertaque brachia setis:
 Cædem oculis, cædem vultu, cædem ore minatur.
 Rebus in aduersis ad agendum pronus, & audax,
 Verborum longè parcissimus: vnus auorum

Qui

Nunc etiam stabili firmans vestigia gressu,
 Non secus ac scopulus, media consistit in aëta,
 Interdumque, vagæ quoties laxantur habene
 In spatium, rapidus rapidos præteruolat Euros.
 Mox ingens, abiecta, grauis superadditur hasta,
 Quam gelidæ summis in verticibus Pyrenes
 Expositam Boreæ millesima viderat aëtas.

Hæc, inquit, Capeti numquam frustrata vocatus,
 Cum res Gallorum primus sibi vindicat armis,
 Et Senonas, Rhemosque iugo subiungit eodem:
 Vade age, & æternum factis fer ad æthera nomen.

Sustulit inde sacræ decus inuiolabile dextræ,
 Inque crucis speciem circumtulit. ilicet omnes,
 Deletis animo maculis iuuenesque, senesque
 Discessere illinc, seque ad sua tecta tulerunt:
 Inque vicem crebris acuunt hortatibus iras:
 Totaque concepta flagrant præcordia flamma.
 Omnibus idem animus crudelem excindere gentem,
 Vlcisci scelera, & Solymos exoluere duro
 Seruitio, populisque p̄is afferrè salutem.

Gallorum extemplo cunctas it fama per vrbes,
 Decretum in Turcas bellum: passim arma parari:
 Certos esse duces, quorum inuictissima virtus
 Excierit forteis tanta ad certamina Gallos.

Nec minus Italia postquam peruasit ad oras
 Nuntius, atque auidas letis rumoribus aures
 Compleuit populis, quos fida Britannia, quosque
 Diues opum, & præstans animis Germania nutrit,
 Certatim expediunt, & se belloque, vieque

Iniussa

Iniussa accingunt. hic neruum explorat, & arcum,
 Hic ocreas multo circum squallore, situque
 Perpolit obductas, galeamque ex ære nitentem
 Induit, atque humeris loricam obtendit; aduncaque
 In gladios abeunt falces, abit omnis in enses
 Vomis, & alterni reuomunt sua flamina folles,
 Dum passim innumera positis incudibus vrbes
 Tela nouant, seuasque acuunt mucrone sagittas,
 Atque hastis, iaculisque addunt inamabile ferrum.
 Et spes quisque suas accendere promptus, & acer
 Castigare moras, socios hortatur, & urget.

Quæ nos desidies, quæ mollis inertia lentos
 Detinet, atque Asia iam dudum auertit opima?
 Sunt vestes, sunt arma illic, sunt plurima equorum
 Armenta, & nusquam argenti vis maior, & auri.

Hæc illi, quos Belga pater collegit in vnum,
 Belga Deo gratus, sed longè audacior æquo,
 Quemque animi, non certa ducis præstantia raptim
 Duceret, inque acres cupientem impelleret hostes.
 Ille igitur festinus iter dum præcipit, & se
 Primus agit, vulgò accurrunt, exercitus ingens
 Augetur magis, atque magis: quascumque per oras
 Fert gressum, innumeris viduat cultoribus agros;
 Incluta quos eadem raptabat in arma voluntas.

Parte alia misti populis comitantibus ibant
 Heroes, supraque omnes capita alta ferebant
 Illustres, veluti sparsa inter nubila quondam
 Cælestes splendent radijs fulgentibus ignes;
 Maiores ignes, primaque in nocte micantes.

b ij

Quos

Quos aliquis fortè aspiciens: Quas, inquit, in oras
 Hos iuuenum flores hodie, mea Gallia, mittis?
 Et Ver ipsa tuum primùm nunc demis ab anno,
 Heroum dum te tantorum robore nudas?
 Quo sine quis fines nostros tueatur opesque?
 Contra alius: Nescis quàm sit fœcunda virorum
 Gallia, vel sumptis quanta virtutis in armis.
 Vanaque formido te decipit; & tamen istum
 Terrorem Deus infidos auertat in Afros:
 Gallorumque decus letis successibus auget.
 Quod fore non dubijs sperat mens prouida signis.
 Nam quis nunc tantis obistere viribus ausit?
 Ipsi Asiam infidi properent nisi dedere Turcæ,
 Vndabunt subito madefacti sanguine campi,
 Omniaque iniectis flagrabunt oppida flammis.
 Sed tamen immensum miseris terraque marique
 Instat iter: tranandi amnes: superandus Amanus:
 Expugnande arces: bellum cum gente gerendum
 Infestis: & numquam quæ fessa laboribus vllis,
 Abstulit, inuicti quæcumque habuere Quirites.
 Hæc ille, atque alij pagos, & compita circum
 Dum iactant eadem secum repetuntque vicissim,
 Ipse etiam inter se nuptæ, innuptæque puellæ,
 Et fractæ longa iam dudum ætate parentes
 Tempora aduent, reditumque suis, & læta precantur
 Euenta, ac multis onerant altaria donis.
 Post aut em coram aggressæ natosque, virosque,
 Quæque suum, tristi discedere voce queruntur:
 Nate meæ quondam spes magna, & sola senectæ,

Ecquis

Ecquis præterea miseram solabitur? ecquis
 Ipse suis manibus morienti lumina claudet?
 Tu tamen incolumis (precibus Deus annuat æquis)
 Cum Solymam ingressus positas veneraberis aras,
 Atque animo supplex sancto aduolere Sepulchro,
 Nate, patris (si iusta peto) matrisque memento.
 Hæc illa, at coniux iuuenem complexa maritum
 Si qua tenet, medijs interfert oscula verbis,
 Inque sinum lachrymas fundens affatur euntem.
 Nam cur me miseram, desolatamque relinquis?
 Cur cupidam tecum non aduehis? ipsa laborem
 Ferre viæ, sæuosque æstus, & frigora possum.
 Nil graue, quod tecum patiar, mihi cesserit vquam:
 Sim modo iuncta comes lateri; sim debita lecti
 Pars, & cura tui: te sarcina fida leuabo:
 Te sequar, & pro te seuis mea pectora telis
 Opponam, quoties inimica in castra fereris.
 At proceres, iam dudum armis, rebusque paratis
 Quisque suis, postquam sacris de more litarunt,
 Unanimes mouere loco fulgentia signis
 Agmina, & instructas ad sancta incepta cohortes.

PE-

PETRI ANGELII

BARGAEI

SYRIADOS LIBER III.

*A*MA per Hesperias cum primùm
diditur vrbes,

Finibus è patrijs factò simul agmine
Gallos

Exire vnanimè, dulcesque relinque
re sedes:

*Ausonia passim populi, gentesque Sicanae
Coniurant: stimulisque acunt haud mollibus iras:
Nec iam ferre queunt Italos tam fortibus ausis
Dissimiles pigro nimium torpere veterno;
Nec celeri ad laudem cursu praeuerrere quemquam,
Oblitos decoris patrij, & virtutis auita.*

Conue-

*Conuenere igitur, quorum haud auersa voluntas
Bellandi, atque alio vitam sub Sole trahendi.*

Protinus innumero completur milite tellus

Appula. non illos piscosi compita Bari,

Non pagi ingentes capiunt, non oppida quondam

Nominibus celebrata suis, notissima fama:

Netion, & Latij bustum lachrymabile Canna.

Non Cilicis facunda croci, facunda ferarum

Venatrix Celia, & Canusi spatiosa vetusti

Mœnia, quæ rapida præterfluit Ausidus unda:

Non, quæ ductorem Libycum florentis amore

Virginis vrbs potuit victum mollire, sed omnes

Impediuntur agri: præsens vt cuique facultas

Se dabat hospitij, & vbique incondita pubes

Pernoctat, pedibusque terit conferta viarum

Strata, nec hyberni terretur frigore cæli.

Quam iussi monitu postquam præconis in vnum

Conuenisse locum vidit rex Daunius, & se

Altius extructa sublimem in sede locauit,

Alloquitur mittens generoso è pectore vocem.

Non equidem, ò Italum flos, ò deletta iuuentus

Ausoniae, veterum sanguis rediuiue parentum,

Quorum olim virtus gentes inuicta subegit

Quascumque Oceanus refluis complectitur vndis,

Et Sol è medio circumspicit aureus orbe,

Vt vos ad tanti præsens decus hortet honoris,

Grandiaque ingentis succendam ad premia cæpti,

Nunc primùm affari institui, sed vt omnibus vnà

Latitij aucti Diuumque, hominumque parenti

Suppli-

Suppliciter grates (nam res ita poscit) agamus:
 Sublatis quod regum odijs radicitus omnis
 Europa in nostri coniuret nominis hostes.
 Ipsa que, quæ quondam miserè conuerterat in se,
 Abdaridis tandem decreuerit arma tyrannis
 Inferre, & Solymæ sacrata ad mœnia tutum
 Reddere iter, colloque piæ iuga demere gentis,
 Serua Palæstini quæ nunc Iordanis ad undam
 Flens sedet, atque aditu longè prohibetur ad ædem
 Seruantem sancti monumentum insigne Sepulchri:
 Hic ubi Rex terræ cælique æterna potestas,
 Postquam illum gens dira trahi suffixit acernæ,
 Occidit extinctus, redijtque ad lumina vitæ,
 Morte triumphata (CHRISTVS Deus. Atq; ubi grates
 Egerimus, factumque satis cælestibus aris
 Iam fuerit, tum carpere iter, conscendere naues,
 Equoraque Jonij transmittere cærule ponti
 Cura sit, & nostros illuc contendere cursus,
 Quod commota suis iam dudum à sedibus omnis
 Gallorum pubes, vnaque Britannia florens,
 Innumeris equitum turmis, peditumque manipulis
 Pergit, & emensa est properans Rhenumq; Mosamque,
 Pellere certa Arabes, Solymosque extinguere reges:
 Conatu aut tanto sola desistere morte.
 Quod decus, ò socij, quis iam non credat emendum
 Vel vitæ, quæcumque sibi peragenda supersit?
 Ipse ego, cui tantum paret terræque, marisque,
 Cui non argenti, non auri copia deficit,
 Quique a deo, si totam optem traducere vitam

Deli

Delicias inter cunctas, atque otia, possim
 Secura cum pace frui, tolerare labores,
 Et varios belli casus, cupioque, voloque
 Ire viam primus, patriosque relinquere fines:
 Atque omnes mecum, genitor quascumque reliquit,
 Vestrave iam peperit virtus mihi, ferre per undas
 Jonias, mediosque hostes, quas partiar in vos
 Largus opes, superetque nihil, quod commodus ultro,
 Quo res cumque cadent, vnum & commune mihique,
 Et vobis haud esse velim. Non nunc ego primum
 O socij, vos in belli discrimina duco,
 Externasque oras inimicaque castra volentes.
 Vos patris auspicijs misistis in æquore classes
 Euganeas, Graiosque acie fudistis adorti.
 Tempore quo vestras, vestra est ea gloria, Thraces,
 Altaque Byzanti trepido concussa tumultu
 Mœnia terribiles iras timuere, manusque.
 Vos idem me sepe aliàs comitemque ducemque
 In pugnas, acresque hostes, flammisque secuti,
 Prostrauistis humi turres, cepistis & arces,
 Ducentes victo claros ex hoste triumphos.
 Nec præde quisquam immunis discessit, & expers,
 Me præter: quem nemo vquam tamen abneget vllas
 Sustinuisse vices, durosve obijisse labores,
 Vobiscumque sitim pariter tolerasse, famemque,
 Horrida sub dio perpeffum frigora, & æstus.
 Quamquam regna manent illic opulenta, nec vsquam
 Et vis maior opum, & multarum copia rerum
 Argenti cumulos plures promittit, & auri:

i j Querere

Quærerere quos nobis solita virtute queamus.
 Atque hæc ipsa à me minimè memorata putetis,
 Quòd dubitem vestros ne animos inflammet ad arma
 Gloria bellandi magis, an vesanus habendi
 Cogat amor, neque enim Ausoniam fas credere pubem
 Et decus, & laudem diti postponere præda.
 Non ita nos proavi quondam docuere, patresque
 Assueti duro longinqua laceffere bello
 Imperia, & certas victis imponere leges;
 Vt famam, nomenque sibi immortale pararent.
 Quod vos facturos si quis tamen abneget, idem
 Abneget Ausonijs vos esse è patribus ortos:
 Et me Gallorum prodisse à sanguine regum,
 Quos pietas insignis, & admiranda coegit
 Gloria militiæ semper comes, omnia vite
 Commoda iucundæ penitus contemnere, & vnã
 Se spectare animis, & nobile sumere bellum;
 Quo neque nos maius, neque post vlla audiet ætas.
 Talibus orantem dictis nihil addere miles
 Passus adhæc. Vni tibi, Rex inuicte, videndum,
 Quid statuas: nobis certum est parere iubenti.
 Nam neque tam longè tellus disiungitur vlla
 Finibus à nostris, neque gens tam barbara mores
 Exiit humanos, quòd te fortissime ductor
 Peniteat, pigeatve sequi. sic annuat ausis
 Ille tuus, qui stelliferum fabricatus Olympum est,
 Et cæptum fortunet iter. nos agmine certo
 Venimus instructi, rebusque ad cuncta paratis,
 Militiæ iam nunc nomen cuiicum que daturi,

Et

Et vitam in cunctos alacres exponere casus,
 Ac nullas vitare vices. Sic deinde locutus
 Et verbis iisdem, atque assensu exercitus vno,
 Conticuit; subitoque ingens per cuncta cucurrit
 Ora fremor: ceu cum pluuijs furialibus aucti
 Inter saxa ruunt amnes, & in arua feruntur
 Præcipites, placido sueti sua lambere fluxu
 Septa prius, tenuique vado discludere ripas.
 At Robertiades dictis letatus amicis
 Subijcit: O, decora Italia, fortissima nostra
 Pectora militiæ, non his sine numine Diuum
 Addixisse animum cæptis reor. omnia quamquam
 Ante alacri semper studio, quæ iussimus, ipsi
 Prestare in primis, confecta que reddere suestis.
 Quando igitur vestro hæc animo sententia sedit;
 Et mecum Adriaci iuuat ire per æquoris vndas,
 Finibus inque Asia bello noua quærere regna,
 Seruitio Syriam longo, Solymanque leuantes,
 Quod superest, curate aliquo ne crimine mentes
 Infectos videat Vesper vos crastinus, & iam
 Quisque sacerdoti supplex aperire paret se.
 Vt maculas, animo si quæ insedere latentes,
 Eluat, inque hostes Arabas pius induat arma:
 Et pius, vt primum puppi vocalis ab alta
 Ære cauo signum dederit tuba, protinus actam
 Velisque, & remis properet conscendere classem,
 Cessuram è portu mediæ post tempora noctis,
 A terra exoriens ventus cum pellere fluctus
 Incipit, & puppes vrget leuis aura Fauoni.

i ij

Ite,

Aurora exoriens nobis restinxerat ignes:
 Cum procul aërios montes Epirus, & arduas
 Offendit Macedum positas in collibus arces.
 Illæ iter inceptum peragunt, urbemque salutant
 Dyrrhachium, & littus sublata ad sidera voces
 Dum feriunt, vasta resonant undique rupes.
 Nulla tamen contra solito de more dabantur
 Latitiæ signa vnanimis, quæ Daunius heros
 Miratur, causasque suo cum corde volutat:
 Atque animum dubius nunc huc, nunc diuidit illuc.
 Quid faciat? recto ne petat Taulantia cursu
 Littora? an in dextras proram detorqueat undas?
 Hæc alternanti celeri præmissa phaselo
 Nuntia fama refert: obsessum iter omne, nec vllum
 Fraude carere locum: coniectum in vincula magnum
 Vgontem, & longè Byzanti ad mœnia ductum.
 Qui modò Brundusij multis comitantibus urbem
 Liquerat, & fidis nauem commiserat Euris,
 Primus ut Emathiam, Thracenque emensus adiret
 Bosphoron Euxini fauces, & ad ostia Ponti:
 Ipse suis opibus præsens muniret euntes
 In bellum, & Solymæ pro libertate pacisci
 Audentes letum, tranquillaque commoda vite.
 Nuntius hæc. sedenim cursum remorata triremis
 Constitit: & reliquas ad se vocat Appulus heros,
 Atque ait. Haud equidem, ò socij, cum tanta viderem
 Agmina conuenisse virum, quos vna coegit
 Religio, & pietatis amor, fore rebar, ut essent
 Vitandæ insidiæ Graiorum, artesque cauendæ,

Ne

Ne qui forte duces vinculis, & carcere clausi
 Ultrices dextras nostrorum, atque arma manerent.
 Nimirum seruare fidem mens improba nescit.
 Ergo urbem hanc infandam imo stat vertere fundo,
 Atque omnem ferro, flammisque excindere gentem
 In nostros tantum sceleris tam turpiter ausam.

Hæc dicens, vultu conceptas detegit iras:
 Atque huc, atque illuc ardenti lumina voluit:
 Et puppi tacitus tandem confedit in alta.
 Tum Mentor, quem certa fides, expertaque bello
 Dexterâ, & innumeris annis non victa senectus
 Ante omnes gratum Regi iam fecerat vnum:

Digna quidem sceleris facies, quam vindice ferro
 Ulciscamur, ait: nec, si tibi protinus urbem
 Aut capere, aut cinctam longa obsidione liceret
 Vrgere, & bello ingenti vastare, fameque,
 Conatus, dux magne, tuos, queis scilicet usus
 Abrumpas vincula, & captum tuearis amicum,
 Damnarim. sedenim tempus nunc instat eundi,
 Quò nos Pontifici nuper data dextra, fidesque
 Voce vocat: quoque expectant multo ante profectæ
 Germani, Galli que, & fortia corda Britanni.
 Ut minor hoc vno nobis stet gloria, quando
 Et decus, & laudem quæuis mora turpis auenti
 Querere, & insigni frontem vincire corona.
 Adde quòd Euxinum spatium propiore tenentes
 Exercere iras facile, & terrere tyrannum
 Fas erit Odrysium, per vimque reposcere captos.
 Nec tamen interea frater certissimus ultor

Non

Non aderit; multo repetat qui sanguine pœnas,
 Seruitioque premat populos. Hæc ille locutus
 Conticuit. tumidaque animum deflexit ab ira
 Daunius. Et longè scelerato à littore clâsis
 Omnis eat iam nostra, inquit. primusque triremem
 Remigio impulsam medios conuertit in Austros,
 Et properans Zephyris obiectam Aulona relinquit
 Aleua, & gelidi transit celer ora Celydai,
 Chaoniæque omnem: mox execratus acerbam
 Castiopem, celsas Phæacum in collibus arces
 Circuit, & bimarem cursu defertur ad Isthmum.

Hic tanti excitus fama, & molimine belli,
 Obuius occurrit Medix. Ille vnus Athenis
 Cecropidum populo legesque, & iura ferebat,
 Aut bello foret, aut tranquilla in pace regendus.
 Et, quamquam Graijs longè regnaret in oris
 Liber, auos, atauosque tamen generosus abusque
 Tuscorum antiqua numerabat origine regum.
 Qui quondam ex Osco ducentes nomine nomen
 Magnanimæ fecere suæ cognomina genti.
 Vnde etiam seri virtutem hausisse nepotes,
 Et patriam dicti iuuisse ingentibus ausis.
 Barbarus at postquam Scythicis in finibus ortus
 Italia in media regnorum est sceptrâ potitus,
 Et simul infracta est Tyrrhena potentia partim
 Discessere suis paulatim ex urbibus acti,
 A eriasque altis posuere in collibus arces:
 Partim etiam varios casus, & bella secutis
 Ad regnum patefecit iter durissima virtus

Et

Et pedibus Graios, pedibus subiecit Athenas.
 Hic igitur Tusco veniens à sanguine Medix
 Letus adit Regem: qui primam egressus in actam
 Fortè recensēbat numerum: vultusque suorum,
 Et quæ cuique foret facies, vel forma, vel ætas,
 Discebat: memoriq̄ue animo mandata notabat
 Nominaque, & patrias. senior quem talia agentem
 Alloquitur Medix. Ego me fortissime ductor,
 Inuisam rebar Superis traducere vitam:
 Qui te militiæ rediuiuum exemplar auitæ
 Affari, & coràm dextræ coniungere dextram
 Non possem Italia longè disclusus ab ora.
 Quando etiam mentem iuuenili accensus amore,
 Et magni admirans ingentia facta parentis
 Ipse tui, patriæ fines, camposque reliqui,
 Despiciat ex alto quos vndique Fesula colles
 Vulturniq̄ue volens accessi ad fluminis vndam.
 Innumeras tum dirus Arabs vastauerat oras
 Ausonia, & Capuam longa obsidione premebat.
 Ac, nisi opem afferret genitor tuus, ilicet vrbis
 Illius extaret nunc tantum informe sepulchrum.
 Ipse illam solus longa obsidione leuauit:
 Atque acie victos à mœnibus expulit Afros.
 Non ita sublimi defertur ab ethere præceps
 Fulmen agens nimbum, scopulosque, & septa domorum
 Eruit, & subita miscet collapsa ruina.
 Vidi ego in aduersos armato milite septum
 Irruere, & densas ferro perfringere turmas:
 Pœnorumque ducem medium differre securi

k j

Dogrif

Dogrissam, triplici pectus cui texerat are,
 Et fronti galeam aptarat Maurusia nutrix
 Carminibus sacram magicis, & sidere certo
 Confectam, ut ferri cunctos contemneret ictus.
 Sed neque verborum murmur, neque profuit astri
 Observata dies, caput illi utrinque pependit
 In geminas scissum scissa cum casside partes.
 Vidi equites, peditesque unà cum mitteret Orco,
 Cogeret & nostris Arabum dare terga phalanges.
 Quàm facile aut Borea flatu, si vertice ab alto
 Incubuit segeti, fragiles infregit aristas,
 Arentesve sua decussit ab arbore frondes
 Auster, & impulsas ad littora pertulit undas.
 Ille etiam postquam caesorum vidit acervos
 Spectator cuiusque operum, testisque laborum,
 Et serus redijt spolijs indutus opimis,
 Ornauit coram virtutem, atque acta suorum
 Laudibus, & merito cunctos dignatus honore est.
 Et mihi, qui densos cogentem in bella maniplos,
 Vertentemque armis Italas in terga cohortes
 Comminus aggressus immani corpore Maurum
 Ense trucidaram, ferratae pondera clauae
 Detulit ipse suae, belli que insigne decorum
 Ferre dedit clypeo, Mauri caput ora nigrantis,
 Candida circumdat summam cui tenia frontem.
 Ille Diobryso, cui mollis inertia Thracum
 Imperium abstulerat, reditumque, atque arma paranti
 Adiunxit comitem: mox rerum euenta secutum,
 (Namque Arabes crebris Graias incurisibus oras

Va-

Vastabant) omnis praefecit Achaia bello:
 Armorumque vnum iussit, pacisque potentem
 Esse, & opes, patriosque manu defendere fines.
 Et nunc, ni grauior tardaret membra senectus:
 Si foret illud idem defesso in corpore robur,
 Quod fuerat, cum acres animos, viresque iuuenta
 Prima dabat, ceu fixa eadem stat corde voluntas,
 Ipse ego te Graiae lecto cum robore pubis
 Primus ad ingentem Syriae comitarer Orontem:
 Et tibi praecipuum factis testarer amorem.
 Quod quoniam fieri prohibet iam serior aetas,
 Hic tecum florens annis iuuenilibus ibit,
 Quò te cumque feres, gnatus meus; vna parentis
 Spes, & cura sui, patrio cognomine Medix:
 Ibit, ut admirans vnum te maxime ductor,
 Militiam, & claros magnae virtutis honores,
 Praemia suscepti letus putet esse laboris,
 Saeva manu confecta tua cum bella videbit.

Dixerat: & regi centum candore niuali
 Donat equos, numero ex omni quos legerat, & quos
 Hinc, atque hinc phalerae, & demissa monilia collo
 Ornabant, strato intectos pugnantis ad usum;
 Ferrea cui spondam lorica utramque tegebat
 Surgeptem, primamque aluum, lumbosque tuentem
 Sessoris, firmum in pugna tutamen equestri.
 Munera mox socios largè partitur in omnes:
 Vina cadis onerata suis, quae plurima Naxo
 Iusserat afferri iam pridem: ea deinde sequuntur
 Depulse dudum in montes à matribus agnae.

k ij

Indi-

Indigenæque boues, & prima etate iuuerxi.
 At Robertiades tanti hospitis interuentu
 Letatus, pauca hæc placido sic pectore fatur.

Ipse meum memini, dux ò fortissime gentis
 Tyrrhenæ, inuictam virtutem, & facta parentem
 Narrare, & veras ad cælum tollere laudes
 Medicis Hetrusci (namque hoc mihi sæpe per aures
 Nomen ipse, magnique animo defixa remansit
 Fama viri, cui nulla umquam sperauerit etas
 Ferre parem, aut bello claros æquare labores)
 Medicis, absentem tacita quem mente colebam
 Absens, & magno mecum venerabar amore,
 Quod solum licuit: neque enim fuit hoc mihi tempus
 Sperandum, quo te veterem complexus amicum
 Hospitij possem iura instaurare paterni.
 Nunc autem quando votis prosperrima nostris
 Ipsa fauet res nata, Dei que occulta voluntas,
 Accipio, agnoscoque libens, certumque vetusta
 Pignus amicitia nostro comes usque futurus
 Hærebit lateri natus tuus. illius ingens
 Cura animum semper Dauni ductoris habebit.

Hæc ubi dicta, epulis vnà accubere paratis:
 Atque inter sese longo sermone requirunt,
 Quæ via Threiciam breuior contendat ad urbem:
 Si qua loca infestis; si quas deuinxerit arces
 Præsidij: si quos aditus Byzantius armis
 Insideat; Ponti prohibens à limite Gallos.
 Quæ postquam ducibus satis explorata, superque
 Ostendere palàm compendia tuta viarum;

Iam-

Iamque exempta fames, & amor compressus edendi est.
 Ære dari signum iubet ipse, & castra moueri.
 Incedunt armatae acies, nec ab ordine quisquam
 Liber abit, sociosque suos, & signa relinquit:
 Pars equitum anteeunt agmen: pars terga tuentur,
 Iniusto sub fasce viam dum carpere miles
 Tendit, & vnanimis gressum maturat eundo.
 Primum illi Bæotum agros, vallesque, lacusque
 Prætereunt Oncheste tuos, longeque relinqui
 Parnassi iuga summa vident; mox Othrin, & Oetam,
 Sperchiumque amnem, magni cunabula Achillis,
 Frondosumque caput celsi mirantur Olympi.
 Tum vada Penei, celeresque Haliacmonis vndas,
 Emathiaque Italo fœcundos sanguine campos:
 Et quos Mygdonius spatioso flumine colles
 Ambient, & affusa latissimus irrigat vnda
 Axius, Ægeum dum se deuoluit in equor.
 Tum demum Ausonius suspecta per oppida Thracum,
 Perque agros facturus iter, exercitus omnis
 Constitit obliquæ declini in margine ripæ.
 Hic certatim omnes ducto circumdata vallo
 Castra locant, somnosque petunt, & corpora curant.
 At parte ex alia Gallorum interrita pubes
 Prætergressa iugum, quo cælo æquatus Adula
 Contegitur glacie, niuibusque perennibus horret,
 Transierat: nec Vindelici, quos dextra securi
 Armata Amazonia, nec proni adfurta Genauni,
 Nec rapto celeres assueti viuere Brenni,
 Per saltus, vallesque imas potuere morari

Ince-

Incedentem aciem, dum tela opponere quarunt,
 Vltiorem Oeni iuncto ne flumine ripam
 Ascendat victrix, & Norica regna peragret.
 Illa igitur Ceti superans altissima montis
 Culmina, labentum diuortia liquit aquarum:
 Et gressum in Chalybum rutilus tulit ausa metallis
 Insignes agros, Istri quos fluminis alueum
 Augentes Saus hinc, vnda Draus alluit illinc.
 Atque vbi Pannoniae fines, & limina primum
 Ingressi tetigere duces, castrisque locatis
 Corpora praterito requierunt fessa labore:
 Ecce vident ad se properantem, & membra trementem,
 Fundentemque imo trepidas è pectore voces,
 Velitis os, habitumque, & velit arma gerentem.
 Isque, vbi confertas acies ante ora ducumque
 Constitit, atque armis septum se vidit amicis,
 Talia deposita tandem formidine fatur.

Si patrios postquam fines liquistis, & agros
 Ulla vquam vestra tetigit vos cura salutis,
 Vertite iter retro, sedesque reuistite auitas,
 O, miseri, & terris procul his, procul ite relictis,
 Dum licet, atque fugam raptim celerare potestis
 Incolumes. Vel si dictis parere negatis,
 Et pudet emensos Alpes, atque inuia terra,
 Insolito trepidare metu, statuatis oportet
 Omnibus esse vnam per cladem, & vulnera mortem
 Sperandam, & passim confusa strage cadendum.

His dictis percussi animi, tacitumque per agmen
 Murmur ut, cupidi que inter se querere pergunt.

Quid

Quid ferat, & tantum quid fama aduersa reportet.
 Tum verò iuuenem fidenti interritus ore
 Voce vocat dux Tullingus: cinctumque corona
 Primorum, & cunctis patulas praebentibus aures,
 Alloquitur. Tu ne hos animos, haec roborata sacrae
 Militiae solus tantis auertere ceptis
 Tendis? & instanti pressus formidine Gallos
 Exterrere audes? Non haec sunt pectora turpi,
 Non haec corda fuga sibi querere sueta salutem:
 Ast aperire viam ferro, mediosque per hostes
 Aut vitam seruare, aut pulchrae occurrere morti.
 Sed tu quis tandem? quibus aut festinus ab oris
 Venisti? & quae nos vitare pericula suades?
 Fare, age, & audacter, quae sint ea cumque, volentes
 Cuncta doce. neque enim quisquam te vera locutum.
 Non amet: & merito gratus non munere donet.

Ille autem. O, utinam ficta tibi nuntius essem,
 Et nondum celebris fama vanissimus auctor.
 Sed quid ego haec? si mox tantos ex ordine casus
 Narrabunt alij, qui foedam euadere cladem
 Incolumes potuere: licet vix vnus, & alter
 Paeonis insidias regis vitarit, & arma.
 At tibi, quicquid id est, breuiter, dux maxime, pandam:
 Nec te vlla ambages, nec longa exorsa tenebunt.

Concilio in medio postquam regumque, ducumque
 Omnis in Abdaridas decreuit Gallia bellum
 Exemptura iugum Solyms, quod pertulit annos
 Iam dudum innumeros Syriae sanctissima tellus:
 Continuò nostras fama est vulgata per vrbes:

Extem-

Extemploque accensi animi, concursus est ingens
 Undique, et inter se commota per oppida vulgo
 Dant dextras. sua quisque domi, quae repperit arma,
 Et scabra exesos rubigine corripit enses,
 Deformesque situ clypeos. sibi regna, suisque
 Argenti, atque auri magnos promittere montes.
 Proinde audi coeunt non una è gente, nec uno
 E populo: sed tota simul sine more, sine ulla
 Lege ruens raptis properat Germania signis.
 Postquam autem turmaeque equitum, peditumque cateruae
 Conuenere simul, nec qui moderetur euntes
 Esse vident quemquam, nec qui tot millia certa
 Lege regat, poenasque nocentibus irroget aequas:
 Cunctantum dubias Amycus temerarius annis,
 Et pietate ingens Odechalchius occupat aures.
 Ille genus ducens altorum à sanguine regum,
 Cui Nemetum fines, rapido cui flumine Mænus,
 Cumque Mocontiaco parebat Bonna, vetusque
 Naomagum, et primos vltro tribuebat honores.
 Alter, thuricremas Diuum qui castus ad aras
 Sacra ministrabat populo, verbisque regebat
 Suauidicis animos, plebemque in templa vocabat,
 Natus et ipse patrum praecleara à stirpe suorum.
 Isque ubi distractos reperit, ceu cuique cupido
 Imperat effrenis: Quò nunc Germana iuuentus
 Inconsulta ruis? quò te tam turbidus, inquit,
 Ardor agit? certi que parens audacia leti?
 Nam nec bella manu solum peraguntur, et armis,
 Nec solum vires victoria querit; at acre

Consi-

Consilium, certosque duces, qui ponere capto
 Castra loco, qui firmam aciem, cum postulat usus,
 Instruere, et tuti vitare pericula norint.
 Seu differre diem pugnae, seu fortè necesse est
 Praecipitare moras omnes: qui praemia forti
 Digna ferat: qui communes tolerare labores
 Primus amet, praedaeque vnus qui immunis ab aetate
 Ipse suos largè socios et ditet, et ornet.
 Talia deserat fari, cum turba repente
 Scinditur in varias diuerso examine partes.
 Inde alias alij conferta per agmina voces
 Factare, et iussis partim parere recusant,
 Atque iter effrenes longè praeuerrere tendunt:
 Et quaecumque libet praedari, ac viuere raptò.
 Partim se ducibus credunt, et signa sequuntur
 Quisque sua, et certos pergunt sociare maniplos.
 Non secus, atque arbor nunc his, nunc flatibus illis
 Eurique, Zephyrique caput depressa recumbit
 Aduersam in partem, nec robore fulta fatiscit
 Ipsa suo: sed vtrinque labans, sed vtrinque cadenti
 Assimilis, tamen vna olim peritura ruina
 Cogitur hinc, atque hinc parere procacibus Austris:
 Amittitque omnes diuulso corpore ramos.
 Sic illi, quorum multi tua castra secuti
 Belga pater, cultos, quos irrigat Hippus, agros,
 Nec numero tenuere pares, nec viribus aequis.
 Multi etiam Egerio, quem bello viuida virtus
 Clarat, et illustrem nomen testatur auitum;
 Haesere, et Dacos inter cecidere, Getasque.

l j

At

At reliqui explentes numero centena virorum
 Millia, coniunctis inter se foedere dextris
 Addixere Amyco vires, atque arma, fidemque.
 Isque, ubi praefectum tanto se vidit honori,
 Et iussis parere suis tot viuuda pubis
 Pectora Germanae, non iam, ceu postulat usus
 Militiae (quid enim frustra retinere seueris
 Legibus effusos in cuncta opprobria tentet?)
 Palantes reuocat legionum ad signa maniplos,
 Aut iniussa loco prohibet sua castra moueri.
 Sed passim ingrediens pacata per arua feraces
 Depopulatur agros, & caedibus oppida complet.
 Praecipue Abramidum, quorum pars maxima pagos
 Pannonios habet, & vitam sustentat inermem
 Exul, inops, expes, cunctarumque indiga rerum.
 Non nos aut sexu miserorum, aut vllius vlli
 Parcimus atati: sed ceu foret hostia quisque
 Grata Deo in primis, nullo discrimine habetur,
 Et iuuenes, agrosque senes dimittimus Orco.
 Quin etiam turbam ingentem peditumque, equitumque,
 Danubium forte vt medium tranauerat amnem
 Defensura suos infesto à milite fines,
 Fundimus, & vita pulsos spoliamus, & armis.
 Mox etiam summis munitam mœnibus urbem,
 Et circumfusas spectantem è colle paludes
 Aggredimur, factaque simul testudine muros
 Nudatos omni iam defensore subimus,
 Equamusque solo, atque aditus intramus apertos.
 Ast olli in summam trepidi se protinus arcem

Coni-

Coniungunt, notasque vias, & tecta relinquunt.
 Nos vero (nec ficta loqui me credite monstra,
 Sed vera, & casu nimium testata recenti)
 Dum ruimus, nemoque obstat, quin vrbe potiti
 Vastemusque ades vacuas, capiamus & arcem
 Obsessam, quasi tela illinc inimica, facesque
 Ingruerent, contraque acies inopina coiret,
 Diffugimus suadente metu: nec vertere quemquam
 Terga pudet: nec cœnosæ mandare paludi
 Corpus, vt incolumis fallacibus enatet vndis.
 Vsq; adeo subito cunctorum inuadere mentes
 Perculsas potuit ceca formidine terror.
 Siue illum incussit nobis Deus æthere ab alto,
 Tantorum vt scelerum culpæ meruere nefandæ:
 Seu terror sibi quisque fuit, dum forte latentes
 Deserta insidias Urbis, faciemque timeret.
 Vt videre autem cedentem è mœnibus hostem
 Pæones, insensè summâ effunduntur ab arce:
 Et ferro accincti nostrorum in terga feruntur,
 Vulneraque insigunt: partimque in stagna, lacusque
 Proturbant: partim exanimant angusta viarum.
 Dumque alios alij, ceu si fuga sola salutis
 Spem daret, & sumptis nemo sat fideret armis,
 Vrgentes turpi properant praeuerrere cursu,
 Ecce superueniunt fulgentes ære cateruæ,
 Et permistus eques, quem Curta emisit ab vrbe
 Pannonius fallax: vt, si se forsitan vlla
 Offerret pugna non insperata facultas,
 Siue acie instructa, confertoque agmine nostros,

l ij

Seu

Seu prada, spoliisque graues, somno ve sepultos
 Caderet, & victos ferro deleteret ad vnum.
 Ergo illi vt primum versas videre cohortes
 Et fugere, & veniam proiectis turpiter armis
 Querere: nec quemquam memorem virtutis in hostem
 Irruere, & clypeis armatum obuertere pectus,
 A fronte inuadunt oriturque miserrima cedes.
 Corporibus sternuntur agri: fosseque redundant
 Sanguine: purpurea labuntur in amnibus vnde.
 Ipse tamen delapsus equo, dum pugnat, & vnus
 Demetit affusus Amycus, prostermitur ictu
 Ingentis saxi: quo cassis abenea circum
 Spargitur effracto non vna è parte cerebro.
 Ipse etiam medios inter iugulatus inermes
 Concidit: atque animam in tenues Odechalchius auras
 Fudit, communi soluens pro crimine pœnas.
 Accepta dum fortè fide periuria gentis
 Nil timet, & fidos demens sibi credit amicos,
 Quos insperantes toties data dextera læsit.
 Ergo illum non canities, non infula textit
 Labentem, atque imo fundentem hæc pectore verba.
 At vos pro scelere hoc tanto, pro tristibus ausis
 Euertat miseros Deus ultor, & impia mittat
 Sub iuga, qui nostro fœdastis sanguine terram,
 Inque fidem acceptos leto multastis ini quo.
 Hæc memorans vna lumen cum voce reliquit.
 Nec sum animi dubius, quin iam syluisque, iugisque
 Insi deant, turtique parent, quacumque putarint
 Ingressuram aciem, Gallorum inuadere castra.

Hæc

Hæc sunt, quæ mea vox potuit tibi maxime ductor
 Narrare, & breuibus properans exponere verbis.
 His dictis: corde insuetum cœpere dolorem
 Heroes, primi que duces, tam multa virorum
 Agmina, tam que acres iuuenum perisse phalanges:
 Quorum animis, armisque olim comitantibus vti
 Deicerent sauos Solyorum è sede tyrannos.
 Continuò furere vnanimis: exposcere pœnas
 Commissi sceleris ferroque, ignique iuuentus:
 Vastandos agros, viduandas ciuibus vrbes
 Clamat, & hostili cædem iam cæde piandam:
 Acceptumque vno sanandum vulnere vulnus.
 Ast alij, quorum menti sententia sedit
 Tutior, vltices iras non temporis huius,
 Non fidei, voti que ferunt, quo Gallia summa
 Pontifici voluit certas astringere dextras.
 Posse iter inceptum Calapique, Saoque relictis,
 Jlyria ad fines, & saxa Liburnica flecti:
 Perque agros Macedum dextro Byzantia cursu
 Arua peti: posse Ausonijs in Doride castris
 Coniungi, & vires Gallorum viribus addi:
 Gallorum, quos Adriaci maris equor, & vndas
 Ionias transse ferunt, montesque per altos
 Epiri incolumes Hebrum contendere ad amnem.
 Hic quamuis mentem casu concussus acerbo est
 Gofredus, letoque datos miseratus amicos,
 Spem simulat vultu tamen, atque interritus audit
 Consilia antiquæ veterum certantia laudi,
 Letaturque omnes animis ardere paratis

Vlti-

Vlcisci socios, periuram excindere gentem
Funditus, & campos caesorum insternere aceruis.
Sustulit ergo oculos, imoque à pectore dulces
Expromens voces, placido est sic ore locutus.

O socij, quos vna omnes, eademque voluntas
Impulit vnanimes patria discedere terra,
Vxoresque domi, dulcesque relinquere natos,
Aut secum auectos per mille pericula rerum
Asportare grauis solatia blanda laboris,
Ut Solymam, Syriamque iugo eripiamus iniquo,
Acceptumque Deo statuamus in orbe trophaeum,
Quo neque nos maius, neque postera viderit etas.
Vos mecum emensi Rhenumque, Albimque per vrbes
Innocui fecistis iter, perque arua: nec vsquam
Vllus adhuc praedam à vobis conquestus abactam est,
Aut actum secum quicquam vi vidit ab ullo.
Quin potius, quas vestra sibi clementia gratas
Jure suo sperare vices, & poscere visa est,
Repperitis & blandis, vosmet meminisse potestis,
Hospitijs, opibusque suis iuuisse vocantes,
Præbentesque vltro plenæ conuiuia mensis.
Et iam Pannonijs tuti consedimus aruis,
Peruenturi vlla sine caede, & sanguine, quò nos
Vota vocant soluenda Deo, quæ fecimus ipsi.
Quòd si fortè viam quisquam dare nolit amicis,
Perque suos fines opponat euntibus arma,
Tum Gallorum animos, & iustas sentiat iras.
Interea qui morte graues persoluere pœnas
Flagitjs meruere suis, hominesque, Deumque

Læse-

Læserunt grauius non vno crimine fontes,
Scilicet ut meritò caesos linquamus inultos:
Cumque illis etiam reliquos, qui talia pos: hac
Committent, scelerum nihil impia facta verentes.
Sed quoniam damnari aliquem, qui dicere causam
Ante suam nequeat, turpe est, mittamus, oportet
Ad regem certos, qui factam exquirere cædem
Possint, & iustum populis indicere bellum;
Aut certæ inter nos componere fœdera pacis.
Virtutem sic nostram vniquam nulla arguet atas.
Iustitiæ Deus, atque hominum mens equa fauebit.

Dixerat, & Stephanum, cuius facundus ab ore
Verborum sonus Hyblæo vel melle fluebat
Dulcior, heroum ex numero selegit, & ipsum
Addidit Aulercæ pubis regemque, ducemque:
Qui sua Pannonio referant mandata tyranno,
Et causam factæ cogant euoluere cædis.
Dicite, ait, Regi Gallos in vtrumque paratos.
Vel scelus vlcisci ferro, vel fœdere dextras
Iungere, si populos iustas dolor egit in iras.
Nos verò interea positæ confidere castris;
Et spectare procul quò se sententia fletat
Illius: & pacem à nobis sibi malit, an arma.
Nec tamen, ò socij, missanda iniuria, & ollis
Fidendum semel infestis. ea certa salutis
Sit via, quam sumptis positam speremus in armis.
Ite igitur, vigilesque aditus seruate patentes
Vndique: & excubias castrorum indicite portis:
Ut nos siue palàm inuadant, siue ab dita belli

Furta

*Furta parent, tuti fossa, & munimine valli,
Aut etiam instructo, si res sinat, agmine fraudes,
Incursumque omnes, & vim infregisse queamus.*

*His illi auditis, antiquæ ad regia Curta
Tecta iter arripiunt celeres: cursuque perenni
Transmittunt campos, spumosaque flumina tranant.*

PETRI

PETRI ANGELII
BARGAEI

SYRIADOS
LIBER IV.

*VMQVE ea confessu in medio for-
tissimus heros*

*Commemorat, fidus caelesti ex ordi-
ne custos*

*Unus, qui nutu Patris omnipoten-
tis olympi*

Additus, imperium Turcarum, atque arma tuetur,

Intendens oculos caelo prospexit ab alto

Europa ferro instructos è sedibus omnes

Jam populos exisse suis, iamque arua teneri

Pannonia, & Scythicos compleri milite campos

Externo, totumque vrgeri clasibus equor:

Atque Asiae regnis immanem insurgere molem.

m j

Bello-

Bellorum: fortesque peti tanto agmine Turcas.
 Hæc igitur secum dubio dum pectore versat,
 Et metuit, ne quâ sublata clade repente
 Aligerum cuncti migrantum ad regna ferantur:
 Mæsus adit Parricium, cuius summissima solum
 Fundamenta manus iaciens agit, atque potentis
 Imperij sedem, si qua est, euertit, ab imo:
 Et procul assistens placido sic pectore fatur.
 O, cui siderei seruit plaga lûcida cæli,
 Æternaque vni mentes paremus ouantes:
 Scit curæ mandasse, meæ tua summa voluntas
 Turcarum inuidios populos, gentesque rebelles
 Arabia, atque alios, quos in sua verba coegit
 Jurare Abdarides, & sub sua Tartara misit,
 Seductos veræ cultu pietatis, ut aras
 Infandas, facilesque ad turpia crimina ritus
 Excolerent, natiq̄ue tui præcepta perosi
 Effugerent lucem, & venturæ gaudia vitæ,
 Nè cæcæ obstaret fraudi, tantoque periculo
 Instanti tuus altus amor se opponeret vnum.
 Hos igitur, quos ipse olim tibi fortè reseruas
 Incolumes cæli nobiscum in parte locandos,
 Si tueor, causam tueor nostramque, tuamque.
 Nam si Christicolæ alijs, quibus ipse ferendum
 Hoc onus, hoc proprium voluisti imponere munus,
 Militiæ æternæ Aligeris defendere fas est,
 Cur mihi pro Turcis communem orare parentem
 Non liceat? precibusque Arabum fulcire salutem?
 Nec quemquam tamen inuideo vigilare fauentem,

Cui

Cui debet: fouet ille suos, foueatque clientes.
 Quos ego seruari pariter cupioque, voloque,
 Atque inter Turcas, tamquam certissima cultus
 Adiumenta tui, vitæque exempla beatæ,
 Versari incolumes, atrum ut post funus honores
 Cælestum accipiant, ac præmia digna reportent:
 Illi autem Abdaridum leges, ritusque nefandos
 Abijciant, arasque tuas, & templa frequentent,
 Edocti nullum esse alium, cui fidere possint,
 Quemque mala sine fraude colant: cui vota, precesque
 Concipiant, statuantque pijs altaria templis:
 Quemque salutiferum confessi numen adorent:
 Atque humiles vnum castas venerentur ad aras
 Rite, tuum præter natum, graue pignus amoris
 Erga hominum mortale genus: quibus annuis olim
 Sidereas arces, vacuique sedilia cæli.
 Ille igitur populum, qui nunc exire fidelem
 Gaudet in Arabios, dextrasque armare minaces,
 Mecum vnâ latus sinem si spectat eundem,
 Nec portu longè diuersi erramus ab vno,
 Ut quos ipse cupit seruari, ego perdere tendam,
 Quid prohibet belli tantam restinguere flammam
 Summe Pater? cur tam certo tot fortia leto
 Pectora non arces? cur, qui nunc instat vtriuque
 Interitus, cæcisque dies mutanda tenebris,
 Non potius dulcem constanti fœdere pacem
 Subducturam etiam multos herosas ab Orco,
 In ferrum, inque aciem iam descendentibus affert?
 Nam, Turcas si fortè manu deleueris omnes,

m ij

Ipse

Ipse tua, & nullus tandem superauerit atro
 Excidio, quis iam potis exercere, suoque
 Coget in officio gentes perstare sequentes
 Jamdudum parte tutissima commoda pacis
 Quin ille potius (dicto procul exitus absit)
 Otia, desidiaque animo (ni fallor) in omnem
 Amoto procul hoste ruent: scelera inde profanis
 Inter sese odijs suscepta admittere pergunt,
 Et cultu, & vere spreto pietatis honore.

Hæc vigil Abdaridum custos sic ore locutus
 Conticuit: solitaque abiens in sede quieuit.
 Ast alius, qui militia selectus eadem
 Et Syriam, & palmis viridem curabat Idumem,
 Astitit ad solium Patris, atque ita farter inquit.

O Pater, æterno qui mentem impulsus amore
 Legisti nostro vigiles ex ordine certos,
 Quos populis, quos cuique homini, quos Urbibus, & quos
 Praeficeres regnis certa sub lege ministros,
 Quandoquidem tu me voluisti è fratribus vnum,
 Esset cui sanctæ custodia credita gentis,
 Seligere, & comitem miseris hæerere, ducemque:
 Qui nunc seruitio Turcarum, Arabumque superbo
 Oppressi longè à templis arcentur, & aris:
 Accipe iam voces, populus quibus æthera complet
 Ille tuus, placidusque audi questusque, precesque,
 Quas ad te statim perferre, & querere supplic
 Tantorum requiem nobis, finemque malorum.
 E quibus haud equidem inficior te fuisse frequenter
 Innumeros, qui nostra iuuent, producere fructus.

His

His namque exercere bonos, punire nocentes,
 Atque augere soles præmi spes inde futuri.
 Sed miserum tamen huc illuc ferrique, rapique
 In fontes, duraque premi sub compede vinctos,
 Et cogi simul infandos ediscere ritus,
 Et dirum diræ colere impietatis alumnium
 Abdaridem: aut acres vltro dare corpore pœnas:
 Inclusosque tuæ vexari mœnibus urbis:
 Ceu pecus, & molles medijs in ouilibus agnos
 Ore trabunt, manduntque lupi, quos longa coegit
 E syluis exire fames, dum rure profectus
 Pastor abest longè, vel somno indulget inertis,
 Nec nocturna canum seruat custodia caulas.
 Quamquam longa satis monet experientia, nullum
 Sperandum esse hominem, cui si semel vlla licenter
 Degenda fuerit vitæ permissa potestas,
 Mens eadem perstet pietatem amplexa, nec vsquam
 Rectum animi inflectat. nam qui per lubrica pergit,
 Haud semel in peius labi consuevit, humique
 Oblitus iacet vsque sui. ceu fortè reuulsus
 Aërio scopulus decurrit vertice montis,
 In præcepsque ruit: nec partem auersus in vllam
 Flebit iter, donec fundo consedit in imo:
 Vnde potis vis nulla vsquam remouere iacentem,
 Non Boreæ, non torrentis decursus aquai:
 Vsque adeò sedet immotus. Scio acerba meorum
 Excidia, & quanto coner noctesque, diesque
 Inde alium, atque alium præsens inhibere labores:
 Ne quando allecti rerum dulcedine, & vnâ

Turca-

Turcarum longa iam consuetudine victi,
 In scelera, & mores abeant, ritusque profanos.
 Nec sum etiam, veri si quid mens augurat, ipse.
 Inscius inferna missurum à sede ministros
 Luciferum, quo se rebus tibi in omnibus aequet,
 Artibus, atque dolis operam quamcumque daturus,
 Seruitio ne fortè tuus, quo pressus anhelat,
 Exeat, & dominos populus fuget vrbe superbos.
 Atque hæc si mecum, qui nunc tibi regna rebellis
 Barbara commendat gentis, quòd amica tuorum
 Interdum celebrantem aliquem commercia diro
 Seruet ab interitu, quòd tanta exempla secuti
 Fortè olim Turcæque omnes, Arabesque receiptent,
 Agnoscantque tuum concordie pectore cultum;
 Hæc si mecum vnà verè consideret, idem
 Commoda sectari parua, atque incerta videbit.
 Namque, vt multa tuæ spargant pia semina legis
 Christicola Turcas inter, tamen impius ille
 Abdarides magis, atque magis firmatur in horas,
 Inque dies crescit, cultumque nefarius auget
 Ipse suum: magnamque trahens in Tartara secum
 Partem orbis, medio fidens exultat Auerno.
 Nec tamen exosus Persasque, Arabasque feroces;
 Vnà omnes imis tolli ab radicibus optem,
 Exitioque dari. Vincant, quos vincere par est:
 Et victi imperio discant parere honorum:
 Iustitiamque colant docti meliora, tuoque
 Colla iugo faciles submittere mollia pergant.
 At tu, mundi opifex, & rerum aterna potestas

Summe

Summe pater; Solyme populo si libera vtrique
 Afferet ad certa certa adiumenta salutis,
 Affer opem magnis (tua laus erit vnus) ausis,
 Et procerum pia cæpta iuua: quos vndique ab oris
 Conuenisse vides patriis; & tecta, domosque
 Deseruisse suas, Solymorum vt mœnia tantis
 Eripiantque malis, desertaque templa frequentent,
 Et substructa nouis cumulent altaria donis.

Hæc ille. At pater omnipotens sic deinde profatur:
 Iam dudum, ò vigiles mandata ad nostra ministri,
 Quod libuit, placuitque semel, decreuimus ipsi,
 Nec frustra decreta cadent. Vos munus obite,
 Quisque suum. bello Syria miscebitur orbis,
 Purpureusque fluet multorum sanguine Orontes:
 Et nunc magnanimis cedit victoria Gallis:
 Nunc eadem ad Tureas vultu latissima verget:
 Ingratasque vices voluet. ne querite causas.
 Ipse adero, cum tempus erit. Nec plura locutus
 Annuit, & totum nutu tremefecit Olympum.
 Mox medio è cœtu, quorum chorus excubat omnis
 Vestibulum ante ipsum, primoque in limine porta,
 Aduocat Aligerum, fidamque affatur ad aurem.

O nostræ pars militia dilecte minister,
 Quem primos inter prima hac in sede locatum
 Ad nutus præstis esse meos vis cogit amoris
 Immensi, & noctes suadet vigilare, diesque:
 Vade, age, Pannoniæ fines ubi magnus utrosque
 Diuidit Ister aquis, & Amantum terminat oras:
 Atque amnem aduersos totum deflexus in Euros

Mœnia

Mœnia sublimis præterfluit ardua Curta.
 Impius hic Colomanus habet: cui frater auitas
 Halmus opes, regnumque dedit malè cautus habendum,
 Ausus legitime studium, & suffragia plebis,
 Testatamque diu patrum contemnere mentem.
 Ille tamen posthac commissi criminis acre
 Supplicium soluet nocte damnatus inertis.
 Huc tu quamprimum demissus ab æthere summo
 Fatè populi, quos in nostros metus armat euntes
 In Syriam, iam iamque Saum tranare parantes,
 Mitescant, positaque omni feritate benignos
 Exhibeant sese, nec cœptum obsepiaat usquam
 Ullus iter, certamque viam vetet ire: sed ultro
 Venturis, quacumque potest, ope sedulus adsit.

Dixerat. Ille autem ceu fulgur ab æthere præceps
 Labitur: & dicto citius peruenit ad Istrum:
 Quà medius totum cursu se vertit in Euros,
 Lambit & antiquæ sublimia mœnia Curtae.
 Hic regem somni expertem, curisque grauatum
 Repperit, & dubios voluentem pectore casus
 Bellorum, trepidumque metu: ne fortè ducesque,
 Et proceres, quorum latis exercitus aruis
 Insidet, & populis bellum, excidiumque minatur,
 Ni sibi ad Euxini fauces via libera detur,
 Protinus insensè pœnas cum sanguine poscant.
 Ille igitur formam senis assumulatus Aquinci:
 Cui templi, & rerum princeps data cura sacrarum,
 Atque fides habita in dubijs certissima rebus,
 Sive insensè belli, placide seu tempora pacis,

Atto-

Attoniti stetit ante oculos, atque ora tyranni
 Pæonis, atque imo ducens è pectore voces:
 Non nunc tempus (ait) dubio cum pectore curas
 Versare, & rerum ancipites expendere casus:
 Hostis adest, non qui vacuos effusus in agros
 Erret, & è patria depellat sede colonos,
 Ac prædas incautus agat: passimque vagetur
 Longius à castris: sed qui sua signa secutus
 Pareat imperio meliorum, & dicta faceffat.
 Certa ducum virtus: iuuenum spectata voluntas,
 Et patiens pariter corpusque, animusque laborum.
 Hanc tu si sapias gentem qua nullius usquam
 Gloria se tollit maior vel pace, vel armis,
 Præcipuè deflens commissa piacula cædis,
 Omnibus officijs sensim lenire memento,
 Muneribusque tuis. nam sic (michi crede) quietas
 Incedentum acies Gallorum, & castra videbis
 Ire viam, & dapibus nusquam se pascere inemptis.
 Hæc memorans, vulgi strepitum, vocesque ruentis
 Audit ad portas vrbs: quo præuia Gallos
 Fama volat missos castris, qui mœnia Curtae,
 Pæonijs sedem regis, & limen adirent,
 Bellique, & pacis secum mandata ferentes.
 Ergo introgressos iubet ipse in tecta vocari,
 Seque locat solio residens Colomanus in alto.
 Illi adsunt, regemque prius de more salutant.
 Mox Senonum ductor Stephanus sic ore profatur.
 Quod nos religio Diuum, quod certa voluntas
 Effundendæ animæ pro libertate piorum,

n j

Ac

Ac promissa fides, quod nos data dextera cogit,
 Concorde bellum Turcis inferre tyrannis
 Venimus, & seuos Europe à sinibus hostes
 Arcere in montes Persarum, Arabumque cauernas.
 Nec certè, cum communem pater vrbi, & orbis
 Cogere Gallorum vires decreuit in hostem,
 Pannonios, vellent qui tantum infringere fœdus,
 Impiaque Abdaride stabilirent regna rebellis,
 Insignes pietate viros, fore credidit vnumquam:
 Sed potius, quod par fuerat, quod fama ferebat,
 Nostrorum aucturos numerum, viresque putauit:
 Et bellum auspicio regis, ductuque potentis
 Gesturos: cuius pietas gratissima cœlo
 Esset, & in dubijs virtus exercita rebus.

Quem nunc præproperè cœlestum in templa relatum
 Et colimus, stemusque simul. si vixeret, aperto
 Exciperetque sinu Gallos, opibusque iuuaret:
 Sterneret ipse viam: quæ quaque in parte sequenda,
 Aut vitanda forent, vltro nos ipse doceret.
 Nunc tibi visum aliter: quando tot millia leto
 Nostrorum, qui se dextræ Colomanne, tuæque
 Crediderant fidei, tua missa ex urbe repente
 Agmina, contempta Diuum pietate, dederunt.
 Atque hæc ipsa quidem scitatum venimus, an sint
 Consilio confecta tuo. discrimen vtrisque
 Hoc solum ostendet, stabilis pax instet, an arma.

His dictis animo cunctantem, atque ore tacentem
 Aggressus regem: Non hoc sibi poscit, Aquincus,
 Tempus, ait. nunc certa tibi est oblata facultas

Præte-

Præterita cædis nullorum cæde piande.
 Fare, age, quid dubitas hæc tanti incendia belli,
 Dum licet, externas longè depellere in oras?
 Iungereque inuictas constanti fœdere dextras?
 Talia finierat: cum Rex, cui nuntius ales
 Iamdudum in Gallos animum, mentemque benignam
 Addiderat, curasque è corde reuellerat acres;
 Attollens oculos, ore est sic fatus amico.

Si vestrum imperium, Galli, si vestra secuta
 Iussa forent acies, quas huc Germania fudit
 Innumeras, nostra arua suis viduata colonis,
 Quæ modo vidistis passim squalentia ad fstrum,
 Dum cœptum properatis iter, bene culta niterent:
 Nec mislo amborum maduisset sanguine tellus,
 Funera tot miserans populorum vtrique cadentum:
 Sed potius letos leta excepisset amicos:
 Et, quibus ipsa opibus poterat, iuuisset euntes.
 Non adè longè nostris disiungitur oris
 Humane iucunda comes clementia vitæ,
 Nec tam relligio longè supera alta tenentum
 Exulat hinc, vobis vt quicquam obstare velimus
 Concordi in Turcas animo sumentibus arma.
 Immo ego, ni regni nouitas reuocaret, & anceps
 Vulgi animus, proceribusq; odia, & male grata voluntas
 (Credite) non essem tanti pars vltima cœpti:
 Et data seruarem patriui promissa, fidemque.
 Postulat hoc à me cause commune periculum,
 Et communis amor fame immortalis, & ingens
 Gentis honos: cuius præclaro à sanguine præcos

n ij Peonij

Paonij repetunt proauosque, at auosque suorum:
 Inter qui Noarum quondam, Bargumque feraces,
 Post acri direpta manu donaria Delphis,
 Insedere agros Brenno duce, & auspice Brenno.
 Mox patriæ sueti latè producere fines,
 Pannoniæ populos magna ditione subactos
 Pressere, & victis leges, ac iura dederunt.
 Hæc ortos patruus nos clara à stirpe volebat,
 Et patriæ à tanta numerabat origine fastos;
 Tauristasque, & Scordiscos, Boiosque feroces,
 Quæ tum nomina erant, Gallos genere esse docebat.
 Quare agite, o, vno nobiscum sanguine iuncti
 Inuicti heroes, dextris coniungite dextras,
 Atque animos animis. & quæ contraria votis
 Acciderunt nostris, hilares iam mittite, & ipsos
 Per patriæ fines vobis iter omne futurum
 Credite, quæ tantis peperit vos inclytæ factis.
 Non deerunt, quacumque viam tendetis, amica
 Hospitia: & dapibus mensæ sine fraude paratis:
 Perque agros, mediasque urbes, perque oppida tuti
 Ingressus, & nusquam ingens non copia rerum.
 Hæc ait: & geminas signis, ostroque superbas
 Efferrit è thalamo vestes, & cingula bullis,
 E solido bullis longè fulgentibus auro,
 Aptæ iubet: nec non pretioso vellere martes:
 Quas gens perpetuis Scythiæ damnata tenebris,
 Suetaque Riphæas pedibus calcare pruinas,
 Mittit Hyperboreis terrarum à finibus usque,
 Ingentis pretij martes. his insuper addit

Aurea,

Aurea, & Eois insignia pocula gemmis.
 Tum verò, quando ille aliud nil maius habebat,
 Gofredo iubet inclusum, fuluaque decorum
 Ære dari sceptrum, cuius pars ima frementem
 Desuper vrget equum, Nili genitoris alumnum.
 Parte autè in summa rostroque, atque vnguibus hydræ,
 Quem pia defecto iam longa etate parenti
 Afferat, ales habet diris inuisa colubris.
 Atque hæc (inquit) erunt nostri rata pignora amoris,
 Ignaramque doli Gallis testantia mentem.
 Sic fatus, properè vicina per oppida certos
 Dimittit, quorum monitu secura parentur
 Hospitia: atque viæ loca proxima rebus abundant
 Omnibus humane ad vitæ spectantibus usum.
 Aurigæ interea ex altis Elasiippus, & Æthon
 Veloces stabulis simul eduxere quadrigas:
 Quæ rapidis rapidas anteirent cursibus auras:
 Et tutæ accliuis superarent deuiamontis.
 Aurea materies illis curuatur in arcus,
 Et iuga chrysolithis passim variata nitescunt.
 Vlmæus est temo: duro circumdata ferro
 Curuatura rotæ, radiosque volubilis ambit,
 Non ullis salebris, non ulla etate mandos.
 At procul expellunt pluuiamque, imbremque cadentem
 Arte laborata villosa è Castore pelles:
 Quæ currum inductæ circumque, supraque tuentur.
 His adduntur equi generosa à stirpe profecti.
 Quales Cappadocis prope flumina Thermodontis,
 Dum populos armis, dum cursu prouocat Euros,

Antio-

Antiopen agitasse ferunt, atque Orithyiam,
Inter Amazonias acies, turbamque sororum,
Effera quæ Martem mentiri est ausa parentem.

Talibus auditis Galli, donisque receptis
Lati abeunt Carta: pacemque in castra reportant.
Atque aliquis vulgo è medio, cum fortè videret
Intextasque auro vestes, radiataque gemmis
Pocula, quadrigasque leues, pulchrosque iugales,
Et sceptrum, & captas Vrse sub sidere martes:
O, quàm magna (inquit) virtus; quàmq; inclyta fama
Gloria, quam tantis dignatur honoribus hostis
Barbarus, ac prece submissa veneratus adorat.
Et poterit tanti quisquam diffidere ductu
Herois? poterit Turcarum horrescere vultus
Præterea? & rerum non expectare secundos
Euentus? huiusque ingentia premia belli?

Hæc ille. Et defixa solo tentoria lætæ
Collegere acies: auulsaque signa secute,
Quæque sua, inceptum peragunt iter: æraque longe
Sole sub ardenti radijs percussa reident,
Præstringuntque oculos spectantium: Eurique procaces
Cardine ab aduerso cœli petulantibus auris
Certatim versant, altumque per æera plangunt
Signa suis noscenda notis: quæ scilicet vna
Omnia sanguineo dirimit Crux sutilis ostro.

Ecce autem diris Erebi de sedibus ales,
Cornua cui surgunt summa infestissima fronte:
Triste rubent oculi: spirant incendia nares:
Et caput intorti lambunt pro crinibus angues:

Cur-

Curuati in falcem dentes: informis hiatus
Oris: adunci unguis manuum: quarum vna flagello
Insonat horrendum: piceam fert altera tedam.
His simul ac fontes animas in Tartara trudit
Impius, atque Erebo totum se condit aperto,
Contrahit in gyros, & crebra volumina caudam
Obscœnam, & terras tetræ obnubilat alis.
Quæque iter intendit, nimbi que imbresque sequuntur,
Vrentesque æstus, intempesteque pruina,
Abruptæque micant conferta è nube procellæ:
Verberat & grando sata læta, boumque labores:
Ac mortale genus vexant morbi que, famesque.
Ille autem veteres populorum exasperat iras,
Accenditque odia, & reges impellit ad arma
Præcipientes, secum portans letumque, metumque,
Inferit & paci, si qua est, noua semina belli.
Ergo huc Ammerice tum se referebat ab alta,
Ammerice, cuius nostro dirimuntur ab orbe,
Et nobis aduersa premunt vestigia gentes:
Templa vbi, & innumeras positæ altaribus aras
Ture adolent: Stygiæque umbras, & numina noctis
Cædibus, ac fuso miserorum sanguine placant
Regnate passim Aligeris nigrantibus vrbes.
Isque, vbi diuersis Europæ à partibus omnes
Arma manu populos sumpsisse vlticia vidit,
Quò regno spolient Arabas, iamque arua feracis
Pannoniæ, & Graiùm fines, Thracumque tenere
Victores, neque adhuc ullis se opponere quemquam,
Abstitit indignans, vna quòd tanta coissent

Agmi-

Agmina: & vnanimis in se, excidiumque suorum
 Coniurasse omnes iam cerneret Europæos.
 Sic igitur secum. Quæ nam socordia, quæ nam
 Tartareos inuasit iners ignauia fratres?
 Sublatæ ne omnes causæ, quibus Itala tellus
 Fœta odijs in se conuerterat impia dextras?
 Ciuilibus ne adeo sunt obruta semina belli,
 Et tam certa tenet pax, & concordia Gallos?
 Tamque hilarem ducit pacata per otia vitam
 Imperij quondam aßertrix Germania, luor
 Fortibus alterius coeptis non vllus vt obftet?
 Sic ex regum animis penitus discordia cessit,
 Vt vacet externas armis inuadere gentes,
 Abdaridasque meos patrijs depellere regnis
 Audeat? & positas Solymis euertere sedes,
 Lucifero positas sedes, ritusque sacrorum?
 At gens imbellis, credo, & nil tale timendum.
 Non ne eadem Siculis nos hæc iam depulit oris,
 Exactosque procul remeare in regna coegit
 Afrorum? non victrici tot millia dextra
 Hæc eadem Abdaridum Ligeris prope fluminis vndam
 Fudit? & innumeros cædis cumulauit aceruos?
 Nimirum bello vinci nequit: illa labores
 Ausa subit duos: inuictaque numen adorat
 Illa suum, cultumque suum tutatur, & auget
 Quotidie magis, atque magis. non ire periculis
 Obuia, non æstus renuit perferre, famemque:
 Ingrata nec victa siti, nec frigore cedit.
 Absumptæ ne igitur vires? fraudesque, doli que,

Insi-

Insidieque omnes, & noxia crimina desunt?
 Non dabitur Turcis (esto) concurrere nostris,
 Et Gallis virtute pari, non robore eodem
 Pettoris, & belli summam gerere artibus ijsdem.
 At dabitur populos odijs versare, dolisque:
 Ancipitesque metus pauidis inferre tyrannis:
 Infirmare fidem: dubijs confundere pactis
 Fœdera, & hinc atque hinc raptare in Tartara prædas.
 Seu sit Arabs, seu Thrax: numerumque augere nocentium:
 Atque iter innumeris sedes præcidere ad altas:
 Deiecti vnde sumus (miserum) per vimque, nefasque
 Tartarei fratres, summis inuisa potestas
 Cœlicolis, iusque imas Phlegethontis ad vndas
 Exercere iram, & tenebris dominari atris.

His vbi sese acuit dictis inamabile monstrum,
 Ardua deseruit cœli conuexa, suasque
 Demisit Stygias penitus se pronus ad vndas.
 Atque illic iratus adit mæstusque, tremensque
 Regnatorem Erebi. Laxa sedet ille catena
 Vinctus, & infesto summum petit æra cornu
 Nequicquam. & rabie consumitur vsque furenti:
 Quod neque claustra datur, neque vincla exire potestas,
 Christicolumque animis varias intexere fraudes,
 Et superum regnis speratum indicere bellum.
 It circum Aligerum pubes densata nigrantum:
 Et voces, nutusque silens obseruat, & audit
 Illius: ac nusquam nisi iussa abscedit ab aula.
 Tectum ingens, deforme solum, circumdata ferreis
 Regia parietibus: quam septem ambire feruntur

o j Cocyti

Cocyti stagna alta vadis imperuia cecis,
 Et pice torrentes, atraque voragine ripæ.
 In foribus dira effigies. Contemptus: edaxque
 Liuor: & iniusta Veneris damnata Cupido:
 Atque moræ Furor impatiens: auri que micantis
 Sacra Fames: Luxusque vorax: & desidis otij
 Importuna Quies: expesque Accessus ad umbras
 Tartareas, tristis que sedens in limine custos,
 Impellit flagris alios, aliosque coercet:
 Et semel ingressos prohibet remeare sub auras
 Æthereas, placita que iterum se dedere vitæ.
 Ergo illi cæno informes voluuntur: & illos
 Sulphureis demergit aquis niger Ales: & unco
 Corripit impacto: atque ardenti versat in igne.
 Supplicij nullum desit genus: & sua quemque
 Pœna manet, luiturque suo sub vindice semper
 Quicquid apud Superos sceleris committitur vsquam.
 Huc sese America veniens demisit ab oris
 Aliger, & properè portas ingressus apertas
 Constitit ad solium, sæuique in amœna tyranni
 Limina: & has imo voces è pectore fudit.
 Et adsum, ò princeps tenebrarum, ò maxime noctis
 Arbiter, externis occulti à sinibus orbis,
 Quem neque adhuc veterum sobers industria patrum,
 Nec fors, nec casus, nec vis humana retexit.
 Oceano disuncta latet pars illa patenti,
 Et procul auersis penitus depressa sub Austris,
 Nauigijsque hominum, volucrumque imperuia pennis.
 Hic solido ex auro plena tibi turis acerræ,

Sanguis-

Sanguineque humano perfusa altaria fumant.
 Hic tibi virginium florem delibat, & aufert
 Impius, innumerasque preces, & vota, sacerdos
 Concipit: hic vni magni tribuuntur honores,
 Et tibi cunctarum defertur gloria rerum.
 Hostis abest: non fama illas perlatas adoras,
 Non dictis, factisve vsquam, non nomine notus.
 Ipse illic solus regnas: cultuque frequenti
 Solus adoraris: solum te templa fatentur
 Et maris, & terræ, tempestatumque potentem.
 Quod nisi quis fidens animo, atque interritus ausis,
 Herculeas manibus post secula prisca columnas
 Vellat, & Oceanum temerarius ire per altum
 Audeat instabili dirimens vada feruida cymba,
 Atque intentato positas petat equore terras,
 Nec scopulos veritus, nec cæco in vortice cautes
 Nauifragas, fluctusque perenni æstate calentes:
 Illa tibi (si credis) opis non indiga nostræ
 Seruiet æternum, & supplex procumbet humi gens.
 Omnibus hic læti seclis immota futuris
 Sacra canent pueri passim, innuptæque puella:
 Vt se Tartareos vltro patiantur ad ignes
 Mactari, & fontes addici immanibus aris.
 Verum illic dum regna tibi stabilimus, opesque,
 Maxime rex, cunctosque fidos in iura, fidemque
 Cogimus esse tuam: peditumque, equitumque cateruas
 Gallorum unanimes, totamque sub arma coactam
 Vidimus Europam cunctas effundere vires
 In Turcas, Arabasque tuos, iamque agmina mille

o ij Conuen

Conuentura simul properant ad littora Thracum:
 Unde Asia limes breuibus disiungitur undis.
 Hanc tu, si sapias, totam tueare necesse est
 Imperij sedem, & cultus cunabula nostri:
 Perdendum ve vltro statuas, tibi quicquid in isto
 Paret adhuc terrarum orbi: quosque vnus Auernis
 Abdarides deuouit aquis, ad sidera ituros
 Doctrina, vitæque piæ præcepta secutos.
 Hæc ille. & vastas terræ impleuere cavernas
 Tartaræ pestes diris vlulatibus: ut cum
 Turba canum queritur stabulis inclusa Moloſum;
 Quam sibi diues opum iuuenis venator alendam
 Curat, apros, seuosque lupos, vrsosque daturam
 Exitio, vt primum stellis languescere lumen
 Cœperit. & tenebras veniens Aurora fugarit.
 Ergo illa interea noctemque exosa, morasque
 Ingratas, varijs resonat latratibus ædes:
 Dissona que in longum ducens lamenta, salubres
 Abrumpit somnos miseris custodibus. At rex
 Nigrantum Aligerum rabie fera colla tumescens
 Horrendum intonuit murmur: quo protinus omnis
 Intremuit tellus exterrita: nec minus altam
 Substitit in montis faciem maris æquor, & undas
 Vorticibus rapidis trepidos effudit in agros:
 Ipsaque perpetuos mutarunt flumina cursus,
 Et fontes petiere suos. immugit ingens
 Caucasus: & celsi vertex subsedit Amani.
 Postquam autem summis cœli gens exul ab astris
 Inuidiæ stimulis questus impulsa profudit,

Et

Et Phlegethontis indicta silentia monstris,
 Lucifer irarum voluens sub pectore fluctus
 Constitit, & solio ex alto sic turbidus insit.

Non equidem, ò magni proles ignaua tyranni,
 Cum mecum eiekti cælo cecidistis in ima
 Tartara, vos inter veritus sum defore, qui cum
 Hostibus assiduum belli certamen obiret
 Æterni memor exilij: quo cedere victi
 Cogimur athereas sedes mortalibus agris:
 Quas illi cantus inter, celebresque choreas
 Militiæ cœlestis, & inter gaudia numquam
 Interitura tenent, segnis rata præmia vitæ:
 Cum tenebris nos interea voluamur in imis,
 Immeritamque hosti pœnam pendamus atroci.
 Non equidem timui, quin tanti iniuria facti
 Fixa animo, vltrices cunctorum accenderet iras.
 Quæ numquam genus humanum requiescere, numquam
 Pace frui sineret. verum noctesque, diesque
 Fraude laceffitum pugna exerceret iniqua:
 Dum nos parta manu summo victoria cælo
 Æquaret: nocti nostros addiceret hostes
 Nobiscum, & pœna victos cruciaret acerbâ.
 Nunc autem video, quæ vestra ignauia, vestra est
 Culpa ingens, solitas desisse intexere fraudes:
 Desisse vnanimes hortari in prælia gentes:
 Et versas turbare odijs vrbesque, domosque.
 Non pudet? ò labes, ò, & turpissima nostri
 Dedecora imperij, non vos pudet, ire quietos
 Hesperiaë populos in me, excidiumque meorum?

Ite

Ite procul viles umbrae: quid statis inertes?
 Quis vos insolita tardat formidine torpor?
 Flagitia, & serae derisa piacula mortis.
 Fœdera si percussa, illo si nomine pacem
 Compositam, cuius vim Tartara nostra tremiscunt,
 Dissijcere, atque animos tantis auertere cœptis
 Non sinet ille vnus summi regnator olympi:
 Quis vetat inuidiæ flagris accendere Graios?
 Ac tentare metu Thracis præcordia regis?
 Inceptum qui solus iter remoratus cunctum
 Consilia, & causas cessandi innectat opertas.
 Dixerat: ast olli vario simul ore fremebant.
 Incusare alios alij: reprehendere fratres
 Aerios, quorum talis data cura labori est.
 Dumque adeò ingenti iactant ea verba tumultu,
 Exilit insultans Genijs è tristibus vnus,
 Infestus scelerum vindex, & nomine Alastor:
 Monstrum horrendum, ingens, quo non præstantius vllū
 Irritare animos, & crimina fingere belli:
 Exilit: & ventis, & fulminis ocyor alis
 Se tulit ad superos Stygijs digressus ab oris:
 Præcipitiq̃ue petit Byzantia telta volatu:
 Et tacitum Odrysijs limen, soliumque tyranni
 Obsidet: atque animum postquam persensit in omnes
 Gallorum super aduentu diducere curas,
 Adstitit: atque locum nactus, tempusque nocendi,
 Thatinno faciem similis furialia membra
 Exuit: in vultus & se transformat amicos;
 Thatinno, faciem obscenam cui fœda cicatrix

Turpa-

Turparat: truncaque inhonesto vulnere nares.
 Artificis mira sed enim mox arte refectas
 Discolor obducta certo discrimine limes
 Iunctura sceleris pœnam ostendebat aperti.
 Olli oculi in longum porrecti ad tempora: & olli
 Turbinis in morem caput exurgebat acutum:
 Et mentum umbrarat rigidis rarissima seris
 Barba: supercilij species depressa iacentis,
 In pectusque humeri contrasti vtrinque redibant:
 Obtutu immotus, collo breuis, & pede claudus:
 Sed qui consilijs vnus belliq̃ue, domiq̃ue
 Auctor haberetur non futilis: esset vbi hosti,
 Aut ciui, aut fido fraus innectenda clienti.
 Quæ gratum in primis artes potuere tyranno
 Reddere Threicio, cunctisq̃ue imponere rebus
 Imperij, populo pariter, patribusq̃ue tremendum.
 Cuius vt adueniens Erebo furialis Alastor
 Induit os, humerosque sibi, faciemque, manusque,
 Nec non & vocem, gressumque effinxit euntis,
 His regem aggreditur dictis, & suscitât iras.
 Dum tua sollicitis exercet pectora curis.
 Et metus, & patriæ vehemens amor: & noua semper
 In consulta animum nunc huc, nunc diuidis illuc,
 Hesperia extremis exercitus aduena ab oris
 Imperij fines nostri populatur multos.
 Ille quidem ficto prætexens nomine fraudem,
 Dum sese, vt Solyimis seruilia vincula rumpat,
 Aggressurum Asiam simulat: Persisq̃ue fugatis
 Euersurum Arabum ferroque, ignique penates:

Nimi-

Nimirum illud agit tantis conatibus unum,
 Ut Graios, quorum nutu nunc omnia parent,
 Quaecumque Ionium complectitur aequor, & ingens
 Amne Saus gelidum refugit quâ deuius Istrum,
 Imperio, atque omni spoliet ditione: tuisque
 Excutiat sceptrum manibus, iusque omne Quiritum
 Occupet inuadens armis. Ea sola cupido
 Finibus è patrijs Gallos exire coegit,
 Non pietatis honos: ritus non cura tuendi
 Ulla sui. sedes, alienaque regna lacesunt,
 Terrarum ut soli vacuo dominantur in orbe.
 Sic olim Thracum fines aggressus, & urbem,
 Cum Brenno extincta Gallis dux additus iret,
 (Nam meminit saepe hæc prisca narrare Triballos)
 Arua Comontorius Byzantia cepit, & auri
 Vim magnam miseros iussit sibi pendere ciues,
 Defensa pœnam pro libertate, quotannis.
 Verùm hac temporibus iam dudum oblita vetustis
 Fortè fidem nulli faciunt exempla. sed illud
 Scilicet indicio est, quali sit prædita mente
 Gallia, vel quanta flagrare cupidine fuerit
 Regnandi, terrasque omni ditione tenendi,
 Quod gens ista suis accommoda tempora rebus
 Nacta olim imperij titulumque, & nomen ademit
 Per fraudem, & merito Graios spoliavit honore.
 Et nunc seruitia tendit premere ausa superbo
 Thracibus, hic quaecumque tuis regnanda super sunt.
 Sed quid ego hæc tibi nunc, annalibus eruta prisca
 Enumerans verbis onero nimis anxius aures?

Quando

Quando eadem Italia nuper nos depulit, & nos
 Illyria, & Macedum cunctis decedere terris,
 Proh scelus, & fines nostros sibi linquere adegit.
 Ac nisi tum virtus tua sese opponeret vltix
 Threicij regni, regno premeremur iniquo
 Gallorum, & patriam nobis fleremus ademptam.
 Cur igitur nunc non obstas conatibus istis,
 Nec molire moram? si non virtute, manuque,
 Artibus at saltem fallacibus, indue vultus,
 Atque animos, quibus imperio Nicephorus olim
 Detrusus summo sedem tibi liquit habendam.
 Ne dubita. locus insidijs non defuit umquam.
 Perge modo: & quâ se pandit via præuia fraudi,
 Fceler, atque dolis populos euerte superbos.
 Sperne hominum, Diuumque fidem: mendacia vincant.
 Ipse adero: & nusquam vestigia pressa relinquam.
 Vertam omnes me in facies: nil prorsus inausum,
 Aut intentatum patiar mihi, donec ad vnum
 Cadibus absumptos videam, morboque, fameque.
 Hæc ille. & iam iam certa spe plenus Alexis,
 Immo (ait) ò rerum columen Thatinne mearum,
 Iam pridem ad nostras certos dimisimus vrbes,
 Oppidaque, & pagos, qui, si se fortè facultas
 Offerat audendi, pacemque, & fœdera rumpant:
 Atque ex insidijs, vbi res ferat, agmen adorti,
 Quâ licet, hinc atque hinc inimicum excindere pergant.
 Sin minus: officijs studeant vincire benignis:
 Et non inuiti poscentibus omnia præsent.
 Nam si obstare palam mea sola potentia tantis

p j Non

Non poterit coeptis, Arabas tamen vsque iuuabit
 Consilijs, opibusque suis, bellumque morando.
 Haec ubi dicta dedit Graiorum ductor Alexis
 Conticuit: flammisque nouis praecordia sensit
 Accendi: atque animum stimulis recordibus vri.

Interea, qua parte Saus se fundit in Istrum,
 Transferat laetus Gallorum exercitus omnis:
 Aruaque Tauruni, lucosque emensus opacos
 Mysorum, sublime iugum superauerat Aemi.
 Vnde hinc Adriacas, illinc Maetidis oras,
 Et Pontum spectare licet: breuibusque diremptas
 Cycladas inter se spatijs: Aetiamque patentem,
 Cui late affusum magnis anfractibus equor
 Fluctifragum glaucis aspergit littus ab undis.
 Hinc aliquis tractus, lateque patentia regna
 Turcarum longe aspiciens: Proh dedecus (inquit)
 Occupat Abdarides tantum terraque, marisque?
 Nec nos Christicolam, quos iam parere coegit
 Ille sibi, nec nos memores virtutis auitae,
 Nec patriae, cultusque pij miseretque, pudetque?
 Scilicet id melius. bella intestina, necesseque
 Moliri inter nos, viresque absumere nostras
 Nequicquam, & saeuum Turcarum increfcere regnum,
 Inque dies magis, atque magis radicibus actis
 Altius, ad caelum tolli, pars cetera donec
 Terrarum discerpta odijs, & viribus impar,
 Ingratis frenum accipiat: cogatur & vna
 Flagitijs seruire nouis, ritusque profanos
 Discere, & in leges gentis iurare rebellis.

Talibus

Talibus accensi dictis funduntur in agros
 Odryfios, volucris quos flumine concitus Hebrus
 Lambit, & aurifera diues fecundat arena.
 Mox autem irriguam gelidis non vnus undis
 Amnis, & auctoris dictam de nomine Orestam
 Praetereunt leti: positisque ad moenia castris
 Byzanti, grates Superumque, hominumque parenti
 Supplicibus referunt verbis: rebusque precantur
 Optatum, qualem sperant ante omnia, finem.
 Dumque sacris intenti omnes operantur, & aras
 Ante pias astant humiles: animoque labores
 Exhaustos repetunt, & secum iter omne reuoluunt,
 Aduentare acies Italum conferta sequentes
 Signa vident, tectosque equites fulgentibus armis,
 Non procul inde ad se celerem contendere gressum.
 Ergo incredibilis, cunctorumque aucta tumultu
 Laetitia exoritur subito: seseque vicissim
 Hinc, atque hinc acies animis, & voce salutant.
 Et tandem venisse locum gratantur in vnum
 Incolumes. ingens ferit aurea sidera clamor:
 Quo septem Byzanti arcus, quo ducta coronae
 Triplicis in morem sublimia moenia ab imo
 Contremuere solo: fluctusque repressit euntes
 Bosphorus: atque iterum, post secula mille reuulsa,
 Inter se frontem Symplegades infregerunt.
 At primi heroum proceres, delectaque pubes
 Nobilium properè castris egressa reclusis
 Sublimes in equis Italum ductoribus vltro
 Occurrunt, dextrasque iuuat coniungere dextris.

p y

In

In primis regem Ausonium Gofredus amicis
Excipit adueniens complexibus: atque ita fatur.

Maxime dux, nostrarum in quo pars maxima rerū,
Curaque suscepti belli, spesque vna recumbit,
En tandem ad fines peruenimus Helleponti:
Metimurque oculis angusti littoris oras,
Per quas Argiuum iuuenes transisse feruntur
Aurea de trucibus rapturi vellera Colchis:
Littoreque in medio pugna strauisse tyrannum
Bebrycium, qui se obtulerat venientibus hostem.
Quod si summa Dei vis, atque immota voluntas,
Has voluit primum virtuti opponere fauces,
Omen, & indicium belli, quodcumque futurum est,
Nos quoque Threici regis videamus oportet,
Num fraudem, num vim iniustam superare queamus:
Et, quos insidijs (longa est iniuria) captos
Detinet, & vinclis iam dudum, & carcere clausos
Heroas, prima incepti fundamenta nostri,
Quod minime putat ille, manu repetamus, & armis.
Ne tamen immeritos Thrasas credamur adorti,
Mifimus Odryfio qui bellum indicat Alexi:
Et cras, ni nostris properet parere petitis,
Vastaturum agros nos passim, urbemque minetur.
Hæc Tullingus. & hæc contra sic Daunius heros.

Illum ego tot scelerum pœnam debere suorum
Et reor, & si quid recti mens concipit, opto.
Tu modo fac tecum statuas tibi quicquid agendum
Esse putes. ego iussa sequar. tamen vsque cauendas
(Siqua fides) populi fraudes, & verba Pelasgi

Exper-

Expertus moneo. laudis gens inuida nostra,
Inuida virtutis ferro modo victa quiescet.

Atque hæc dum secum vario sermone volutant,
Confidunt acies campo, seque aggere cingunt.
Sole autem Hesperias mox decedente sub vndas
Ter sonitum tuba rauca dedit: quo scilicet omnes
Admoniti genibus flexis, & ad ardua palmis
Sidera sublatis Dominam terræque, poli que,
Et matrem illius, nostros qui solus ab Orco
Vindicat, atque oris animos cœlestibus infert,
Voce salutarunt humili: precibusque peractis,
Depellunt dapibusque famem, mensisque reponunt
Vina: quibus leti sedant curasque, sitimque.
Interea portas alij, vallumque, viasque
Observant vigiles: alij defessa labore
Membra locant stratis: gelidæque horrentia Lunæ
Frigora, & hybernos vitant sub pellibus imbres:
Optatosque petunt somnos, animosque relaxant.

PETRI

PETRI ANGELII

B A R G A E I

SYRIADOS LIBER V.

*Et minus Odrysiam cingi custodi-
bus urbem,*

*Altaque peruigili seruari moenia
cura,*

*Cum primum medys Gallorum exer-
citus agris*

*Consedit, densis Italum legionibus auctus,
Iusserat Imperij Thracum moderator Alexis:*

Et sese cunctorum oculis subduxerat ultro,

Abdideratque domi, stratis defessa daturus

Membra, maris magni dum Sol delapsus in undas

Solatur dulci mortalia corda quiete;

Et caelum referat stellis ardentibus aptum.

Ipsa

Ipsa tamen peccus curis exercitus atris

Peruigilat, placidoque nequit deponere somno

Lumina; at in varias animum diducere partes

Cogitur, et rerum dubios expendere casus.

Non secus atque olim diuerso ex orbe ruentes

Marmoreum impellunt equor Boreasque, Notusque,

Alternantque vices inter se, et mutua regnantis

Tolluntur fluctus ad sidera: feruet arenis

Aestus, et eiecta littus conspergitur alga.

Iamque adeo media spatium voluentia noctis

Sidera contigerant, vacuumque Aurora cubile

Oceani linquens nondum fulgere parabat;

Pulcher odoratos Ganges ubi diuidit Indos:

Cum post insomnes horas, et tedia, molli

Infractos lecto tandem mestissimus artus

Composuit, vigilesque oculos languore remisit.

Sedibus interea ex imis egressus Auerni,

Ne quid inexpertum, ne quid pateretur Alastor

Intentatum a se, quod tanta incepta morari

Possit, et Abdaridis illatum auertere bellum,

Querit in aeria fratres regione vagantes:

Depulsos caelo fratres, qui iussa secuti

Impia Luciferi summo detrudere regno

Aeternum voluere hominum, Superumque parentem,

Cunctorum ut rerum domini, caeli que potentes

Ipsi essent, primi que alta in statione sederent.

At genitor, cuius nutum, dextram que tremiscunt

Sidera, et aeternae mentes reuerentur, ab astris

Deiectos, partim tenebris addidit Auerni,

Partim

Partim autem immensum ferri per inanè volantes
 Fussit, & impuræ versari in partibus aethrae,
 Supplicia, & pœnas tanto pro crimine dantes.
 Quàm multæ Libyco turbantur littore arenae,
 Euris ubi, Zephyrusque mari incubuere profunao:
 Aut etiam Arabia in media cum pulueris atris
 Insurgunt campis nubes, & lucis egentem
 Aera condensæ picea caligine condunt.
 Sic cœli obscuras implent immensa cauernas
 Agmina, & assiduè flagris immanibus vrunt
 Pectora: quorum acres ni vis diuina refringat
 Conatus, vnà cunctos in Tartara secum
 Ima ferant: tantas instant innectere fraudes,
 Et tantum miseros gaudent auertere luce
 Siderea, & noctis tenebris damnare perennis.
 Huc ergo celerem cursum contendit Alastor:
 Et sedes petit infastas; ubi fœda nigrantum
 Turba habet Alituum, quæ per sua somnia miris
 Ludit imaginibus mentes, & pectora regum.

Est locus, in terras ruit vnde nigerrimus imber,
 Et teneras grando miserè contundit aristas,
 Precipitant nimbi, voluunt maria alta procellæ,
 Humanumque genus tonitrus, & fulgura terrent.
 Illic extorres Genij torquentur, & illic
 Concilia, & cœtus agitant, variasque per artes
 Circumfusi animis certant illudere nostris.
 Quos penes & facies, & monstra immania rerum,
 Scyllæque, Sphingesque, & turpia Centaurorum
 Corpora, nec tacite cedis non conscius horror:

Ac

Ac scelerum suadela, noui spes improba regni,
 Quæque adeo pavidas impellit ad impia mentes
 Vana superstitio: fœuisque adamata tyrannis,
 Et recti, & prauis certa sine lege potestas.
 Quò simul adueniens trepidus successit Alastor,
 Accurrere omnes, summaque in sede receptum
 Luciferi inferna furiarum ab sede ministrum,
 Quid mandet, fierique velit toto agmine poscunt.

Ille autem: O nostro gens acceptissima regi,
 Spes Erebi, Stygiæque cohors teterrima fratris,
 Immensi quibus ad pœnam plaga turbida cœli
 Est data, mortali victi cum cessimus hosti
 Ætherias sedes, & pro cœlestibus oris,
 Aeris obscuros tractus, terræque cauernas
 Cogimur horrentes habitare, & frigora, & æstus
 Perferre, & soli sauos tolerare labores.

Usque adeò nihil esse putat Rex ætheris alti,
 Assiduusque, atroxque vltor memorabilis ausi,
 Nos cœtu è Superùm, cœlique ex arcibus actos
 Precipites, spectare homines ea regna colentes,
 (Pro scelus) in primis generi quæ debita nostro.
 Cernitis Europæ populos, sedisque rebelles
 Tartarea, nuper percusso fœdere bellum
 Decreuisse Syriis inferre, & tollere ritus
 Consuetos, aliumque animis inducere cultum.
 Vt, qui falsa diu fuerint præcepta secuti
 Abdaridæ, incolumes, perspecta fraude priorum,
 Seruentur, rectaque omnes ad sidera tendant.
 Nos autem, in duras vobiscum impellere pœnas

q i Possi-

Possimus nullos penitus quos odimus, & quos
 Post obitum Stygio fontes addiximus Orco,
 Dirantes præda semper Phlegethonta recenti.
 Erigite ergo animos, & quam pote quisque per artem,
 Afferat auxilium, præstoque ruentibus adsit
 Rebus, & Imperij fines, spatiumque propaget:
 Communesque altis regionibus arceat hostes.
 Hoc iubet, hoc vobis mandat rex magnus Auerni.
 Irritate animos, iraque accendite Graios
 In populos, quorum, ceu dira piacula, ritus
 Depellunt ipsi templorum à limine, & aris
 Exosi patrum decreta aeterna piorum.
 Ite igitur, mentesque simul, sensusque profanos
 Jamdudum caelo auersos spe pascite iniqua;
 Insidias ut cum Gallis, Italisque pararint,
 Ignorent sese pietatis imagine falli.

His dictis accensa cohors furit vndique, & iras
 Euomit, ac caelum tenebris obscurat obortis.
 Inde autem in populos Graium mille agmina, mille
 Descendunt acies sublimi ex aere missæ:
 Et corda exacuunt, rabiemque furentibus addunt,
 Inque Italos raptim, Gallosque erumpere cogunt,
 Dum nox atra oculis nebulas offundit opacas,
 Et Lunam occultant densa caligine nubes.
 At Morpheus inter Genios notissimus vnus
 Aerios, cui summa olim permissa potestas
 Omnia vertendi sese in miracula rerum,
 Ignemque, pluuiumque, imbrem, glaciemque, niuemque,
 Effigiesque hominum, fauarumque ora ferarum,

Iussus

Iussus abire: aulamque intrat, thalamumque tyranni
 Odrysi; & pressis lecto superastitit aliis;
 Eustratio vocem similis, faciemque, coloremque,
 Et crinem intonsum, rugisque inarata senectæ
 Ora, manusque ambas, malasque etate fluentes.
 Eustratio, qui tum custos populi, patrumque,
 Sacrorumque adeo princeps peruersa doceri,
 Quæ miseri colerent ciues, præcepta iubebat.
 Ergo illum vultu referens, procururus eburno
 Incubuit baculo, talesque è pectore voces
 Edidit. O quondam cui res est credita tanti
 Imperij, Graiumque vigil tutela sacrorum,
 Quæ ritu ceu vera pijs statuere parentes,
 Perque manus eadem seri excepere nepotes,
 Surge; age, sub tanto iam te requiescere casu
 Non licet, & totam somno traducere noctem,
 Consilio populi moderantem frena, manuque.
 Hæc ille effatus tenebris se immiscuit atris.

At rex Threicius toto de corpore somnum
 Excudit: atque artus stratis è mollibus excit:
 Induiturque humeros saturatam murice lenam:
 Et lateri insignem gemmis accommodat ensem.
 Tum verò ancipiti versans sub pectore cura
 Consilia, & rerum casus, fluctusque seueros
 Permetuens, ad se fidos accersit amicos:
 Thatinnum ante omnes, quos tecta in regia postquam
 Conuenisse videt, positos ex ordine, primum
 Talibus alloquitur solio sublimis ab aureo.
 Delecti o proceres, regni firmissima nostri

q ij

Robo-

Robora, consilio qui nos fulcire fideli
 Consuectis, quoties dubijs de rebus ad aures
 Rettulimus vestras: Et, quæ mens esset, aperte
 Testati, mecum ciues seruastis, & urbem.
 Scitis ut insidijs exceptum in tecta, domos que
 Adduci, & vigili cinctum custode teneri
 Vgontem magnis curarim à regibus ortum,
 Ducesque alios, sumptis quos fortis in armis
 Gallia misit auis ad nos, at auis que potentes,
 Latronum capita: occiduis qui nuper ab oris
 Adueniunt, urbemque armato milite nostram
 Oppugnant, positis ipsa hæc ad mœnia castris:
 Quodque magis doleam, ferroque, ignique minantur
 Desolaturos agrum, stragemque daturos
 Undique, ni iuuenem actutum reddamus, & vnâ
 Delatis illuc rebus, quarum indiget usus,
 Omnibus, & Gallos quamprimum, Italosque iuuenus.
 Ac iam tempus adest, orta cum luce vocari
 Oratorem opus est regum mandata ferentem:
 Reddamus quò nostra illis responsa vicissim:
 Oblatam ne vltro pacem iungamus, an armis
 Imperij sedem nostri tueamur: Et illi
 Experti discant Thracum quid fortia possint
 Pectora, & vnanimis Graiorum in prælia vires.
 Rex hæc Threicius: Sedenim missante Senatu
 Thatinnius, cuius semper sententia quò se
 Flesteret, ac rebus laxas daret vnus habenas,
 Spectabant intenti omnes, sic ore locutus.
 Si quisquam est, rex magne, tuam qui nesciat omni

Per spe-

Per spectam virtutem orbi, qua clarus ab Indis
 Sol oriens medias percurrit lampade terras,
 Et caput Hesperias condit decliuis in undas,
 Fortè putet certi tantis in rebus egentem.
 Consilij, certas aliorum exquirere voces.
 Nunc autem, quoniam melius quid tempora poscant
 Ipse vnus, tamquam specula sublimis ab alta
 Prospicis, ò, bone Rex, quàm quos Byzantia patres
 Curia dinumerat, cum conuenere frequentes,
 Quis dubitet, quin infestos delere latrones,
 Non virtute palàm præstet, sed fraude peritos?
 Nam neque nunc demum querenda est gloria bello
 Vlla tibi, quippe illam olim peperere labores
 Multiplicem, & ducti superato ex hoste triumphi.
 Sit vicisse satis quauis ratione superbos
 Prædones, quos vna suis è sedibus actos
 Impulit externos rabies inuadere fines
 Civilis, patriaque ingens exegit egestas.
 Hos autem si fraude queas euertere, nulli
 Obiiciens Graiosque tuos, Thracesque periclo,
 Tum te insignis honos, tum fama eterna sequatur
 Victorem, laudesque tuas cum laudibus æquet,
 Tota quibus præscum commendat Græcia seclum.
 Cum post innumeros anni, Solisque recessus
 Vnum te ventura ducem mirabitur ætas
 Deleuisse vagam nostro sine sanguine gentem.
 Dimittendi igitur donis ingentibus aucti,
 Quos tua nunc, Rex magne, tenet custodia vincitos,
 Cum primum terras radys aperire patentes

Cape-

Cæperit exorrens Aurora, intraque vocandi
 Mænia duces, simulato & fœdere dextra
 Iungenda, quò nostra hostem pellamus ab vrbe
 Pacatum, post autem Asiæ castella, sitasque
 Montibus in summis, cinctasve palustribus vndis
 Oppugnantem vrbes frustra ferroque, fameque
 Absumamus, opem Turcis, Arabisque ferentes.

Talia censebat fraudum certissimus auctor
 Thatinnus, nuique omnes consulta probabant
 Impia, cum subito falsis rumoribus aures
 Velitis in faciem versus complevit Alastor.
 Scilicet excubias omni statione relicta
 Discessisse procul; nec quemquam castra tueris
 Desertumque suis custodibus vndique vallum:
 Nec non & reliquos somno, vinoque sepultos
 Ostentare viam, si quis præstantibus ausis
 Illustri, Graiùmque inter, Thracumque maniplos,
 Audeat implicitam tenebris inuadere turbam;
 Insuetam tenebris turbam committere pugnam,
 Et conferre manus, ignaram hominumque, locorumque.

Hic improvisa mentem commotus Alexis
 Tantarum rerum fama, iubet ocyus arma
 Expediant, totaque omnes ex vrbe sequantur.
 Interea sese, facti quasi totius expers
 Deuinctus somno cubet, in penetralibus aureis
 Expectaturum, quem tanta audacia finem
 Consilijs, rebusque suis imponat, & vtram
 In partem sua cœpta ruant: tum protinus illuc
 Venturum, quò se casus, tempusque vocarit,

Aut

Aut bellum gerere, aut concepto fœdere pacem
 Exercere velint, dextrisque adungere dextras,
 Legibus inter se, & pactis noua pacta ligantes.

Immo, ait Eurytion (fama namque illius auctor
 Venerat Eurytion, vni cui credita sera
 Noctis, & obsessi præsens custodia muri)
 Iam dudum sumptis populus tuus assidet armis
 Pugna avidus, nimiumque moras incusat inertes,
 Dum proceres, summique duces recludere nolunt
 Obicibus ruptis portam, cui Thracia nomen:
 Inuisuque tuo prohibent erumpere, & ipsam
 Linquere nocturnis vacuam custodibus urbem.

At bonus Eumedes, cuius præcordia nullis
 Attrigerant simulis diræ, obscænaque volucres;
 Sed pietas, cultusque Dei sincerus, & vna
 Intemerata fides, eunctosque illæsa per annos
 Virtutis miro mentem inflammabat amore,
 Sustinuit paulum sese: mox pronus vtrisque
 Submissis genibus canos nudauit, & ipsum
 In morem venerans adstantem ante ora tyrannum
 Incipit, atque illum verbis affatur amicis.

Maxime Rex, equidem pro te quicumque periculis
 Obiiciet caput ipse suum, natosque, domumque
 Impiger in dubij mittet discrimina martis,
 Dum præsens tempus, diem res ita postulat, illum
 Consulere in medium, & recte sentire, fatebor:
 Nil quoniam metuisse, tamen cauisse decebit
 Omnia, consilijs patriæ qui iura tuetur,
 Atque vnâ spectat populi, regisque salutem,

Quis

Quis dubitet, quin castra duces, quo densior umbra
 Incubuit terris, et nox accommoda furtis,
 Munierint, dubiosque aditus, et strata viarum
 Excubijs passim vigilantibus? Haud mihi quisquam
 Suaferit, et rigidas glacies superasse, niuesque,
 Perpeffosque hyemes, ventosque imbresque furentes
 Incolumes, populosque manu fudisse superbos,
 Atque riam medios tuto strauisse per hostes,
 Oblitos nunc esse sui: letosque laborum
 Ignorare quibus terrarum in finibus errent:
 Aut somno, et placida oppressos recubare quiete.
 Haud ita Tullingus primis assuetus ab annis
 Degere sub dio vitam, tolerare labores
 Militiae, noctu numquam se dedere somno,
 Insituit, Syriae secum quos ducere in oras
 Decrerat, bello natos, et fortibus ausis,
 Nec nostris nimium notus Boemundus, et acer
 Virtutis magnum specimen Tancredus auitae,
 Artibus instructi patrijs, non viuuda bello,
 Ausoniae decora alta sua, legisse feruntur.
 Pectora, Dalmaticis olim durata pruinis,
 Doctaque sub forti Martem exercere magistro.
 Scilicet hic demum nocturna ob frigora miles
 Iniussus solito vallum custode relinquat
 Exutum, noctemque ratus, tenebrasque profundas
 Fraude vacaturas, caelo se subtrahet. Esto
 Non satius pacem inter nos, et fœdera iungi?
 Communemque hostem communi arcere periclo?
 Qui nunc Graiorum miseris ceruicibus instat

Asper,

Asper, acerba minans, vix illum Thracius arcet
 Bosphorus. atque (utinam vates sim falsus) apertis
 Mœnibus his tandem, portisque à cardine vulsis
 Immittet sese. sequitur victoria numquam,
 Quos bellum premit assiduum, et discordia vexat.
 In manibus pax est, Rex ò clarissime, nostris
 Cum populis, quorum inuictas ad praelia vires
 Armavit pietatis amor, iustumque coegit
 Bellum inferre Asiae pro libertate piorum.
 Tu modo, quod nobis sese nunc obtulit ultro,
 Consily si quicquam in me est, citus arripe, et istam,
 Quae tibi suspectos Gallos facit, exue mentem.
 Hi tecum iungentur enim certare parati
 Officijs, hostesque vnà depellere Turcas,
 Et proferre tui longè confinia regni.

Hæc bonus Eumedes: nusquam tamè impia flexa est,
 Aut commota loco Thracis sententia regis.
 Stat casus tentare omnes, quacumque paratam
 Ostentat res nata viam, spemque addit auenti.
 Namque illum tantis auersum à rebus agebat
 Inuidiae dolor vsque comes, generosaque pubes
 Hesperiae antiquae, regnum paritura, decusque
 Ablatum Graijs Arabum virtute tyrannis,
 Terrebat suspensum animum, imperioque timentem.
 Atque ita, consily postquam peioribus vti
 Ipse volens statuit, melioraque reppulit, ultro
 Eurytiona vocat, tacitumque educere porta
 Imperat instructos pedites, quos candida circum
 Vestis eat, retagens humeros candore niuali.

r j Dissi-

Dissimulet tamen interea se talia iussu
 Moliri alterius, cœptisque insistere tantis.
 Paruit Eurytion diētis: populumque sequentem
 Sponte sua, Dirisque actum furialibus vrget
 Ad cadem, atque animos cunctorum hortatibus implet.

Ite viri: vobis oblatum optabile tempus
 Fortiter audendi est: nox intempesta tenebris
 Vsque suis, caelo incumbens vos ad sua belli
 Furta vocat: iacet hostis humi madidusque, tremensque:
 Nec capere arma queat, quamuis velit, horrida passus
 Frigora, & insomnis partem vigilare coactus
 Noctis ad extremam: nunc somno mergitur alto:
 In fractosque artus strauit sub pellibus. ite:
 Este viri, patriæ memores: victoria nostris
 In manibus: sibi quisque animos, viresque ministret.

Dixerat: atque illi, rapidi ceu flaminis aures,
 Quâ data porta ruunt: & spe sibi destinat vnum
 Quisque ducem, aut casti exuuias iam præripit hostis:
 Seque cupit, speratque, suam qui primus in urbem
 Victor ouans referat questitum ex hoste triumphum.
 Vt, cum præcipites summo de vertice montis
 Ima petunt aësti pluuijs hyemalibus amnes,
 Quos circumiectæ moles, & saxa retardant,
 Triste fremunt, cantesque albenst aspergine, & ingens
 Voluitur hinc, atque hinc tumefacto gurgite vortex,
 Impetus vndantum donec præruptus aquarum
 Arctis incubuit claustris, & vi via latè
 Perque humiles vicos, obstantesque acta per agros.
 Haud secus Odrysia prorupit ab vrbe iuuentus:

Impa-

Impatiensque moræ rapidos contendere gressus
 Speratam ad cadem demens pergebat: & alter
 Alterius celerabat iter. iamque ardua longè
 Mœnia Byzanti festina reliquerat alti,
 Cum Fabaris, Clytiisque, ducum quibus vltima iussu
 Credita contigerat seræ custodia noctis,
 Senferunt tacitæ per amica silentia Luna
 Accedentem hostem, propiusque in castra ruentem.

Atque ambo: arma, arma fremunt: concurrite ad arma,
 O socij ferte arma manu, date tela, propinquat
 Ferro accincta acies: & quæ recludere vallum
 Audeat, audenti ni tela opposta resistent.

Hæ simul exceptæ voces: simul excita pubes
 Gallorumque, Italumque omnis concurrat ad arma:
 Ac de more cauis castrorum in turribus hostem
 Expectant stantes alto super aggere, quo tum
 Quisqueloco veniens primum, quaque arce resedit,
 Pontibus insidunt iunctis, densique tuentur
 Loricam valli lento de vimine textam.

Ast Itali, Galli que duces Tullingus, & acer
 Appulus, atque animo præstans Tancredus in vnum
 Conuenere locum, queis se duo fulmina belli
 Addiderunt omnis expertia corda timoris
 Roberti, Stephanusque armis superare manuque
 Doctus, & hostiles euertere fraude phalanges:
 Nec non Tectosagum ductor Ramundus auita
 Laude ferox, vi sepe tamen qui fretus aperta
 Contuleratque manus, victosque fugauerat hostes.

Affuit & Medix, claræ cui gloria vitæ

r ij Dulcis

Dulcis erat tantum, ceu dedecus instar acerbae
Mortis, adhuc quamuis iuuenile inglorius æuum
Egerat assuetus cursu prauertere Cauros,
Æqualesque inter duram exercere palastram,
Tum primum flaua spargens lanugine malas:
Formosæ sedenim decus immortale iuuentæ
Absciderat crinem, solidoque obtexerat ære.

Seque illi veterum generosa à stirpe Quiritum,
Quæ post euersas sedes, & mœnia Romæ
Umbrorum populi se commiserere regendos,
Progenitus, comitem venienti Vrsanius ultro
Addiderat, forma, & iuuenili ætate superbus:
Quique ad eò magno magnis heroibus iret
Par animo, & miro laudis flagraret amore.

Quare audis factis illustrem extendere famam,
Vt primum tanti rumor percrebruit ingens
Incepti, passimque Italis vulgatus in oris,
Contulit extemplo Dauni se in castra, volentem
Scilicet ex tanto pacis, belli que magistro
Discere virtutem iam tum, verumque laborem,
Precessurus auos longè præstantibus ausis.

Hic igitur Medici paribus se passibus æquans
Contiguum leuo lateri coniunxerat, vt cum
Sustulit Oceani latum iubar æquore vultum,
Aeræque illustrans radios effudit olympo,
Si fortè ætherius sese comes addidit ignis,
Ætherius Iouis ignis, & ore affulsit honesto,
Incedant rutili, tenebrasque, & nubila vincunt.

Quos circumfusos acuens hortatibus heros

Tullius-

Tullius breuiter sic est affatus: Auebam
Ipse equidem, ò socij, fratrum generosa meorum
Pectora, in Arabias gentes firmissima cæpti
Fundamenta p̄j. solos inuadere Turcas,
Pellereque obfessa Solymorum ex arce: nec enses
Interea Graio fœdari sanguine nostros:
Sed quoniam Euxini fauces transmittere Ponti
Non licet illorum multa sine cæde, sequamur
Quò Deus, & rerum series vocat vna, cietque.
Haud etenim vis vlla potest non iusta videri,
Cuius ope infensos tuti propellimus hostes.
Quare agite, ò proceres, postquam Comnenius ultro
Nos petit: & vino credit, somnoque sepultos,
Quamprimum votis aliquem decernite vestris,
Qui properet celerem castris educere turmam,
Circumiens medios longis anfractibus agros,
Sentiat exclusos dum longè à mœnibus hostes,
Ne faciles cuiquam pateant, tutique receptus.

Dixit. & vna omnes tanti sibi munus honoris
Deferri petiere animis, & vocibus iisdem
Graiorum, Thracumque dolos, & verba perosi.
Tullius sedenim splendenti in casside sortes
Misceri, duci que iubet: Dux Appulus vna
Exijt. isque Italos auersæ à lumine portæ
Castrorum egressos latis agit auis agris.
Atque vbi iam Septem non longè à Turribus ire
Se videt, Ausonium deflectere protinus agmen
Imperat. & versos à tergo inuadere Thraces.
Illi autem interea densa testudine Gallos

Aggref

Aggressi iaculis primùm, leuibusque sagittis
Pugnam ineunt: alijs scalis ascendere vallum
Obnixi, & curuis diuellere falcibus audent.

Hic Lycabas patre Argolico, genetrice creatus
Ismaria, suetus qui fas miscere, nefasque,
Ausus erat Phyllyres thalamum incestare nouerca,
Ac tum Threicio Regi gratissimus vnus:
Primus in excelsam coniecit lampada turrim,
Quæ lateri astabat portæ. vagus ignis adhæsit
Parietibus summis: mox ad fastigia tecti
Ascendens, perque ipsa simul dilatus ab Euris
(Nam flabant tum fortè Euri vehementius aure)
Castra furit, nilque illasum, intactumque relinquit.

Tunc ille: O ciues, Deus, en Deus ipse secundat
Nostra incæpta, inquit, quos non potuere pruina
Illyria, densaque niues absumere, & imbres:
Scilicet efficiunt obiecta incendia, ne se
Expediant, nève arma armis opponere possint.
Ite Viri mecum, mediaque irrumpite porta.
Hæc mea nunc primùm valuis impacta securis
Recludetque aditus, & castra inimica, dabitque
Corpora multa neci. Faciant talia guttur
Aggere de summo iaculum transuerberat ingens.
Atque ic̄tu costas veniens perrumpit eodem
Phradmonis Arcadij: Lycabam qui fortè secutus,
Exul ob infusum fratri, natisque venenum
Venerat in Thracis regnumque, urbemque tyranni,
Hærebatque illi pediti pedes, egit vtrumque
Ad mortem vulnusque vnum, nox vna, manusque

Vna,

Vna, eademque Orco fontes demisit, & vmbriis.
Non secus ac gemini rigidis cervicibus angues,
Vere nouo cum forte latent in graminis herba
Impliciti varijs circum squalentia nodis
Pectora, si propius messor se contulit, ambo
Ilicet exoluunt sese, pariterque feruntur
Horrida porrectis edentes sibila collis:
Ille autem prato falcem supponere doctus
Vno vtrumque caput venientibus amputat ic̄tu.
Vulnere sic Lycabas, sic Phradmon stratus eodem
Abiecere animos, & verba minacia, primi,
Qui patrios fuso fœdarint sanguine campos.
Nè prior Eurytion pugnae stimulator iniquæ,
Et fraudum tantarum auctor, dum feruidus instat
Molibus, eque alto raptas trahit aggere crates,
Percussus dura cecidisset tempora glande,
Effraçtoque sinum sparsisset, & arma cerebro.
At reliqui, quorum infelix spe pectora inani
Luserat Eurytion, simul ac videre peremptum,
Concessere retro. namque illos grandinis instar
Saxa super, vastaque trabes, & tela ruebant:
Ac dextra, leuaque procul sine more furentes
Liuentis plumbi glandes, celeresque sagittæ
Emissæ arcebant castris, longeque fugarant
Iam dudum exanimis atra formidine Graios:
Præter eos, qui turbam inter, gemitusque, fugamque
Ad terram dederant perfoßum vulnere corpus.
Nec tamen hæc nulla sine cade incæpta suorum
Euenere pijs. Nam dum super aggere turres

Castro-

Castrorum hinc, atq; hinc properant absumere flammæ
 Fniectæ, & longè dant clara incendia lucem,
 Eminus immixtis vnà periere sagittis,
 Quarum acies fuerat letali infecta veneno,
 Iccius, Agranius, Contus, Celtillus, & Ægeus,
 Cumque Accone Clephis, prolesque Indonis Alauda:
 Indonis, qui quondam inter regnavit feros
 Prædiues, sed enim rebus mox exul iniquis
 Fugit inops procul ad fines, & recta Vocatum,
 Tarbellosque acres, Bigerronesque, coactus
 Externo patrium Sicorim mutare Garumna.
 Neruius hos, Atrebasque ferox, Morinusque sequuntur.
 Traiectus frontem Morinus; laeuamque papillam
 Neruius; ast Atrebas intortæ verberè fundæ
 Aggere semianimis fossam reuolutus in imam.

Ipse tamen Charilas, Gyndesque, & fortis Hiempsal,
 Conferti ordinibus, pontes vt fortè tenebant,
 Sese oculis Graiùm certatim exponere pergunt,
 Inuitantque hostes vltro conscendere vallum,
 Et conferre manum, & letum pro laude pacisci.

Eia agite, ò densis solum confisa tenebris
 Agmina, quid statis? Vos huc, vos orta repente
 Lux vocat: en omnes imbrique, geluque iacemus
 Torpentes passim, correptaque corpora flamma,
 Atque oculos cæci fumo comburimur atro,
 Et nusquam stabiles vestigia pressa tuemur.

Hæc Auscus, bellis Auscus bonus. hæc quoque gentes
 Inter Aquitanas nota virtute Garumnus,
 Tonfillusque ferox, nocturna que prælia doctus

Orgeto-

Orgetorix miscere manu, & discedere victor.
 Et simul ingestis multos in tartara trudent
 Aclidibus, sudibusque etiam, gæsisque, sparibusque,
 Inque agmen suetis inferri hostile verutis.

Dumque hæc non vna castrorum in parte geruntur,
 Daunius à tergo veniens inuadit Achiuos
 Auerfos, Thracesque sibi nil tale timentes:
 Atque odijs animum patrijs accensus, & ira,

En qui nos (inquit) cæcæ per tempora noctis
 Appetiere dolis? sunt, en sunt scilicet idem,
 Qui vestrum aspectum ferre, & consistere contra
 Epiro in media numquam potuere, sed armis
 Deiecti vestris campo fugere relicto,
 Reliquiæ infames, pugnasque exosa iuuentus,
 Somnique, atque epulis, & lustris dedita pubes,
 Ceu persæpe feræ deprensæ in sedibus herent.

Dixit: & extemplo vagina interritus ensem
 Diripit, illum omnes manibusque, animisque paratis
 Præcipientes primam in pugnam, cædemque sequuntur,
 Inque auersa ruunt Graiorum terga: rapaces
 Non secus atque lupi, quos alta excedere sylua
 Dira famas, lucisque vagæ mora tarda coegit,
 Si quando longo pascentes agmine ceruos
 Ire vident, primum taciti vestigia ponunt,
 Mox propius saltu simul exiluerunt, feruntur
 Vnà omnes: adiens hic illum emiscerat atris
 Dentibus: ille alium traiectum vulnere fauces
 Occupat, & rabido discerpit viscera morsu.
 Sic Daunus, sic Ausonici delecta iuuentus,

f j

Inua-

Inuasere aciem Graiorum in terga ruentes.
 Atque hic ante alios ferro Boenzundus acuto
 Aggressus Sagarim (Syrj vetus incola Orontis
 Fille erat, & Turcis Daphnem patefecerat urbem)
 Sternit humi, gladiumque adigit per cœlla volenti
 Dicere, ni vocem pressisset vulnus euntem.
 Huic etiam adiungit Corylan, Phæstumque, Lycumque:
 Quos Chromio Thraci Bœota eduxerat Arne:
 Fortunata parens Arne, nisi Daunius ensis
 Tergeminos vitæ spoliaffet lumine natos.

Iamque ad eò extremum perruperat agmen; & alta
 Cæde madebat humus, cum versa in castra cohortes
 Se sensere premi, frustra sua cæpta, dolosque
 Conatæ ad finem perducere, nec sibi Thracis
 Limen ad Odrysum portæ superesse receptum:
 Quare avidus turbarum auctor, rerumque novarum,
 Quo prodente olim regnandum accepit Alexis
 Imperium, & patria exegit Nicephoron urbe:
 Non armis opus est, non viribus, inquit Achilles,
 O ciues: quod quisque sibi, spesque vna salutis
 Suadet iter, celer arripiat, seque ipse periclo
 Subtrahat incolumem; nec vocem, aut vlla moretur
 Fussa ducum: cladem ingentem namque Italus illinc,
 Hinc Gallus fronti incumbens, tergoque minatur.

Talia dicentem, Graiosque in tuta vocantem
 Opprimit acer eques portis emissus apertis.
 Atque illum agnoscens procerum corpore, & armis
 Indatum varijs, & clara voce canorum,
 Accurrens Calabri generosa à stirpe Bryenni

Ægi-

Ægilus, impacto medium discriminat ense.
 Ille cadit, multoque humectat sanguine terram.
 I, nunc, & dominos, scelus exitiale, potentes
 Venali iam prode fide, data præda iacebis
 Alitibusque feris, canibusque voracibus, inquit.
 Mox hominem exosus penitus crudelibus explet
 Supplicijs animum merito pro crimine sumptis.
 Inde abiens subit Alcatoum, iuxtaque Menatem,
 Et Chromin, & Peucum, & proiectis Dorylon armis.

At alia de parte Italum dux Appulus ense
 Latum limitem agit, totoque ex agmine lecti
 Corporibus passim cæsis, agrosque, viasque
 Consternunt iuuenes, nec quisquam ex hostibus ausus
 Præterea Ausonijs inimicum obuertere pectus
 Substitit, aut memor ipse sui, sociumve suorum.
 Ergo illi veluti pecora inter inertia tigres
 Quæ se cumque ferunt, certo dant agmina leto.
 Vt, cum prima æstas agros flavescere cogit,
 Viuidus & nusquam graciles alit humor auenas,
 Nec pluuia nocturna sitim iam pabula sedant,
 Omnia sed raucis resonant arbusta cicadis
 Sole sub ardenti, postquam explicuere maniplos
 Agricola, frumenta metunt: iacet ilicet omnis
 Fusa seges: campus sectis operitur aristis.

At pueri, Medix, Vmberque Urfanius albo
 Vectus equo, galeaque caput contectus vterque,
 Ambo annis, animisque pares, quos Daunius heros
 Accierat secum nocturna ad prælia ductos,
 In confertam aciem gladios strinxere micantes.

f ij

Hippo-

Hippophilum Medix, & Halorum Vrsanius, vltro
 Dum verbis Graios, Thracisque hortantur, & vrgent
 In pugnam, certoque loco consistere cogunt,
 Interimit Medix traiecto in pectora ferro,
 At caput auulsum ceruice Vrsanius aufert.
 His alios, aliosque addunt, & corpora gaudent
 Fundere humi, gladiosque vnà maculare, manusque.
 Vt primum gemini florenti atate leones,
 Postquam visceribus caesarum à matre ferarum,
 Sanguineque expleri ventrem assueueri recenti,
 Sylvarum egressi latebris, patremque secuti,
 Inuasere pecus, leti committere caedem,
 Dant stragē, atque auidi dentesque, vnguesque cruentat.
 Famque Oriens totum radijs patefecerat orbem;
 Cum tuba Tullingi iussu desistere coepto
 Clara iubet, prohibetque vltra procedere pugnam.
 Non huc, vt Graios patrijs pellamus ab oris,
 Atque animum effuso saturemus sanguine Thracum
 Venimus, ò proceres. nobis satis inde, superque
 Poenarum exhaustum, reliquis ad patria tutus
 Mœnia sit reditus. Dixit Tullingus: & vnà
 Assensere omnes. sed enim densata iuuentus
 Gallorum Ausonij acies sociarat amicas;
 Inque urbem inuitis duكتورibus acta ruebat.
 Nuntius interea Regis perfertur ad aures
 Odrysi, & trepidis implet rumoribus urbem:
 Scilicet innumeros ciues cecidisse, ducesque;
 Et nunc Ausonios, cunctosque vno agmine Gallos,
 Omnia quamprimum ferroque, ignique daturus

Aduen-

Aduentare animis immani ardentibus ira.
 Ergo alij ad portum celeres, nauesque paratas
 Tendere, & ignotis sese committere Ponti
 Cautibus, ac syluis: alij tellure sepultas
 Abdere opes, fidis que aurum mandare latebris,
 Pocula, chrysellum, vestes, gemmasque nitentes.
 Multi etiam sacris natos, sua pignora, templis
 Credentes, miseris rumpebant questibus auras.
 Nulla domus, via nulla nouo non mista tumultu:
 Hostiles quasi iam ruerent in tecta cohortes;
 Atque antiqua Lygos flammis absumpta iaceret,
 Et flueret sanguis manantibus undique riuis.
 Audijt exanimis, tristi que exterrita fama
 Irene, veterum claro sata sanguine regum.
 Quae quamuis Thraci coniux optata tyranno
 Contigerat, thalamumque volens, lectumque iugalem
 Innumeros concordie animo sociarat in annos;
 Graiorum ritus tamen vsque exosa rebelles
 Protinus à prima pietatem atate colebat,
 Quam prisca docuere patres; docet ipse per omnes
 Terrarum tractus constanti mente colendam
 Chrysicolum custos, immensi que arbiter orbis
 Romanus genitor, rerum cui summa potestas.
 Illa igitur postquam tantum impendere periculum
 Graiorum, Thracumque urbi mestissima vidit,
 Extemplo ad Superos palmas vtrasque tetendit,
 Et genibus flexis, sparsoque in terga capillo,
 Ante pias, quas rite domo interiore locatas
 Virginis intacta partu sacrauerat aras,

Pro-

Procurrēns imo voces è pectore sudit.

Dina parens, cui se totus patefecit olympus,
 Aligerumque chori sublimi ex aethere missi
 Nocturnum insucto complerunt aera cantu,
 Cum primum in teneras veniens se protulit auras
 Filius aeterni patris: quem Nuntius ales
 Militia ex alta lectus praedixerat olim
 Intactam completurum tibi protinus aluum.
 Si te umquam mouere preces castaeque, piæque,
 Vllius, auxiliumque vltro miserata tulisti,
 Affer opem lapsis, Virgo sanctissima, rebus:
 Et procul ò, tantam nobis auerte procellam,
 Coniungens belli percusso foedere in vnum
 Gratosque, Ausoniosque duces, Gallosque feroces,
 Quò tota immanes Asia depellere Turcas
 Possint, & certam Solymis afferre salutem.

Audijt, & tanti partem succedere voti
 Virgo dedit: partem effundi permisit in auras.
 Threicia vt Gallos, Italosque auerteret vrbe
 Annuit: at Gratos furiata foedera mente
 Fungeri non vetuit, fraudesque ex more parare.

Namq; vt erat pedibus nudis, lachrymisq; decoras.
 Interfusa genas, thalamum mestissima coniux
 Coniugis intrauit, solasque ita fatur ad aures.

Non ego consilium, Dux inuictissime Graium,
 Afferre in medium veni: nec si qua Senatus
 Instituit concors, ausim impugnare: maneto
 Immotum quicquid tua mens, & certa voluntas
 Immotum esse iubet. (quamquam ò) sed caeca sequantur

Maio-

Maiores consulta patres. res poscere praesens
 Praesentem me cogit opem. iam moenibus instat
 Effusus castris Gallorum exercitus omnis.
 Et, nisi supplicibus verbis represseris hostes,
 Direptasque domos, spoliataque templa videbis,
 Inq; tuos adigi natos, mea viscera, ferrum.

Dixerat. & lachrymis manantibus ora rigabat.
 Atque illam verbis sic est affatus Alexis,
 Arcanum occultans imo sub pectore sensum.

Iamdudum, ò nostri pars iucundissima lecta
 Frene coniux, cui summam credere regni
 Et rebus spectata fides, atque anxius in nos:
 Cogit amor, necnon ingens prudentia, certos
 Misimus, hostiles precibus qui mitibus iras
 Extinguant, pacemque petant, & nomine nostro
 Excusent tanto maculatam crimine noctem.
 Quoque magis, quae nos volumus, confecta reportent,
 Duçtores vnà Gallorum adiunximus omnes,
 Quos olim imperij fines hostilibus armis
 Protinus ingressos acres cepere Liburni,
 Et vinctos misere nouam Byzantis ad urbem.
 Unde hodie primum recluso carcere lati
 Discessere omnes, ostrumque, aurumque ferentes,
 Munera principibus, farrisque albensis acervos,
 Dona laborata Cereris: queis addere visum est
 De Methymneis liquentia vina racemis:
 Necnon & domita nondum ceruice iuuenços,
 Tergaque casta suum, vestesque in vulgus inemptas:
 Multaque praeterea, quae postulat vsus, & vnà

fra

Fre sacerdotes omnes longo agmine iussi,
 Supplicis in morem populi, manibusque gerentes
 Sublimem præferre crucem: cui fixus inheret
 Rexque, paterque hominum Christus Deus: eque repostis
 Templorum eductas adytis, arisque verendis
 Effigies Diuum, vitæ simulacra beatæ;
 Ossaque reliquias Procerum, cineresque piorum,
 Pro clypeis, densisque hastis obtendere sacros:
 Et precibus certam, lachrymisque exposcere pacem.
 Nec tamen interea multo non milite circum
 Servari obsessæ muros mandauimus Urbis:
 Debeat ut iam vis non vlla externa timeri.
 Aude ergo, ò coniux rebus confidere nostris:
 Nec tantos tibi finge metus: mihi multa supersunt
 Millia, quæ campis ineant certamen apertis,
 Si sit opus, patriasque domos tueantur, & aras.

His dictis, Irene animum letata recessit,
 Quò se mane pius consueta ad sacra sacerdos
 Indutum lino, tunicaque albente pararat.

Interea castris Gallorum egressa iuuentus
 Venerat Odrysiæ vicina ad limina portæ:
 Et fors ingenti prostratis ariete muris
 Ilicet irrumpens tremefactam incenderet urbem,
 Obuia ni patrum series, & turba piorum
 Nuda pedes, supplexque oculis lachrymantibus iras
 Diminuant, positaque animos feritate retundant.
 Nam quos nec procerum voces potuere, nec vlla
 Iussa ducum subita renocare à cæde furentes,
 Excidioque Urbis, ditisque cupidine prædæ,

Cum

Cum primùm videre Crucis venerabile signum,
 Ardentes cecidere animi, compressus & omnis
 Impetus, & cuncti genua inflexere manipuli,
 Abiectis ad terram armis (mirabile visu.)

Hic verò lætis exceptus vocibus Vgon,
 Et plausu, fremituque virum, sic lætus ab alto
 Fatur equo: Non ista Dei sine numine certo
 Eueniunt; qui nunc iras crude scere vestras
 Non finit: & seuos quamprimùm inuadere Turcas
 Nos monet: atque acres stimulos sub pectore vertens
 Votorum immemores, animique incusat inertis:
 Otia qui passim ducendo ingrata moremur
 Soluere Pontifici, quod iam promisimus, & quod
 Vnum se debere Deo mens conscia cuique est.
 O socij, en vobis, quos dudum Argiuus Alexis
 Carcere conclusos summa retinebat in arce,
 Adsumus incolumes cuncti, ferimusque vicissim,
 Quæ tantis addant immensum rebus honorem,
 Atque incæpta iuuent fidei concredita nostræ.
 Namque offert rex ipse suas in prælia vires,
 Et factò vnanimes sociari fœdere dextras
 Ipse petit, parsque esse cupit non parua laborum
 Tantorum, nobis quos impendere videmus
 Cum primùm Syriæ fines exercitus intret.

His dictis acies confestim iter omne relegit
 Ductores comitata suos: illisque diebus
 Threicias arces nullis, & castra negatum est
 Visere, & Odrysiis impune errare per agros.

t j

Ipse

*Ipsi etiam in speciem contractæ fœdere pacis
Ad cenam proceres iterumque, iterumque vocati
Venere ex castris in regia tecta frequentes,
Hospitio, & dubijs ausi se credere mensis.*

*At rex euentu rerum deceptus, & expes,
Viribus indubitansque suis, timidusque futuri,
Vertitur huc animo, atque illuc, placitumque recusat
Consilium in Thrace Gallosque, Italosque morandi.
Ergo alias imo vertit sub pectore fraudes:*

*Quarum ope se, Graiosque suos formidine soluat
Presenti, & proceres Arabis concedat in astus.
Iamque epulis inter citharas, cantusque peractis,
Postquam exempta dies placido sermone, poloque
Postera nocturnas Aurora fugauerat umbras,
Accitos ad se verbis affatur amicis.*

*Audite ô proceres, animisque hæc figite vestris.
Turcarum (ceu fama fidem vulgata reportat)
Ductor ad Euphratem trepidus confugit, ut illinc
Euocet in Syriam Persas, Arabasque rebelles,
Versurus totas in vos vno agmine vires,
Quas vel in extremis oriens Sol aspicit oris.
Hinc igitur, Graio si qua est prudentia regi,
Si qua fides verbis, si quis rerum insitus usus,
Corripienda via est; ne qua mora tardior obsit.
Nos classem ingentem dabimus, lembosque paratos,
Tertia cum terræ lux orta retexerit orbem.
Quin & consilio tanta hæc incepta, manuque,
Auxilijsque nouis, fuluoque iuuabimus auro;*

Cum

*Cum primùm Syrijs exercitus ingruet oris,
Inuadetque altas Turcarum interritus arces.
Hanc vltro sine fraude fidem damus, hoc libet ambos
Fœdere vinciri populos socia arma ferentes:
Communem communi animo oppugnemus vt hostem.*

*Dixerat. & superi Regem testatus olympi
In templum perrexit, vbi multo ante sacerdos
Facturus sacrum solemnem ornauerat aram:
Inque vocaturus demissam ex aetheris oris
Sanctam Auram, Graiorum Auram de more vocatam.
Quæ simul ac populus perfecta ex ordine sensit,
Discessere omnes, seque in sua tecta tulerunt.*

*At rex Threicius multis comitantibus ibat
Nunc septem ostentans surgentem in collibus urbem,
Vnam, quæ magnæ contenderit amula Romæ,
Marmoreasque ades, factosque ad publica circos
Munia, cum ludos exercet læta iuuentus:
Nunc templum æratis centum sublime columnis,
Templum immane, ingens, gemmisque, auroque superbū,
Æquatum vasti superis opus aetheris oris,
Vix ope mortali, vix vlllo imitabile seculo.
His etiam Partio surgentes marmore themas,
Sublimesque arcus, atque ære rigentia signa
Addit, & Hippodromi spatia, immanesque colossos,
Et tripodas Phœbi, serpentisque ora trifaucis,
Magnanimūque olim monumentum insigne Laconum.
Atque hæc victores, inquit, posuere Pelasgi,
Vnanimis bello Medos cum Græcia fudit;*

t ij Et

Et Pelusiacas raptos auexit ab oris,
 Ætas quos Soli sacrarat prisca obeliscos.
 Mox & multiplici substructum fornice pontem,
 Nec procul astantem fulgenti ex ære draconem
 Ostendens, matres celebrant ubi sacra Mimanti,
 Subijcit: Hic steriles (Diui quæ gratia) sæpe
 Senferunt grauidum læta turgescere ventrem,
 Ni precibus numen surdas obstruxerit aures.

Hinc portum inuectos, similem cui nullus in orbe
 Vidit adhuc, quamuis tutus secunda Monæcus
 Ostia, & immota iacet statione recessus,
 Euxini iuuat angustas inuisere fauces;
 Et loca delectis lustrata heroibus olim;
 Quorum etiam nunc Hesperias vulgata per aures
 Circumfert meritos fama immortalis honores.

Hic Amycum Pollux immani corpore victum
 Tyndarides prostravit humi, Bebrycasque furentes
 Amissum ob regem, ferro extinxere Pelasgi;
 Et læti prædam ad naues egere recentem.
 Fluctibus hic iædem iactati, atrisque procellis
 Peruenere oculis orbatum ad Phinea; quem tum
 Vexabant raptis epulis ex ore, manuque
 Harpyie immundo fœdantes omnia tactu.
 Sed gemini iuuenes, Boreæ fortissima proles,
 Obscenas Erebi volucres pepulere fugatas.
 Ipse autem meriti Phineus haud immemor huius
 Edocet ignaros Minyas cursusque, viaque,
 Qua ratione queant truculentum irrumpere Pontum

Cya-

Cyaneas inter cautes, dum fluctibus actæ,
 Altera in alterius frontem defertur, & imas
 Suscitât in cælum pelago exultante procellas.

Talia narrabat prisca non inscius eui.
 Rex Thracum: atque animos magna virtutis auentes
 Tantarum imprudens laudum inflammabat amore;
 Et simul Odrysiam lætos reuehebât in urbem.

PETRI

PETRI ANGELII

BARGAEI

SYRIADOS LIBER VI.

AMQUE ad eò terras primis nox
atra tenebris
Induerat, præcepſque polo demi-
ſerat umbram,
Cum proceres, lectique duces in ca-
ſtra reuerſi

Conſilio referunt Thracis promiſſa tyranni,
Et firmata palàm conſtanti fœdere pacta.

Quæ vulgi fremitu, varioque excepta coronæ

Aſſenſu, paſſim expendi non vocibus iſdem,

Non animis cæpere. Velut cum turbidus Auſter

Aduerſa cæli veniens à parte laceſſit

Æquor, & in pugnam Boream vocat. ille vbi ab alto

Cardi-

Cardine prorupit, medio ſe marmore fluctus

Incuſant, dubitatque maris, cui pareat, vnda.

Quæ pater Addemarus (namque illi cura ſacrorum,

Et tanti fuerat cæpti commiſſa) volebat

Vnius ad certos nutus, & iuſſa referri.

In medijs ergo ductoribus hæc ita fatur.

Cuncta equidè, ò proceres, patrio quos orbe profectos

Diuerſos varia claram Byzantis ad urbem

Portauere via, bello quacumque gerendo

Conſeri poſſunt, cura conſecta, fideque

Èſſe reor. Non vos vlla glaciesque, niuesque,

Fluminaque, & montes, medijs non aſtibus ignes

Solis inardentes, intempeteque paludes,

Non Graium inſidie, non tela aduerſa, facesque

Tantum iter ingreſſos vſquam potuerem morari.

Nunc autem, quando incolumes peruenimus omnes

Thracis ad imperij fines, & littora Ponti,

Quiſque ſuum, cui tum libuit parere, ſecuti

Ductorem, patriæ dulces cum liquimus oras,

Inque Arabas, Turcasque pijs decreuimus arma,

Quamprimùm ex tantis proceres, ductoribus vnum,

Quod ſuperèſt, clarum virtute, & fortibus auſis.

Præſtantem, rerum cunctarum imponite ſummæ,

Conſilioque grauem, quem ſolum exercitus omnia

Speſtet, & is paciis, bellorumque arbiter eſto.

Ergo hæc, ſuſceptum vobis niſi fortè laborem

Fruſtrari, & tantas incaſſum abſumere vires.

Vos iuuat, vnanimis incumbite. Namque ibi nullus

Imperat, imperio multonum vbi quiſque neceſſe eſt

pareat.

Pareat, atque anceps nunc hinc, nunc pendeat illinc.
 Quid si aliquem inter uos (Deus hoc auertat in hostes
 Infandum crimen) nostra nec cura salutis
 Exercet, nec tangit honos, nec gloria ducit,
 Nec pudet Arabijs victum dare terga, Syrisque,
 Atque idem nostra campos spectare calentes
 Cede potest, seruumque iugo submittere collum,
 Ille abeat cœtu ex tanto. Vel, si sibi primum
 Attribui cupit ipse locum potiora merenti,
 Prodeat, & tali dignum se ostendat honore.
 Sin autem, quod vos potius prætere fas est,
 Abdaridas petitis, patriam repetatis ut olim
 Totius spolijs, opibusque Orientis onusti;
 Aut etiam, ut regnis multo sudore paratis,
 Externis sedem latè ponatis in oris,
 Procurate viri, quod nos Deus admonet vnum,
 Atque vnum fieri res ipsa & suadet, & urget.
 Hæc pius Addemarus, tacitumque per ora virorum
 Murmur ijt, qualem in syluis, cum flabra Aquilonum
 Paulatim incipiunt frondes agitare virentes,
 Audimus fremitum: qualemque ad curua fragorem
 Littora, cum primum crispantur leniter vnda,
 Iam dudum Zephyris bellum meditantibus, edunt.
 Sic illi inter se tractim resonante susurro
 Confessum dubij varijs rumoribus implent;
 Ancipitesque animis: partim in diuersa trahuntur:
 Partim autem cœptis æquata forte manendum
 Censent: præteritus ne quisquam ex ordine tanto
 Gallusve, Ausoniusve pijs discedat ab armis.

Quan

Quandoquidem non de leuibus consulta petebant
 Rebus: at egregium decus, & pernobile regnum
 In medio positum fuerat virtute parandum.

Hinc dux Carnutum Stephanus, ne fortè tumultus
 Glisceret, atque auidas vulgi ferretur ad aures:
 Quod pius Addemarus, proceres, modo censuit, inquit,
 Esse potest nulli dubium. res publica numquam
 Non euersa perit, quam vulgi æquata potestas
 Huc trahit, atque illuc: medio nec in æquore fluctus
 Surgere maiores, nauèsque illidere suerunt
 Ad scopulos, vastisque actas demergere in vndis,
 Quàm cum bella gerunt aduersis viribus Euri
 Spirantes, seque inter se superare volentes.
 Sic virtus, quamquam duris exercita rebus,
 Si quando erumpens sese in contraria transfert,
 Communiem euertit populi malefana salutem,
 Nec quicquam ratione geri finit. Hic ego nullum
 Esse reor vestrum, cui tanta imponere molis
 Non possitis onus: si nos spectare necesse est,
 Quam quis bellando laudem meruisse feratur.
 Nam nemo inter vos ferro non perculit hostem:
 Non murum ascendit victor: non castra locauit
 Delecto vallata loco: non contulit ausus,
 Conseruitque manus: dubij non cætera martis
 Munia sustinuit: quorum se gloria cælo
 Infert, & famam veniens extendit in æuum.
 Quo circa, ò proceres, quando vnum agnoscimus omnes
 Gallorum regem, primi cui dentur honores,
 Vgontem, nam frater is est, cognomine magnum

v j Diui-

Diuitijsque, opibusque, & nobilitate potentem,
 Ducorem nostri iam nunc suffragia cepti
 Vestra legant, pacisque optent, belli que magistrum.

Ille hæc Tullingo iam dudum infensus, & acri
 Inuidia pectus, stimulisque agitat us amaris.

Ast Ugon, Procul esto, inquit, tam dira cupido,
 Ipse ut militiam qui numquam exercitus vlla
 Præteritum duxi iuuenile inglorius ævum,
 Præficiar bello, tantisque heroibus, immo
 Hæc mea quod vobis melius sententia constet
 Nec præeo certus cuiquam, nec subsequor vllum,
 Præter eum, quem summa piæ prudentia primum
 Pontificis rerum summa præfecit euntem
 In bellum, capiti imposuit cum tegmen, & ense
 Ipse suis manibus Gofredum accinxit acuto.

Dixerat hæc placidusque sua se in sede locarat.
 Tum Roberti ad Italiam dux talia fatatur.
 Ipse equidem, o proceres, magnus quem destinat Ugon
 Imperio, & tanto dignandum munere censet,
 Cum primum Ausoniæ patrio de littore cessi,
 Huic vni solum veni parere paratus,
 Et nunc mens eadem perstat mihi: nec putet inter
 Tot proceres quisquam factis, & sanguine clarus
 Se fore, qui nostris legionibus imperet, & me
 Parentem speret dictis. Ego nullius vniquam
 Imperio regar, alterius, neque iussa faceffam.
 Ipse huius mihi dux belli certissimus esto
 Gofredus, quem sponte sequar quocumque vocarit.

Hæc ait, atque alium spirans confedit. At olli

Concor-

Concordes legere Ducem, quem Daunius heros
 Iusserat, ille autem suscepto munere tanti
 Imperij, & tacito voluens in pectore magnos
 Curarum fluctus: Faxit Deus optimus, inquit,
 Prospera sint, nobisque ferant hæc acta salutem.
 Ergo vbi terrarum lux orta reuiserit orbem
 Crastina, & humentem cælo dimouerit vmbra,
 Dum sacra propterea peraget consuetæ sacerdos,
 Suppliciter votis Superum regemque patremque
 Oremus, quod nostra volens incepta secundet.

Hæc ait, & populos inter diffusa repente
 Fama volat dubios tanto in molimine rerum:
 Ilicet & certa cunctis spe pectora complet:
 Latitiæque fremit, plausuque exercitus omnis.
 Tum verò sua quisque petunt tentoria læti,
 Instaurantque animos epulis, & corpora curant:
 Hybernæ vario noctem sermone trabentes.
 Interea, heroum cum iam conuentus abisset,
 Protinus Odrysi Gofredum ingentia regis
 Flagitia, & Graiæ secum mendacia gentis
 Versantem, ac duro recubantem in stramine, totum
 Complexus fessos altus sopor irrigat artus.
 Visa dehinc medio faciem circumdata nimbo
 Ida parens summo descendere vertice cæli,
 Atque atræ tenebras oculis depellere noctis:
 Mox etiam apprensam dextra super aeris oras
 Sublimem rapere, & longè tellure relicta
 Sedibus inferre æthereis stellantis olympi:
 Vnde mare, & terras latè sub vtroque iacentes

u ij Ver-

Vertice despicunt, vel quas surgensque, cadensque
 Hinc, atque hinc media collustrat lampade Phœbus.
 Ille autem admirans, quò me sanctissima mater
 Ducis, ait? quò ve ire iubes? statuis ve timentem?
 His dictis. Ida hâc læto dedit ore loquelas.

Nate oculis, vitaque mea mihi carior ipsa,
 Cum pariter quondam vitaque, & luce fruebar:
 Hic locus illorum patria est, qui vulnere passi
 Pugnando pietatem armis coluere; Deoque
 Addixere vni mentes, quæ corporis huius
 Carcere disclusa obscuro, & compage soluta,
 Hærentes postquam maculas cælestis adedit
 Ignis, & inuectum longè scelus omne remouit,
 Hæc in templa volant celeres: quò te quoque fas est
 Quatuor ætherius cum Sol expleuerit orbes,
 Conferre, atque iterum lætas inuisere sedes.
 Nate ades huc animo, susceptum & omitte timorem.
 Quæque loquar, cape dicta memor: solatia namque
 Non oblita ferent. Ambas age deijce lucas
 Nate tuas, terramque oculis metire, fretumque.
 Aspice quàm paruo completitur omnia paruus
 Orbe globus, quàm nec gutta globus instar aquai.
 Pro cuius natæ imperio tot deinde labores
 Suscipere, & lætos perfundere sanguine campos
 Vos iuuat. Heu miseri, non hos concessit in vsus
 Arma Deus, vestra vt rigidum per viscera ferrum
 Transeat, & fulua cæsorum sternat arena
 Corpora regnandi causa: sed vt, impia quæ sunt
 Corda hominum ad cultum reuocent, ritumque piorum,

Chri-

Christicolumque ad eò fines tueantur, & aras:
 In cælum quæ certa via est, cætusque beatos
 Heroum insontis vitæ, & sine fraude peractæ:
 Qui nunc astra colunt laxati corpore, & illa,
 Quæ lucet sincera oculis hic luce fruuntur.
 Vos Solem piceum, vos cælum, & sidera densis
 Suspicitis tenebris, cæca & caliginemersa,
 Viuentes vitam, quæ vita simillima morti est,
 Aut etiam mors ipsa. Etenim quid amabile tandem
 Ipsa habet, & sensu quod non perfundat amaro,
 Inficiatque atris inter sua gaudia curis?
 Namque vt vos voris damnet Deus omnibus, ipsi
 Protinus angustos fines tamen addidit æuo:
 Nec quicquam esse diu voluit, quod terminet vsquam
 Certa dies, rerumque ad eò immutabilis ordo.
 Omnis enim ad nihilum recidit, cum præterit ætas.

Ergo hic quandoquidē genitrix mea, viuitur, inquit
 Gofredus, veraque bonis in luce fruuntur
 Cum primùm licuit huius decedere tetro
 Corporis hospitio, & Diuum felicibus addi
 Concilijs, stellas pedibus, cælumque prementes,
 Quicumque innocuis agitant legibus æuum
 Mortales, Christi norunt se morte redemptos:
 Quid moror in terris, quin has ego pergere ad oras
 Ætherias propero, densasque exire tenebras?

Non ita namque etsi (genitrix excepit) ab alto
 In corpus depressi animi, quos ipse creauit
 Æternus genitor, rerum inuiolabile numen,
 Corporis exolui vinculis, & carcere ceco.

Impen-

Impeisè interdum cupiunt, ad eumque reuerti,
 Vnde prius venere, tamen seiungere sese
 Haud licet iniussu Superumque, hominumque parentis:
 Qui nullum, nisi quem vita spoliauerit ante
 Ipse volens patrio patitur succedere caelo.
 Quando etiam mortale hominum genus hac sola terra
 Lege colunt, ne quisquam aestus, ne frigora, & imbres,
 Atque sitim, duramque famem, saeuosque labores
 Turpiter oblata fugiat sibi morte, locumque,
 Miles ut ignauus, venienti deserat hosti.

Multa prius subeunda tibi, superandaque restant
 Militia, quam stellantis te regia caeli
 Accipiat reducem, atque optata in sede reponat.

Oppida principio, que tu iam rere tuorum
 Capta manu, cernes feruere hostilibus armis,
 Sanguineque effuso fluuios manare perennes,
 Et ferro absumptas passim cecidisse dolebis
 Germanorum acies fidi ductoris egentes
 Ante, queas quam densa urbem expugnare corona
 Hic, vbi Mysorum piscosa feracibus agris
 Inserit Afcania pulchrum caput vnda paludi:
 Sed, licet illa pijs conata obsistere ceptis
 Susceptum remoretur iter, viresque fatiget
 Ausa tuas, veniam tandem, pacemque petenti
 Ipse ignosce tamen, casusque auerte supremos,
 Et scelerum comiti seuo moderare furori.
 Hic olim Pharium precepta infanda docentem,
 Cuius inaccessos sensus male sana cupido
 Impulerat diro pietatem afflare veneno,

Reti

Rite refutatam tercentum ex ordine sancti
 Damnauere patres: damnatum ea poena secuta est
 Protinus, effusa qua viscera proruit aluo
 Omnia, & vltices vitam exhalauit in auras,
 Infernasque domos, sedesque Acherontis auaras.
 Mox animo tristis, sed vultu interritus amnem
 Sangarium multo permistum sanguine cernes,
 Et simul indigna miserorum cade gementem
 In mare purpureum pronos euoluere fluctus.
 Tempore quo rebus properans afferre salutem,
 Ausonios, Gallosque vnà vlciscere peremptos,
 Deuictosque Arabas longè in deserta repelles,
 Et spolijs, opibusque tuos ditabis opimis.
 Hinc via difficilis, saxosisque aspera cliuis,
 Desertique situ colles, & inhospita tellus
 Exceptos vnà pedites vexabit, equosque.
 Nam neque gramen erit, tenui nec riuus aqua vi
 Dulce viatori lasso in sudore leuamen,
 Cum venit, & terram sicco spuit aridus ore,
 Non puteus, non collecto vetus imbre lacuna,
 Corpora que recreet diuturno exhausta labore.
 Quin aestu ingenti passim laxata fatiscunt,
 Felicesque animas reddent caelestibus oris.
 Tu vero, Gofrede, animo ne desice: & instans
 Vrge iter inceptum; breuis est mora. iam tibi praesto
 Frigidus Hermus adest, & Mysi lymphæ Caici,
 Atque in se refluens ripa Meandrus opaca:
 Quique amnes alij summo de vertice Amani
 Praecipitant, celeresque secant frigentibus vndis

Pisi-

*Pisidia campos, lato quos vberè glebæ
 Oppida vasta tenent Lyrbe, Termisus, & olim
 Selga ingens celebri fama, atque æquissima factis.
 Nunc prostrata solo, magnisq̃ue oppressa ruinis
 Cuncta iacent, nulliq̃ue situm, nec nomina norunt.
 Et miseri nobis mortem impendere dolemus
 Infelix hominum genus, & cui vita caducis
 Frondibus assimilis, Boreæ quas aura furentis
 Perculit autumnis sub finem abeuntis, & omnes
 Ilicet & campis, & montibus abstulit umbras.
 Sed vos nate diu terris his fortè morantes
 Incastigatos Rex haud sinet ætheris alti.
 Tu casu in tanto plagas perferre memento
 Æquus, & usque Deo grates age nate, nec ullis
 Vlla loci facies segnem remoretur in oris,
 Donec ad angustam vallem delatus Orontis
 Constiteris, ubi longa urbem obsidione premendam,
 Sanguineq̃ue, & multo vobis sudore domandam
 Nuntio. namq̃ue fames, & hyems glacialis, & ingens
 Cælo emissa lues acies rarefcere coget
 Hesperias, multosq̃ue dabit letoq̃ue, fugæq̃ue.
 Quin te etiam Galliæ duces, primi q̃ue tuorum
 Destituent, fugientq̃ue altam Byzantis ad urbem
 Votorum immemores. tamen obdurata manebit
 Lecta virum virtus, belloq̃ue assueta gerendo.
 Sed non & mansisse volet. tantæ undiq̃ue vires
 Aduenient: cælumq̃ue tegent, Solemque sagittæ.
 Hic animis opus est: hic & vittricia castis
 Poscere signa Deum precibus. Vos pergite. muros*

Ipse

*Ipse dabit superare urbem, Persasq̃ue rebelles
 Fundere, & innumeras venientum infringere turmas.
 Interea fraterq̃ue tuus Baldunus, & acer
 Tancredus circum populos in iura, fidemq̃ue
 Diuersi redigent: sanos Tancredus Ismauros,
 Et Cilicum gentes: felix Baldunus opimam
 Callirhoem, Euphrates alto quam flumine lambit,
 Opprimet, & madidas Romano sanguine Carras.
 Ipse autem ducente Deo, paucisq̃ue relictis
 Tantarum è numero legionibus, ibi Idumen,
 Ne dubita, Solymamq̃ue urbem expugnabis adortus.
 Hic te autem consensu vno populiq̃ue, patrumq̃ue
 Regem appellabunt proceres: sacrumq̃ue tiaram
 Imponent capiti. Tu parti insignia regni
 Reijce nate procul. non illa cingere crinem
 Urbe decet rutilantem auro, gemmisq̃ue coruscum,
 In qua olim spinis Christus Deus, arbiter orbis,
 Pulchri opifex mundi, regum Rex impia passus
 Herentem fronti gessit paliuron acutis.
 Sceptrum igitur, Gofrede, alios, regniq̃ue coronam
 Ferre sinas ostro insignes, auroq̃ue superbos.
 Tu populis dare iura tuis, legesq̃ue memento,
 Debellare hostes, placidusq̃ue ignoscere victis,
 Tum sensim replere animos pietatis amore,
 Diuorumq̃ue ades vnà instaurare labantes,
 Et patres munire opibus: queis sacra, diesq̃ue
 Sint cura, atque aris sucti reddantur honores.
 Quoq̃ue hæc ipsa magis properes: vix integer anni
 Mensibus exactis vertens explebitur orbis,*

x j

Aerias

Aerias ex quo Solymorum caeperis arces,
 Ardua cum caeli reditus tibi ad astra patebit,
 Atque haec nobiscum mortali lege solutus,
 Quae nunc sub pedibus praesens miraris, et optas
 Iam tibi certa dari, stellantia claustra tenebis.

Hic matrem aspiciens leto sic pectore fatur
 Gofredus. Quando, mater, mihi tanta parantur
 Gaudia perfuncto bellique, viaeque periculis,
 Atque aditum ad vasti patet hic quasi limes olympi,
 Quamuis clarorum semper vestigia patrum
 Ante etiam insiterim, decorique ego gentis auito
 Defuerim numquam, tamen hac mercede laborum
 Proposita, enitar posthac vigilantius; et me
 Omnia iam rerum perferre aduersa iuuabit,
 Delictis quaecumque meis infensa minatur
 Ira patris summi, qui fons, et vita bonorum est;
 Incolumem liceat Solymos modo visere colles,
 Expulsis illinc Turcarum, Arabumque tyrannis.
 Sed tu sancta parens (namque haec noctesque, diesque,
 Vrit atrox animum cura, atque infesta recursat)
 Unum etiam, si iusta peto, si pandere fas est,
 Quae ventura vides, vnum hoc effare precanti.
 Postquam parva manu belli victoria nobis
 Cesserit, et nostra Solymi ditione regentur;
 Imperium ne Deus veniens producat in aeuum,
 Et loca Christicolis propria haec regnanda relinquet?
 Dux haec Tullingus mater cum talia rursus
 Ida refert. Quodcumque rogas Gofrede parentem,
 Ipse Deus, series vni cui nota futuri,

Nil

Nil hodie te scire vetat. Sub regibus ergo,
 Qui tibi non longo succedent ordine, totos
 Octoginta octo Solyme regnabitur annos.
 Flagitijs sedenim nostrorum infecta nefandis,
 Et vexata diu procerum discordibus armis,
 Horrebit Pharias rursus superata secures:
 Exaetisque procul Gallisque, Italisque videbit
 Abdarida parere Asiam, Thracemque superbam;
 Inque potestatem Turcarum, inque impia cogi
 Iura, suo quicquid terrarum interfluit ingens
 Flumine Danubius. Quin illi, vbi littore sedem
 Threicio, et Veteri Byzantis in vrbe locarint;
 Illyrij, Macedumque arces, atque oppida Graium
 Cuncta sub imperium redigent, immane minantes
 Exitium Europae populis, quicumque supersint.
 Saepae etiam magnis ausi dare classibus Austros,
 Fonium, Aegaeumque omni ditione tenebunt.
 Scilicet et nostri poterunt spectare nepotes
 In sua paulatim grassantem viscera pestem;
 Dum se odijs, armisque palam consumere pergunt,
 Horribiles nullis cohibentes finibus iras.

Ergo, inquit dux Tullingus, mestissima densis
 Ora sinusque rigans lachrymis, tot regna, tot vrbes,
 Tot castella manu nostra expugnata, iugoque
 Erepta ex Arabum, rursus rapiuntur in arcta
 Vincula, et Abdaridum iussa execranda facessent?
 Nec nostra, mater, nascetur origine quisquam
 Corde vigenis, gratusque Deo, qui nobile bellum
 Suscipiat, Turcasque manu qui deleat hostes,

x ij

Re-

Restituatque Deo populos, quos impius olim
 Abstulit Abdarides, secumque in tartara ducit?
 Tum mater nati dextram complexa loquentis,
 Parce, ait, ò, lachrymis, Gofrede, & reprime fletum.
 His quoniam dolor, atque omnis metus exulat oris.
 Una, & certa quies animis letissima nostris,
 Numinis eterno cuncta hac moderantis amore,
 Illa quidem semper clemens, sed iusta voluntas:
 Vnde aliquem se abstraxe nefas: tamen usque suorū
 Virtutis memores Galli, & pietatis auite,
 Haud semel instituent armis inuadere Turcas;
 Cumque his concordi veniens in talia dextra
 Fœdera coniunget validas Britannia vires.
 Atque hæc arcentem toto de littore nostros
 Vastabit Cyprum vitrix, sceproque potita
 Externis regnum dominis concedet habendum.
 At Gallorum acies animis ingentibus urbem
 Phœnicum interea post longum tempus adactam
 In leges iurare suas, & verba iubebunt;
 Imperioque caput statuent, sedemque labantis
 Expulsosque illic reges in scepra reponent.
 Sed Solymos iterum capere, & sarcire ruinas
 Amissi imperij poterit non ipse Britannus,
 Quamquam audax, quamquam captis Iopesque, Tyriq;
 Arcibus, & versis Arabis in terga superbus:
 Non Celte, Belgæque duces, licet ostia Nili
 Audaces subeant ruptis reclusa catenis,
 Atque Aegyptiacas vrbes populentur, & oras,
 Inque Paratonio defigant lottore sedes.

Immo

Immo etiam, haud multo post tempore, Gallia regem,
 Insignem pietate virum, pia bella mouentem
 Abdaridis Libya populis iniussa sequetur.
 Sed neque tunc etiam tantis Deus annuet ausis.
 Namque, vt Niliacas veniens appellet ad oras
 Ipse animo præstans, procerumque ingentia secum
 Agmina habens, Arabum ductorem occiderit, & mox
 Mendesi ditem sine sanguine cœperit urbem,
 Multorum furijs, cæcæque cupidine victus
 Audebit Gallis funestam inuadere Memphim.
 Sed cœli vitio, fluuijque palustribus undis
 Horrida cunctarum subito penuria rerum,
 Atque lues interclusis, morbosque, famemque
 Afferet exoriens, cœptisque absistere coget,
 Amissis miserè Gallorum heroibus. At rex,
 Quem mox ipse Deus Superum signabit honore,
 Inde abiens, repetensque Syras inglorius oras,
 Oppida restituet fœdis collapsa ruinis:
 Nequicquam. Aegyptus rupto nam fœdere uires
 Colliget: atque iterum nostris lachrymabile bellum
 Incutiet, vitrixque Tyro potietur, Acemque
 Euertet, caput imperij, sedemque Latini,
 Reliquias tanti incœpti, nec proderit Afras
 Debellasse manu Gallorum regibus vrbes,
 Cervicesque iugo Libya pressisse superbas.
 Cuncta iterum Abdaridum dextra subigentur, & armis.
 Sic placitum Superum patri, qui sidera fulcit.
 Sed tamen exactos postquam voluentibus annis
 Tercentum ætates, tercentum ex ordine brumæ

Addi-

Addiderint decies centenis orbibus orbes,
 Omnibus ex quo lux oculis est reddita nostris,
 Nascetur pietate ingens, inuictus & armis,
 Qui bello aggressus populos contundet Eoos,
 Et Scythiæ duras Libyæque immittet habenas.
 Tum verò toto surget gens aurea mundo,
 Aurea, sinceri quæ seruantissima cultus
 Rite Deum precibus trinumque agnoscat, & vnum.

Interea vesana lues, quam finibus ortam
 Ipsa suis secum discors Germania primum
 Mater alet; mox inuectam, lateque vagantem
 Excipient gremio Allobroges, solioque locabunt.
 Inde autem quondam fidiissima corda Britannos
 Irrumpet toto descendens corpore pestis;
 Atque hic, atque illic nostras populabitur vrbes
 Immanis, Gallosque suo funesta veneno
 Auferet, & sanctis animos abducet ab aris.
 Hæc indignanti similis, similisque dolenti
 Dixerat Ida parens: cum iam Gofredus in iram
 Exardens animis, Ergo patietur inuri
 Ipsa (ait) ipsa sibi furys agitata nefandis
 Dedecoris, sceleri que notam mea Gallia tanti?
 Gallia, quæ toties sumptis defenderit armis,
 Ius Latij, cultus patrum, ritusque piorum?
 Talibus orantem sic Ida exorsa vicissim
 Solatur natum: Tuscos, age, respice colles,
 Florentemque opibus vallem, cultuque frequentem;
 Flumine quam vitreo dirimit Bæotius amnis
 Arnus, & Hetruscos cursu secat impiger agros.

H

Hic olim nostro Morinum de sanguine surget
 Fœmina, clarorum quæ nobilitate parentum,
 Et forma, & magnis animi virtutibus ingens
 Anteeat longè veteres heroidas, & se
 Illustrem fama seclis Catharina futuris
 Constituet regum soboles, parituraque reges
 Illa quidem, qui Gallorum moderentur habenas,
 Atque ipsis Scythiæ populis dent iura vocati.
 Namque erit, exoriens vndam quæ Vistula fundit,
 Et magno circum campos rigat amne iacentes,
 Cum rege amisso regem sibi Sarmata prudens
 Henricum asciscet, cuius se subdere dextræ
 Audeat, & fidei viduum committere regnum;
 Henricum atatis decus immortale futuræ,
 Virtutum specimen, magnorum & germen auorum
 Nobile: cui nullus posthac pietate, vel armis
 Par eat. Hoc, diros si qua est gens impia ritus
 Quæ colat, ipsa volens, mitte hanc de pectore curam,
 Auspice deponet: seque incusabit, & vnà
 Sponte sua cultus dediscet lata profanos:
 Certatimque pias cumulabit honoribus aras.

At parte ex alia iustis premet Austrius armis
 Seductos Belgas, magnisque erroribus actos
 In fraudem, bello deserta in castra reuertit
 Coget, & in primis Romanum agnoscere Patrem:
 Romanum patrem, sibi quem selegit, & vnum
 Ipse suas tum cogere oues, tum pascere iussit
 Aeternæ lucis Christus Deus vnicus auctor.

Atque hæc sedato mater dum singula vultu

Nar-

Narrat: humi mentem, atque oculos defixerat heros
 Tullingus; terramque tacens spectabat, & vndam,
 Et, quacumque iacent extra faucesque, fretumque
 Herculeum, angusto quod Calpem interluit aestu,
 Atque Abylem, ignoti tunc ostia clausa profundi,
 Nunc autem Hesperijs adaperita, & peruia nautis;
 Insula Oceano in magno, cum talia fatur.

Quae nam autem, nostris quae se discludit ab oris
 Tam longè pars illa orbis depressa latentis,
 O genitrix, homines ne tenent, an secla ferarum
 Ingentes campos? pelagoque infracta sonanti
 Littora? & excelso surgentes vertice montes?

Dicam equidem, terrasque tibi multo ante recludam,
 Quàm quisquam audaci fulcet vada caeca carina,
 Suscipiens sic Ida refert. Quae, nate, tueris
 Finibus à nostris longè distantia, nullus
 Ausus adhuc adytis; nec quisquam aggressus adibit,
 Antè quatercentum Solisque, anni que recessus,
 Tempore quo primùm Ligurum decus, & noua secli
 Gloria peruadet numquam tentata Columbus
 Aequora, & Oceani sistet trans littora classem.
 Admiransque illic Orbis noua regna reposti,
 Regna insperata, & priscis incognita nautis,
 Imperio, & fidei regis committet Iberi.
 Mox extra Cancricque vias, & sidera Librae
 Pratergressi alij, priscorum errata parentum
 Mirantes, mediam non vllò feruere ab aestu
 Spectabunt zonam, niuibusque rigentia densis
 Ardua terrarum, & gelidis loca tecta pruinis.

Diui-

Diuitis hic auri venas vberrima tellus
 Innumeras habet; & fuluae prope flumina arena
 Aurea secernunt passim ramenta volentes.
 Qua mercede sagax confestim accurret Iberus
 Vndique, & ingentes auri cumulabit aceruos,
 Explebitque opibus partis patriamque, domumque;
 Tum quoscumque alios aditu prohibebit ad oras
 Inuentas; vni que volet sibi sumere totam
 Nobilis incepti laudem, fructumque laboris.
 Hetrusci tamen herois de nomine terram
 Illam olim Ammericen atas ventura vocabit:
 Hetrusci herois, cuius celeberrima virtus
 Littoraque, & montes, vallesque, amnesque recludet,
 Et loca praeteritis numquam non inuia seclis.
 Ergo Italis inuenti orbis noua gloria semper,
 Semper honos, semper decus immortale manebit.
 Imperio sed enim Hispanus potietur, & auro.
 Paucae illic vrbes: pauci Magalia cingunt
 Mœnibus, & valido claudunt munimine valli
 Tecta, domosque suas; quas multi in vallibus imis
 Occultant, alij densa super arbore ponunt
 Fluminis in ripa, stagniue palustribus vndis,
 Difficiles aditu caueas. ceu sepe videmus
 Conseptos aquila nidos spinisque, rubisque,
 Annosæ ex alto pendere cacumine fagi,
 Aut tiliæ, aut quercus, aut aeriæ cyparissi;
 Quos non vpilio, quos non frondator, & audax
 Pastor adire queat. Nudi sub Sole calenti
 Incedunt, nudi cum fundit Aquarius imbres.

y j Pars

Pars Lunam, Solemque colunt: pars nescia cultus
Sinceri, Aligerum precibus simulacra fatigant
Nigrantum, votisque malos, et sanguine placant
Dæmonas, infames quem victima fudit ad aras,
Siue puer, seu sit florenti corpore virgo.

Quin etiam, quod nate magis mirabere, cæsis
Corporibus miserorum auidi vescuntur, et illos,
Quos ipsi patres genuere, in viscera condunt.

Tum satus Eustachio dira facta impia gentis
Auersatus, et arrectis horrore capillis:

Hæc scelera, ò mater, cur nam Deus (inquit) inulta
Fre finit? cur non animos in tartara versos
Ad cælum reuocat, numerumque integrat, et explet
Florum, quibus ipse volens sua regna parauit?

O nate, arcanos sensus, secretaque mitte
Consilia explorare Dei, que pectore versat
Ipse suo, nec præterea cuiquam abditâ pandit;
Ida ait, et tamen his aliquando imponere finem
Flagitijs magnus Superum rectorque, paterque
Paulatim incipiet, cum primum Tarraco classem
Instructam ignotis committere fluctibus ausus
Sub sua palantes populos iuga miserit: et cum
Tantarum imperium terrarum, orbisque Philippus,
Qua Boreæ de parte abiens excurrit in Austrum,
Inque Eurum, Zephyrumque patet, reget Austrius omne.
Hic populis leges, et iura perrennia condet:
Mœnia certa dabit, mores auertet agrestes;
Infandosque abiget ritus, atque impia gentis
Sacra cruentatis longè depellet ab aris.

Immo

Immo etiam, ne fortè putes, ò nate, verendum,
Ne, qui Asiam, Libyamque colunt, quos Libra supernè
Despicit, æquatis atque æra temperat horis,
Deserti auxilijs olim spoliarentur; eadem
Tempestate inter proceres nascetur Hetruscos
Altorum soboles longè clarissima regum
Fernandus Medices, rerum spes fida labantum,
Ante annos animoque ingens, curaque virili,
Flos iuuenum, atque Itala gentis lux, et noua seclis
Gloria, nec dubius prisca virtutis alumnus;
Quique a deo nondum signans lanugine malas,
Tempora conspicuus Tyrio circumdabit ostro,
Patribus, et Romæ iam tum decus additus Urbi.
Ille fidem populos Latij Pastoris, opemque
Suppliciter sibi poscentes Phariosque, Syrosque
Excipiet gremio, et rebus succurret egenis.
Idemque ad gentes, quarum delapsus ab oris
Inter nigra virum, percocta que secla calore
Nilus Pelleum vasto petit amne Canopum,
Mittet, et Aethiopes vlticibus instruet armis
In Turcas, cultusque pios, ritusque Sacrorum,
Quorum illi obliti nunc se abiunxere fideli
Christicolum cætu, reuocare in pectora tendet.
Magnum opus: et flauens dum se Tyberinus in vndas
Inferet æquoreas, cunctis memorabile terris.

Sed, quod letitias nostris ferat omnibus omnes,
Parturiet tandem seclis abeuntibus etas
Certa virum, qui longinquis in sinibus ortus
Cantabriæ, Hesperias vdi propè littoris oras,

y ij

Ipsè

Ipse sibi instituet socios, & ad alta vocabit
 Munia; quos iussu diuino impulsus, & aura
 Celesti afflatus de nomine dicet *IESV*.
 Exiguos numero socios, & calibe vita,
 Sed pietate pares ollis, quos prisca tulerunt
 Secla viros. ceptum Altitonans illustre fouebit:
 Innumerosque addet primorum exempla secutos.
 Illi autem scelerum puri, mentemque repleti
 Doctrina, nullas metuent accedere ad oras,
 Quamuis immanes, quamuis pia facta perosas:
 Ostendentque viam miseris, quam protinus vnā
 Insistant, Christumque ducem sectentur, amentque.
 Felices animæ, fratrum generosa piorum
 Pectora, venturi clarissima lumina seclis:
 Non auris vos sacra famas, laudumque cupido
 Coget ad externas gressum contendere gentes,
 Et certam certos vitæ præponere mortem:
 Sed cælestis amor patriæ, sed maximus harum
 Contemptus rerum, per tela inimica, per ignes,
 Perque hyemes atras, & vulnera ducet inermes.
 Nam neque supplicijs infida Britannia diris
 Exterrens cepto pauidos arcebit ab alto:
 Nec, quæ letiferas adigens in corda sagittas
 Ammericæ caesis miserorum vescitur extis.
 Quin & magnorum genitrix fœcunda elephantum
 Taprobane, Oceano circum vallata profiando:
 Infamesque aras Iapo euersura Deorum;
 Insula præruptis montosa, atque aspera dorsis,
 Et celebris passim populis ad prælia natis,

Vniuersa

Vnius imperio parens nunc insula, sed mox
 Dissidijs inter proceres diuisa potentes,
 Tum primum supplex Christo delubra, Crucemque,
 Sincerosque animo ritus amplexa dicabit.
 Ipsa quoque hospitibus tellus malè tuta Sinarum,
 Difficilisque aditu, nullisque obnoxia sacris,
 Sed tamen in patrios reges propensa, nec æqui
 Ante alias omnes cultrix minus illa, bonique,
 Audiet orantes, & vitæ æterna beate,
 Quæ sternunt iter ad cælum præcepta docentes.
 Laudibus hæc eadem Ausonia licet emula certet
 Serica, & ambiguo posita sub Sole Moluca,
 Excipient lætæ vobis suadentibus, & se
 Aeterno addicent Superumque, hominumque parenti.
 His dictis, Ida ex oculis, medioque repente
 Conspectu tenues abiens discessit in auras.
 Ille autem, quò deinde fugis? quem deseris? aut quis,
 Alma parens, subito te nunc mihi subtrahit? inquit.
 Et simul Eo tenebris ex orbe fugatis
 Perspicit Auroram montes aperire reiectos:
 Excitus clangore tubæ de more iubentis
 Consuetis precibus æternam exposcere pacem,
 Atque animum rebus solertem adiungere agendis.
 Ergo alacer surgit stratis, supplexque salutat
 Ad terram pressis genibus te maxima Virgo,
 Virgo hominum spes fida, Dei certissima mater.
 Mox matutinis perfectis ordine sacris,
 Accepit sceptrum, & summo præfectus honori est.
 Inde domum rediens magna comitante caterua

y ij Intra

Intra tecta vocat proceres: epulisque paratis
 Extructam ad mensam cunctos accumbere iussit.
 Atque ubi iam compressa fames, turbaeque remotae,
 Surgit: & ingressus thalami secreta repositi
 Sedibus excitos secum iubet ire relictis.
 Quos ubi conuenisse videt, mediusque refedit,
 Attollens oculos, Quamquam praesciscere cuique
 Promptum, ait, est animo Graiorum artesque, dolosque,
 Magna tamen confecta, duces, res, sponte quod ille,
 Imperij cui Romani pars altera paret,
 Contiguus Arabes attingens finibus hostes,
 Postulet adiungi coeptis, atque offerat ultro
 Vires ipse suas equitum, peditumque cateruas,
 Armaque, & ingentem puri vim prodigus auri.
 Quod si promissis maneat, quae plurima nobis
 Ipse dedit, nec facta fidem mutata nouabunt,
 Tum verò, ut par est, quae nos communibus armis
 Ceperimus, communi etiam ditione regamus.
 Atque haec pacta, duces, si vos quoque firma iubetis
 Esse, reor cum Threicio facienda tyranno,
 Et certa seruanda fide. Sic ille nefandi,
 Et fandi memor, ex altis qui despicit astris
 Cuncta, exercituum Deus adsit testis, & aqua
 Peccantem afficiat poena certissimus ultor.
 Assensere duces: procerumque ex ordine lecti,
 Talia qui Thracum regi mandata referrent,
 Discedunt properè è castris, urbemque petentes
 Vnè iter arripiunt. Comneni ad limina regis,
 Ille autem, Oceanum cum primum Aurora relinquens.

Terra-

Terrarum tenebras caelo discussit aperto,
 Excierat fessos stratis è mollibus artus
 Inter spemque, metumque anceps, si foedera credat
 Iuncturos Gallos, Italosque, aut lege solutos
 Omnia rapturos, memores virtutis auitae,
 Et scelera exosos iam dudum, artesque Pelasgas.
 Sed tamen assuetus varias componere fraudes,
 Haud fore desperat, tacitus quod mente volutat.
 Has inter curas versanti, & multa mouenti
 Grata superueniunt procerum responsa ferentes
 Legati: quos ille intra tecta alta vocari
 Imperat, & solio sese componit eburno
 Sublimem, atque ostro insignem, sceptroque superbum:
 Cui crinem intonsum gemmisque, auroque tiaras
 Circumiens rutilo poterat splendore tenebras
 Vincere, & obscuram longè depellere noctem,
 Spectantumque oculos radijs praestringere acutis.
 Illi autem ingressi Regem de more salutant.
 Mox forti Rholone satius sic farier inquit.
 Si nos Hesperijs patriae discedere ab oris
 Suassissent aurique fames, regnique cupido,
 Externasque manu populorum inuadere sedes,
 Foedere Rex tecum nullo nunc pacta ligarent:
 Sed potius bellum, quod te incepiisse negabunt.
 Nulli umquam, nostrosque armis petuisse priorem,
 Non fraude, aut furto (quando hunc fortissima morem
 Gallorum pubes iam dudum & damnat, & odit)
 Sed virtute palam, sed aperto Marte gerendum
 Susciperet, pulsisque sua de sede colonis,

Ipsa

Ipsa ultro veniens placitis consideret aruis
 Præsidioque arces firmo vinciret, & vrbes.
 Et quoniam, quod est ipse videt, ad mœnia vestræ
 Millia iam sexcenta virum conuenimus vrbis
 Bellantum, quos vna omnes, eademque voluntas
 Impulit in ferrum, certosque armavit in hostes,
 Verteret in prædam quicquid rapuisse liberet.
 Nunc autem nec nos Graiùm populare penates
 Venimus, aut Thraces patrijs euertere regnis:
 Verùm vt precipites Turcasque, Arabesque fugemus
 Ex Asia, Solympæque pias statuamus vt aras,
 Abiectoque metu tandem loca sancta colantur
 Christicolum populis. cuius si te quoque laudis
 Tangit amor, tantique cupis tibi sumere belli
 Partem aliquam, cæptis socium te adiungere nostris
 Et placet, & iam nunc vna hac in fœdera lege
 Accipimus læti venientem, atque omnia posthac
 Oppida, quæ nos cumque Deus communibus armis
 Annuerit capere, & nostra ditione teneri,
 Hæc fore spondemus nobis communia tecum:
 Inque hæc verba sacros Tullingi nomine libros,
 Aeternæ libros dantes præcepta salutis,
 Et Christi simul acta Dei miranda docentes,
 Tangimus; & testes Superosque, Deumque vocamus.
 Dixerat hæc Rholone satius: cum Graius Alexis
 Accipio, amplectorque libens, fortissime ductor,
 Quæ dantur, faustumque precor sit vtrisque, volentes
 Quod statuistis, ait. Nos quæ promissimus ultro,
 Præsto aderunt, naues cum primùm ascendere, & oras
 Linque-

Linqere Threicias, Bebrycumque inuadere fines
 Cæperitis; iamque innumeras astare carinas
 Cernitis, & pandas prætexere littora puppes;
 Unde iter in fines, cursusque breuissimus vndis
 Mygdonios, cæcæ surgunt vbi mœnia gentis.
 Vos duce Thatinno, cui nos confidere tuti
 Sueuimus, & regni vel totam imponere molem,
 Graiorum delecta manus comitabitur vsque.
 Ille vnus belli expertus, gnarusque locorum
 Incolumes rapidum ad Syriæ vos sistet Orontem.
 His dictis; duci iubet è præsepibus altis
 Tercentum alipedes ostroque, auroque nitentes.
 Tullingo ex omni numero lectissima centum
 Corpora: sed reliquos reliquis quos mittat habendos
 Militiæ tantæ ductoribus. insuper addit
 Et sagula, & Tyrio fulgentes murice lænas,
 Nec non & Chlamydes vario subtegmine pictas:
 Quæque imbres, rapidosque arcent tentoria Soles.
 Ergo ita compositis infida in fœdera rebus
 Legati redeunt hilares in castra; diemque
 Partim epulis celebrant lætis; partim ardua belli
 Commemorant. iuuat exhaustos meminisse labores,
 Et spectare procul terras, collesque feraces,
 Quos ingressi Arabum poterunt inuadere fines.
 Liquerat interea placidos Sol aureus amnes
 Oceani, & largo vestibat lumine montes:
 Cum Gallos, Italosque vnâ caua buccina somno
 Excyt. illi autem littus petiere; breuique
 Transmissi angustas fauces, atque ostia Ponti,
 Bithyni incolumes tenuerunt littoris oram.

Tum

Tum Dux Tullinus (proceres namque ante vocari
 Iusserat ad sese) postquam peruenimus, inquit,
 Terrarum in partem, quibus hostes proxima Turcae
 Regna tenent; vallesque imas, sylvasque putandum est
 Insedisse altas: agmen procedere sensim
 Iam decet ad subitos casus, pugnamque paratum.
 Quo circa Auroram cum primum nonus aperto
 Rettulerit caelo Titan, sese instruat armis
 Quisque suis, instetque viam sua signa secutus.
 Interea cuncti Superumque, hominumque parenti
 Christicolam de more animum lustrentque, probentque,
 Rite sacerdoti culpas, & crimina fassi.

Hac ubi dicta dedit, passim per castra vagatur
 Fama volans, certisque refert ieiunia iussis
 Indixisse patres venturae proxima lucis.

Quae postquam Addemarus perfecta ex ordine vidit
 Omnia, & Eoo surgens octauus ab orbe
 Illuxit Phoebus, sublimem operatus ad aram
 Solemnesque preces, consuetaque sacra peregit.
 Idem etiam populum pura circumtulit unda,
 Spargens rore leui, mox & felicibus cernes
 Prosequitur verbis, & prospera cuique precatur.

Expectata dies aderat, cum buccina claro
 Signa dedit cantu: primumque incedere capit
 Agmen, & armorum rutilo fulgore micantum
 Repleuit montes. Veluti cum vertice summo
 Aut Apennini, aut nubiferae Pyrenes
 Sylva ingens fagus, annosa & consita pinu,
 Abietibusque frequens, ramis arentibus ignem
 Comprehendit. flammæ radianti sidera lambunt,

Aerias-

Aeriasque inter nubes splendore coruscant.
 Ibant, & gressum peditesque, equitesque mouebant
 Compositi, & toto spirantes pectore martem.

At satus Eustachio thoracem indutus ahenum,
 Dextra autem ingentem praefixa cuspide contum
 Praeportans, clypei pondus, molemque sinistra,
 Et galea insigni tectus frontemque, caputque,
 Ante alios omnes heros se primus agebat.
 Sic etiam armento longinqua ad pascua eunti
 Incomitata ferox praefert vestigia taurus,
 Viribus, atque animis in pugnam, inque arma paratis.

Hic tu, quae vatem caeli super ardua tollis
 Sidera, & aetheris Diuum regionibus infers:
 Unde mare, & terras, unde aera cernat apertum,
 Aura amor aeterni pariter Natiqque, Patrisque
 Sancta veni. & vastum si te spirante profundum
 Ingressus, potui dubios euadere fluctus
 Incolumis, qui restat adhuc, age, dirige cursum
 Ipsa per obscuras ignoti marmoris undas:
 Inque animi illabens penitus, precor, influe mentem.
 Ac veterum extinctae procerum si tantus haberi
 Debet honos fama, si gratia tanta referri,
 Discute praeteriti confusa obliuia secli.
 Quaeque acies ferro accinctae regesque, ducesque
 Excitos patria fuerint in bella secuta,
 Intulerintque Arabum populis regnantibus arma,
 Enumerare velis. etenim potes, omnia quando
 Ante oculos exposita tuos versantur, & ora.
 Nos rerum tenebris, & nocte inuoluimur atra.

F I N I S.

Errata.

Correcta.

35. 23. Rhodanusq; vnà sua
41. 3. . facere
71. 23. Vi

Rhodanique vnà se
faceſſere
Vt

R E G E S T V M.

† † ABCDEFGHIKLMNOPQRSTUVWXYZ.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mn Na

Oo Pp Qq Rr Ss Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg.

* ** a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y.

Omnes sunt duerniones, y, ternio.

R O M Æ,

Excudebat Franciscus Zannettus.

M. D. LXXXV.